Karen Stage Two

လံာ်ကညီတၢ်မၤလိလၢ ၄–၆ တီၤအဂီၢ်

လံာ်ကညီ

@KECD_HBL_2021

Grades 4—6
Home Based Learning Worksheets

Name : ______________________________

School : ______________________________

Village/ District : ______________________

လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤအဂ့ၢ်း လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢကို Grades 4-6 တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. တၢ်စ့ၢ်လၢလံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ဟံးန့ၢ်အီၤလၢ KECD အလံာ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထုးထီၣ်လံာ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဒ်သိးတၢ်ကဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤကိုဖိတဖၣ်အတၢ်မၤလိမၤဒိးဖဲထီၣ်ကိုတသ့ဒံးဘၣ်အဆၢကတီၢ်ခီဖျိ COVID —19 တၢ်ဆါသံသတြိာ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်အိၣ်သးအဃိ လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤကိုဖိတဖၣ်ကဘၣ်မၤလၢအကစၢ်အဟံၣ်ဒၣ်ဝဲဒီးကိုသရၣ်သရၣ်မုၣ်တဖၣ်ကလဲၤဟံးစုနဲၣ်ကျဲအီၤဖဲလဲၤဟ့ၣ်နီၤလီၤဟံၣ်ပူၤတၢ်မၤလိအလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဂ့ၤလိလၢလံာ်အံၤအပူၤန့ၣ်ကမၤစၢၤကိုဖိတဖၣ်လၢကမၤလိဝဲလံာ်ကညီ, လံာ်ပယီၤ, လံာ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒွးဒီးလံာ်အဲကလံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိလံာ်တၢ်ဂ့ၤလိတဖၣ်အကျိၤအကျဲ

လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤကိုဖိတဖၣ်ကဘၣ်မၤလၢအနီၢ်ကစၢ်လၢအကစၢ်အဟံၣ်ဒၣ်ဝဲဒီးသံကွၢ်အမိၢ်အပၢ်,ပှၤဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ဃၢၤလၢကဟံးစုနဲၣ်ကျဲအီၤသ့ဝဲဖဲအလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤတၢ်ကဘၣ်မၤဝံၤအီၤအကျိၤအကျဲဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဖးကွၢ်တၢ်နဲၣ်လီၤ ကွဲးဟ်အသးလၢလံာ်တၢ်ဂ့ၤလိတကဘျံးစှာ်စှာ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်လၢတနံၤဂီၢ်ကမ့ၢ်ဝဲတနံၤခံနၣ်ရံၢ်,ဒီးတနံၤအတီၢ်ပူၤပှၤကိုဖိကဘၣ်မၤလိဝဲလံာ်လွံၢ်ဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဂ့ၤလိအံၤကလဲၤဝဲဒၣ်ဒ်လံာ်တီၤဃု့လၢလာ်အံၤလီၤ.

တၢ်မၤလိတီၤဒီးတၢ်ဂ့ၤလိကဘျံးပၤတဖၣ်

တီၤတၢ်ဂ့ၤလိတဖၣ်	**ကဘျံးပၤ**
(က) ၄–တီၤ တၢ်မၤလိ -------------------------	5 - 31
(ခ) ၅–တီၤ တၢ်မၤလိ -------------------------	5- 59
(ဂ) ၆–တီၤ တၢ်မၤလိ -------------------------	5 - 89

လံာ်တီၤဃု့လၢအဖျါလၢလာ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲအဒိတခါလၢကိုဖိ,မ့တမ့ၢ်ကိုဖိမိၢ်ပၢ်ကဟ်လီၤတၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်လၢတနွံအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်လိကတီၢ်မုၢ်နံၤ	**တၢ** ၉း၀၀ – ၉း၃၀	**အိၣ်ဘှံး** ၉း၃၀ – ၉း၄၅	**ခံ** ၉း၄၅ – ၁၀း၁၅	**အိၣ်ဘှံး** ၁၀း၁၅ –၁၀း၃၀	**သၢ** ၁၀း၃၀ – ၁၁း၀၀	**အိၣ်ဘှံး** ၁၁း၀၀ – ၁၁း၁၅	**လွံၢ်** ၁၁း၁၅ – ၁၁း၄၅
မုၢ်ဆၣ်	လံာ်ကညီ		လံာ်တၢ်ဒွး		လံာ်ပယီၤ		လံာ်အဲကလံး
မုၢ်ယူာ်	လံာ်ကညီ		လံာ်တၢ်ဒွး		လံာ်ပယီၤ		လံာ်အဲကလံး
မုၢ်ပျဲၤ	လံာ်ကညီ		လံာ်တၢ်ဒွး		လံာ်ပယီၤ		လံာ်အဲကလံး
မုၢ်လ့ၢ်ဧိၤ	လံာ်ကညီ		လံာ်တၢ်ဒွး		လံာ်ပယီၤ		လံာ်အဲကလံး
မုၢ်ဖီဖး	လံာ်ကညီ		လံာ်တၢ်ဒွး		လံာ်ပယီၤ		လံာ်အဲကလံး

@KECD_HBL2021

“ခိဝံၣ်–၁၉ မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်”

©KECD_HBL 2021

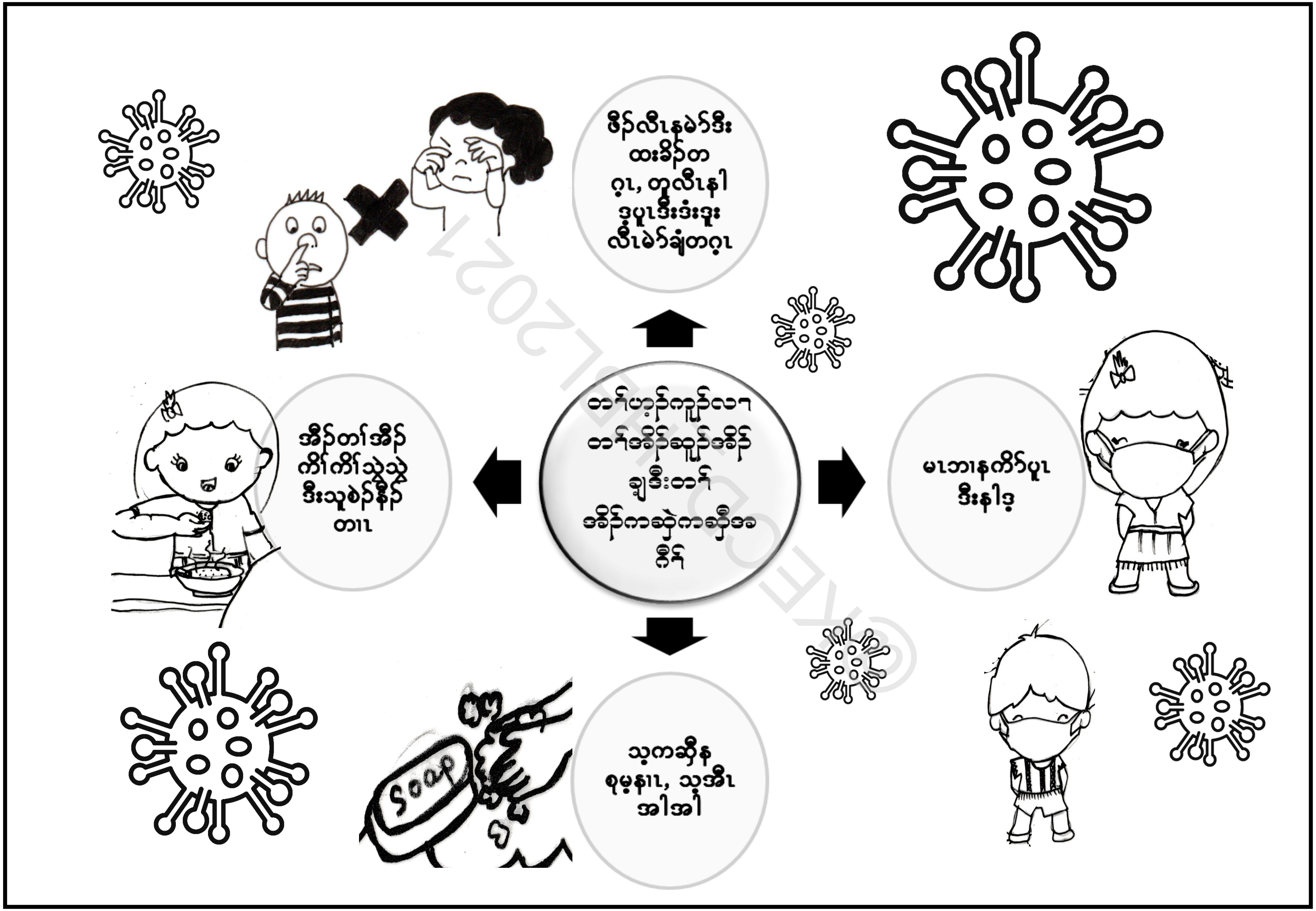
တၢ်ဟ့ၣ်ကညၣ်လၢ
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်
ချ့ဒီးတၢ်
အိၣ်ကဆှဲကဆှီအ
ဂီၢ်
ဖိၣ်လီၤနမဲာ်ဒီး
ထးခိၣ်တ
ဂ့ၤ, တုၤလီၤနါ
ဒ့ပူၤဒီးဒံးဒုး
လီၤမဲာ်ချံတဂ့ၤ
မၤဘၢနကိာ်ပူၤ
ဒီးနါဒ့
သ့ကဆိုန
စုမ့နၢၤ, သ့အီၤ
အါအါ
အီၣ်တၢ်အီၣ်
ကိၢ်ကိၢ်သ့သ့
ဒီးသူစ့ၣ်နီၣ်
တၢၤ
Soap
©KECD HBL2021

၁. တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်ခံဘ့ၣ်အံၤဃုထံၣ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးတဖၣ်ဒီးကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

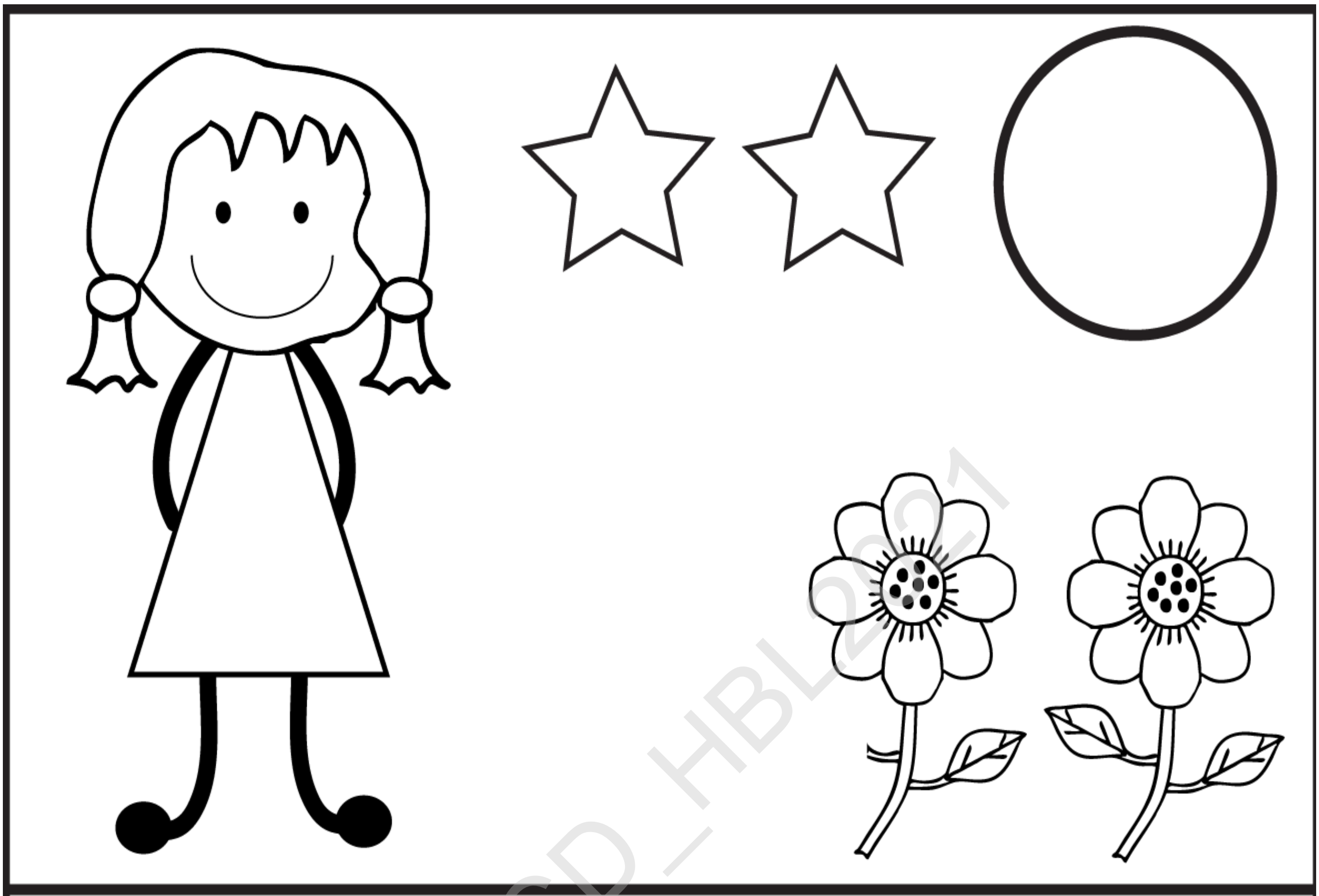

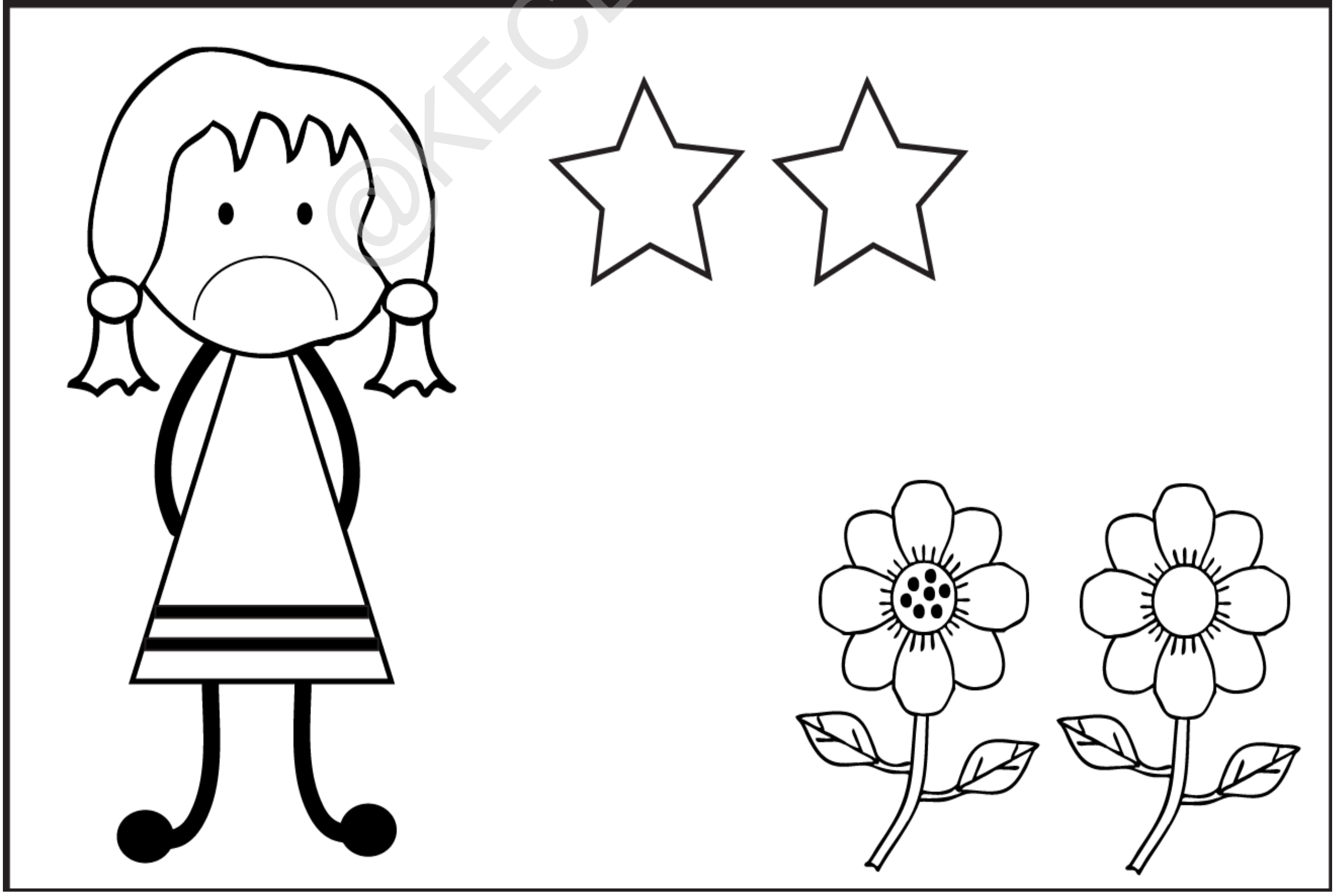

@KECD_HBL2021

၂. ခဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤအလွဲၢ်ဝံၤကွဲးလီၤအမံၤလၢအဖီလာ်တက့ၢ်.

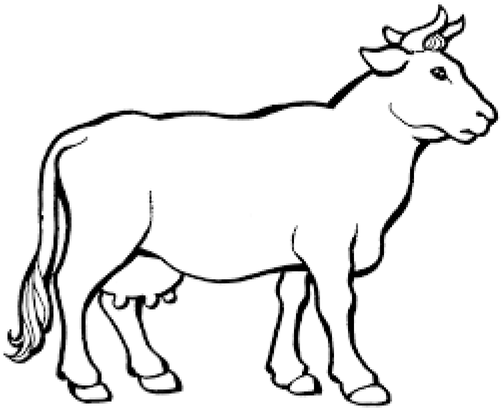

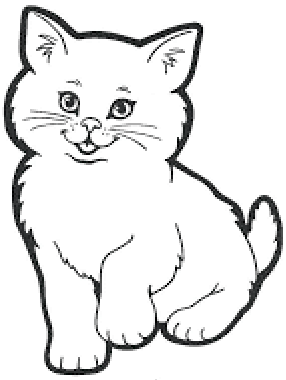

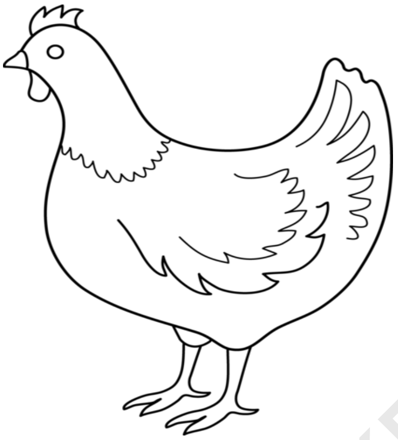

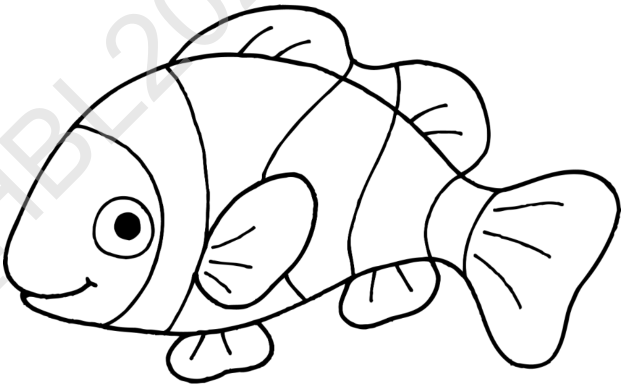

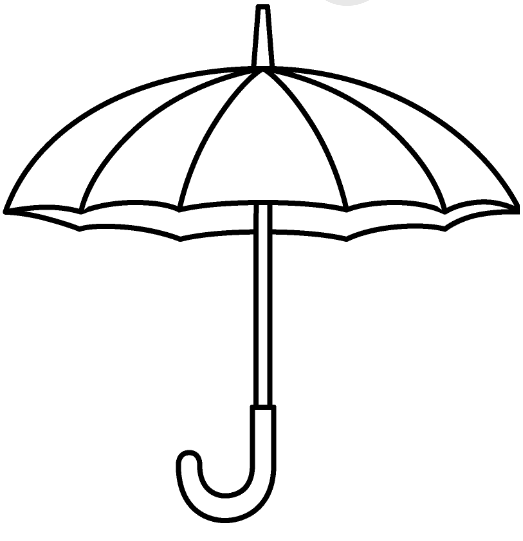

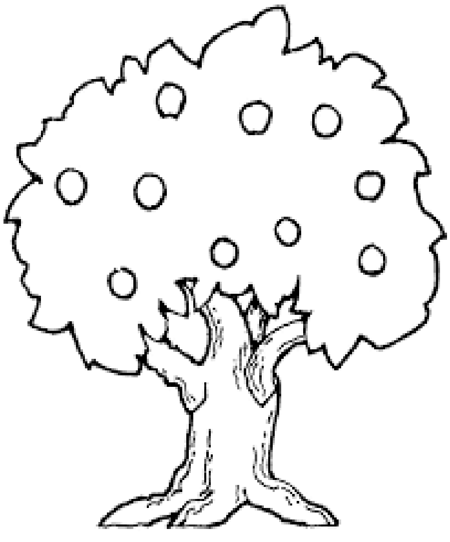

@KECD_HBL2021

၃. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးကဝီၤဝီၢ်ဃာ်လၢအဘၣ်ကတၢၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်.

၁)

က)စဲၤတခွဲ ခ)အိၣ်မ့ၤ ဂ)ထိၣ်သ့ၣ်ခံ

၂) 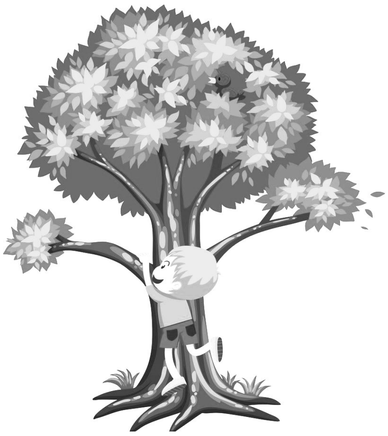

က)စဲၤတခွဲ ခ)ထိၣ်သ့ၣ် ဂ)ဖုပျံၤ

၃)

က)ဖုပျံၤခ)စံၣ်လိာ်ကွဲ ဂ)ထူဖျၢၣ်ထူ

၄) 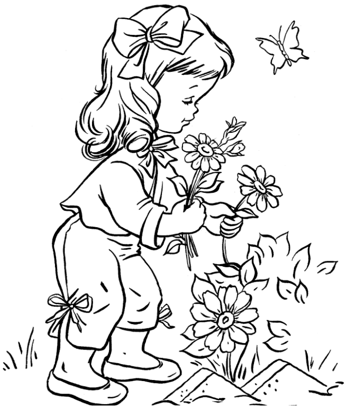

က)စံၣ်လိာ်ကွဲ ခ)ဒ့ဖီ ဂ)အိၣ်သ့ၣ်သၣ်

©ECD_HBL2021

၄.တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်ခံဘ့ၣ်အံၤဃုထံၣ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးယဲၢ်ခါဒီးကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

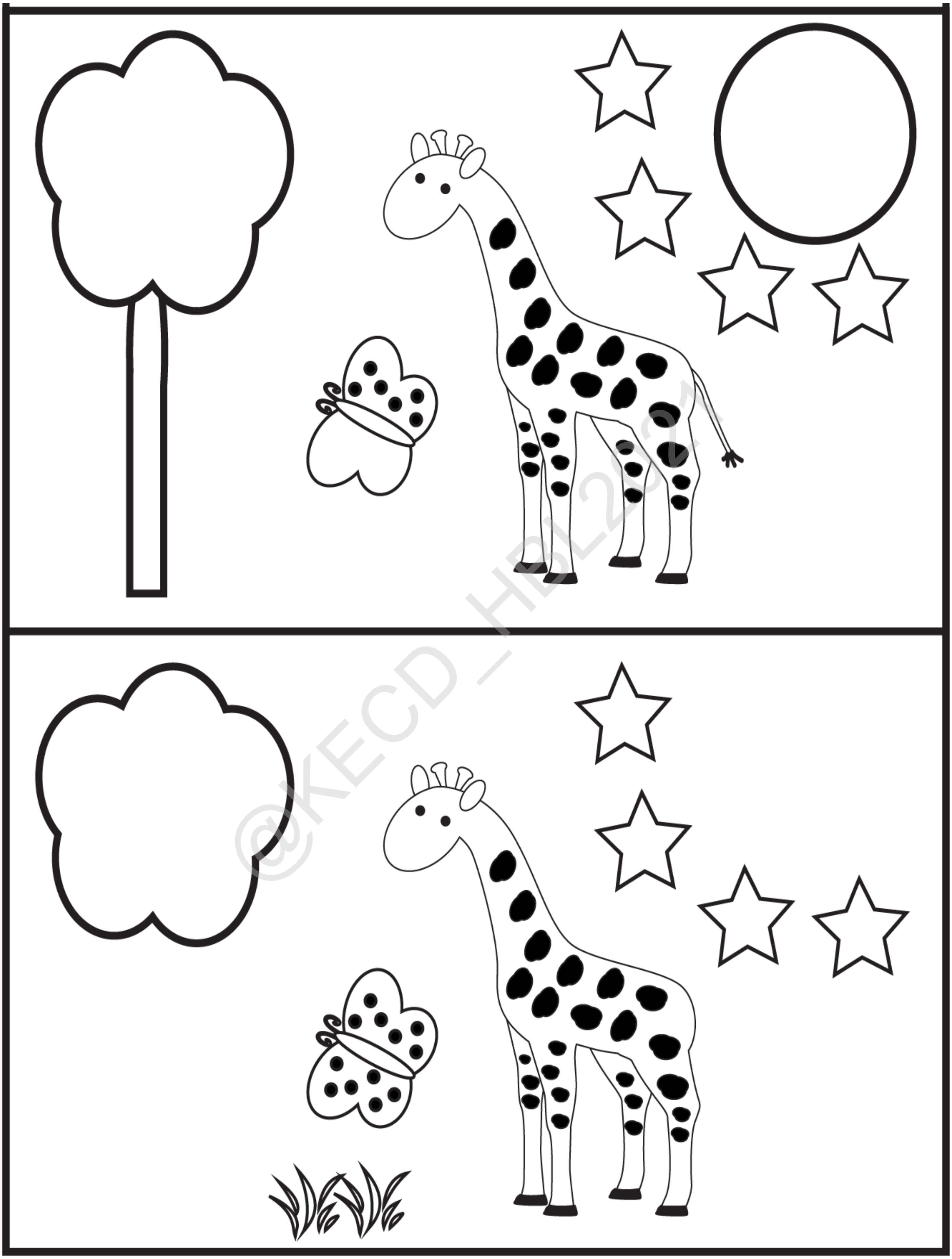

@KECD_HBL2021

၅. တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်ခံဘ့ၣ်အံၤဃုတၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးယဲၢ်ခါ,ကဝီၤဃာ်အီၤဒီးကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်သးယဲၢ်ခါမ့ၢ်တၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်တက့ၢ်.

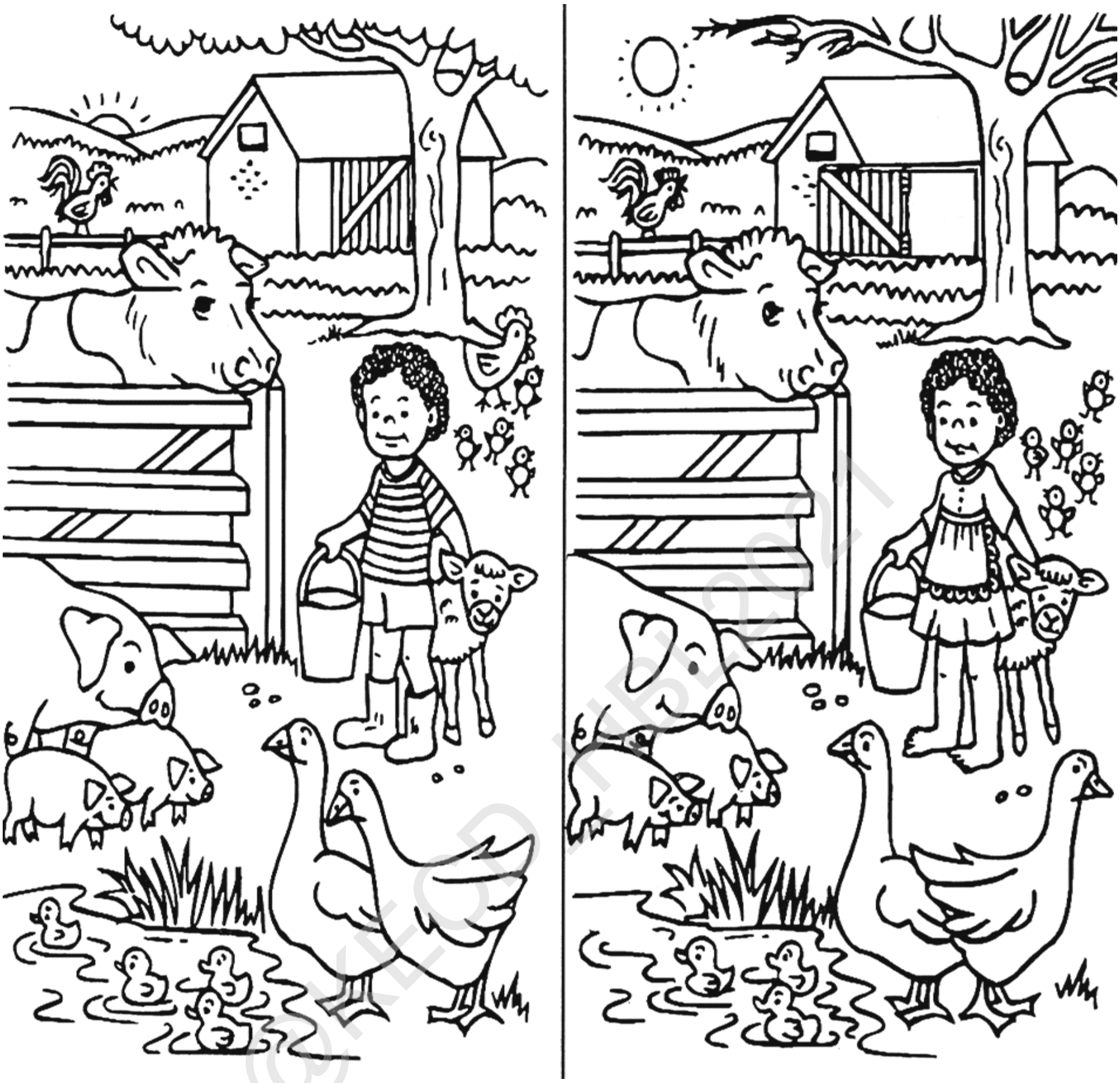

တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်ဂီၤခံဘ့ၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ–

၁. ....

၂. ....

၃. ....

၄. ....

၅. ....

၆.၁.ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးဖးလံာ်မဲာ်ဖျၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

ကပီၤ 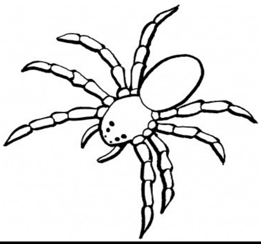	ယုၢ် 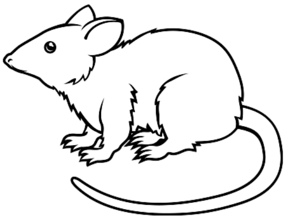	ပနၢ် 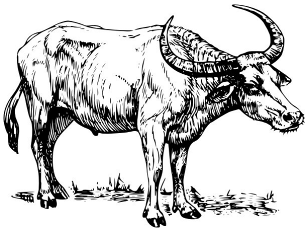	ထွံၣ် 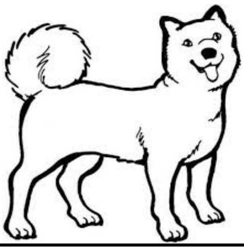
ဒ့ၣ် 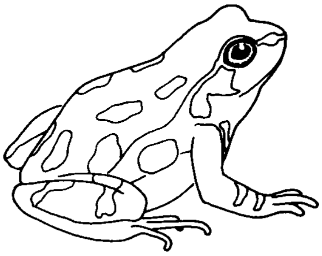	မဲာ်တဲးလဲး 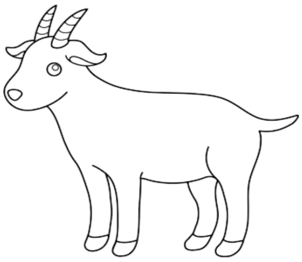	ဒွံၣ် 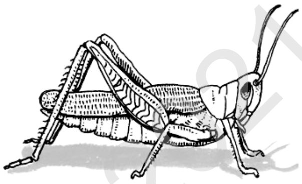	သၣ်မံညီၤ 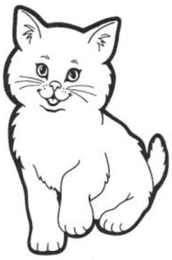
ကဆီ 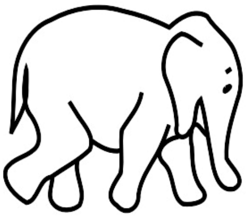	စီးကပ့ၤ	ကွၢ်လဲၢ်ဘီ	ထိၣ်ဒ့ၣ် 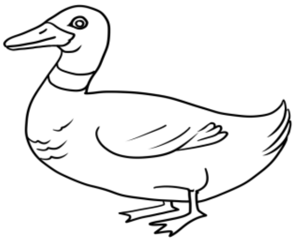
ဒးဘီ	ထိၣ် 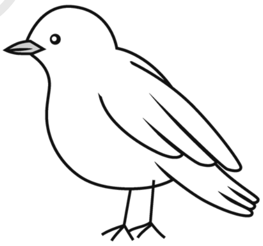	နိၣ်စီၤဘံၣ် 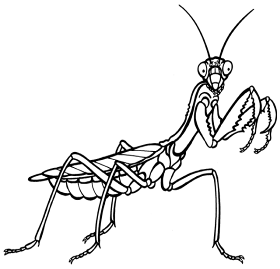	ညၣ် 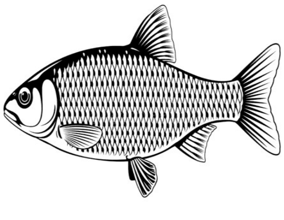
ဂုၢ် 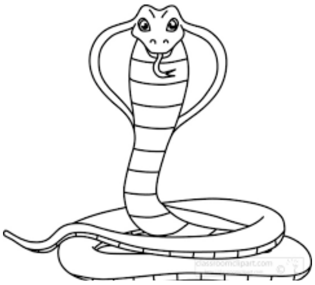	ကျီၢ် 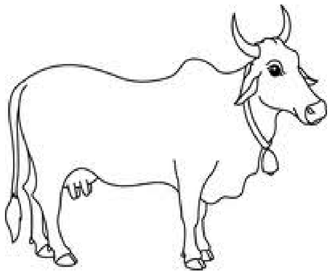	ထိးကလဲာ် 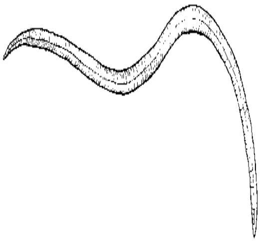	ပစိၤ

၆.၂. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဖဲ(၆.၁)တဖၣ်ဒီးနီၤဖးလီၤအီၤဆူတၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပဂီၢ်,တလီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီးခံခါလၢာ်တက့ၢ်.

လၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပဂီၢ်	လၢအတလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပဂီၢ်	ခံခါလၢာ်
• ဂုၢ်	• စိးကပ့ၤ	• ထွံၣ်

@KECD_JBL2021

၆.၃. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဖဲ(၆.၁)တဖၣ်ဒီးနီၤဖးလီၤအီၤဆူတၢ်လၢပဘူၣ်လၢဟံၣ်ဒီးတဘူၣ်လၢပဟံၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.

တၢ်လၢပဘူၣ်လၢဟံၣ်	တၢ်လၢပတဘူၣ်လၢဟံၣ်
• သၣ်မံညီၤ	• ဂုၢ်

၇.၁. ကွ်ၢတၢ်ဂီၤလၢလာ်တဖဉ်အံၤဒီးကွဲးလီၤအမံၤတက့ၢ်.

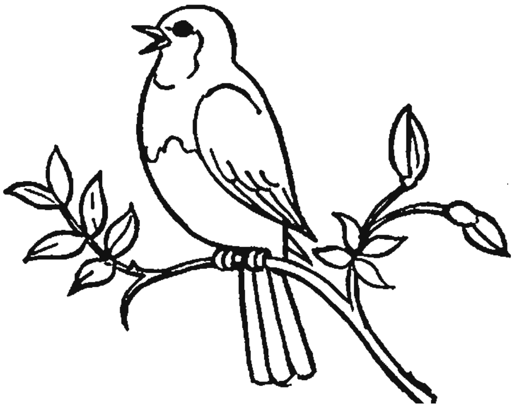	
	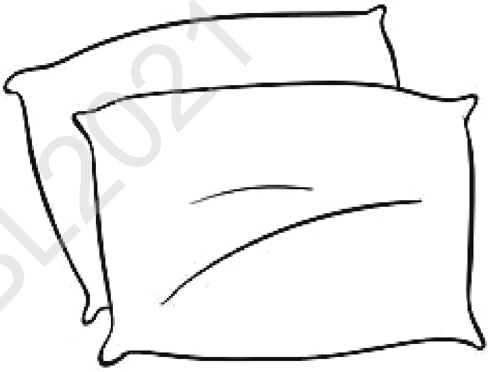

@KECD_HBL2021

၇.၂.ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးကဝီၤဝီၢ်ဒြလၢအဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ဂီၤတက့ၢ်.

ချီၣ်

လီၢ်မံ

ခိၣ်သခၢၣ်

တၢ်ဟီၣ်တၢ်ယၢၤ

မံဆူၣ်

ကနိး

မိမိပါပါ

ဖိသၣ်

ဟံၣ်ဖိဃီဖိ

ဝၣ်က့

ဝၣ်ထိရှ

ထံတၢ်

ထိၣ်မိၢ်ရှ

ထိၣ်ဖ့ၣ်

ဆီ

၇.၃.ထီဘၣ်လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်လၢအလီၤဂာ်လိာ်သးခီဖျိတဲၤဃီၤပနိဘျၢတက့ၢ်.

ပှၤထိၣ်	●	●	ထိၣ်မိၢ်ရှ
ဝၣ်ထိရှ	●	●	တမျာ်
စၢဃၣ်စု	●	●	ခိၣ်သခၢၣ်
မံဆူၣ်	●	●	တွၢ်
တၢ်ပှံၤတၢ်ဖုး	●	●	ပှၤထိၣ်
ထိၣ်မိၢ်ရှ	●	●	ဝၣ်ထိရှ
တမျာ်	●	●	စၢဃၣ်စု
ခိၣ်သခၢၣ်	●	●	မံဆူၣ်
တွၢ်	●	●	တၢ်ပှံၤတၢ်ဖုး

@KECD_HBL2021

၇.၄.သူဝီၢ်ဩဲတဖၣ်လၢကျိၤပှဲၤဖုၣ်ဖုၣ်ဖိတက့ၢ်.

၁. စၢဒူၣ်ချၢ

....

....

၂. ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ

....

....

၃. တဲကသ့ံ

....

....

၄. မဲာ်ဆှး

....

....

@KECD_HBL2021

၇.၅.တ့လီၤနီၢ်ကစၢ်အစီၤဝံၤကွဲးလီၤလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်လၢလာ်တဖၣ်လၢအလီၤဘၣ်ဒီးနၤတဖၣ်တက့ၢ်.

ဖးလံာ်	မၤကဆဲှဆှိဟံၣ်	အ့ၣ်လိာ်သး	မၤစၢၤမိၢ်ပၢ်	အဲၣ်လိာ်သး	ဟုၣ်တၢ်

ကညီမုၢ်နံၤ(နွံသီ)တဖၣ်အမံၤမ့ၢ်ဝဲ–

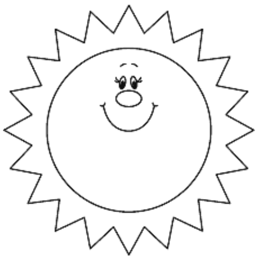

မုၢ်ဒဲး

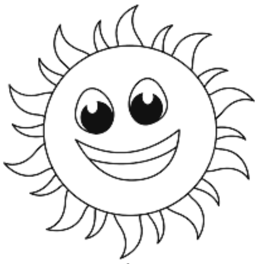

မုၢ်ဆၣ်

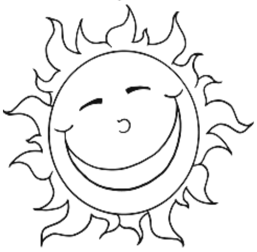

မုၢ်ယူာ်

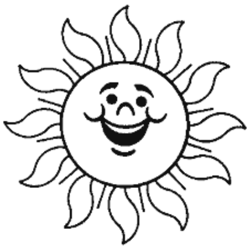

မုၢ်ပျဲၤ

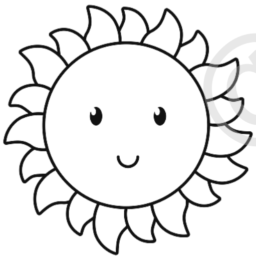

မုၢ်လ့ၤဧိၤ

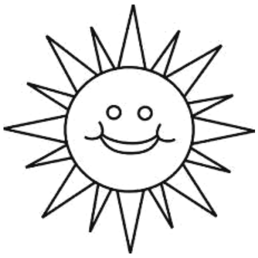

မုၢ်ဖီဖး

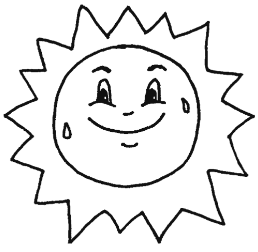

မုၢ်ဘူၣ်

@KECD_HBL2021

၈.၂. ဖး"နီၢ်ဖီဖီလဲၤလၢအဖံအိၣ်"တၢ်ဂ့ၢ်ဝံၤမၤလိဒီးမၤနီၣ်သကိးပကညီမုၢ်နံၤမုၢ်သီတဖၣ်တက့ၢ်.

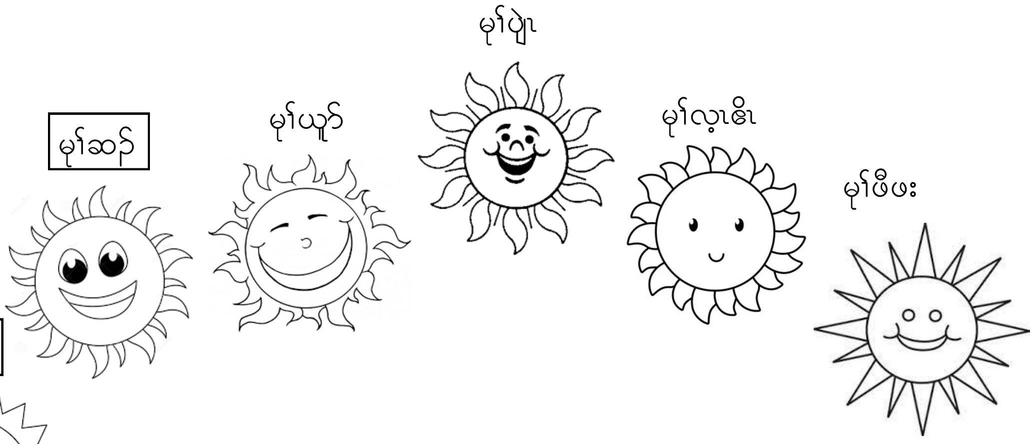

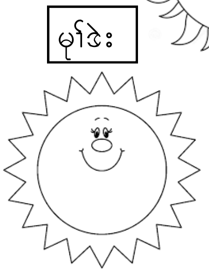

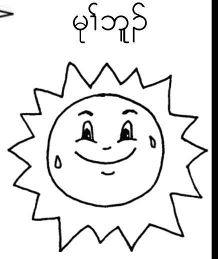

<u>နီၢ်ဖီဖီလဲၤဟးလၢဖံဖံအိၣ်</u>

မုၢ်တၢတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဟးလၢဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်ဆၣ်တဘ့ၣ်

မုၢ်ခံနံၤတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်ယှၥ်တဘ့ၣ်

မုၢ်သၢနံၤတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်ပျုၤတဘ့ၣ်

မုၢ်လွံၢ်နံၤတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်လ့ၤဧိၤတဘ့ၣ်

မုၢ်ယဲၢ်နံၤတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်ဖီဖးတဘ့ၣ်

မုၢ်ဃုနံၤတနံၤနီၢ်ဖီဖီလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်ဒီးဖံဖံဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢမုၢ်ဘူၣ်တဘ့ၣ်

မုၢ်တနံၤအံၤနီၢ်ဖီဖီအိၣ်ဘှံးနီၢ်ဖီဖီလဲၤတလဲၤဆူဖံဖံအိၣ်လၢၤဘၣ်

တုၤမုၢ်ဟါလီၤတစုနီၢ်ဖီဖီထံၣ်ဝဲပှၤတဂၤဟဲဃီၤဆူအဟံၣ်

ပှၤတဂၤန့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢတၢ်ဘိၣ်တဘိၣ်

နီၢ်ဖီဖီအီးထိၣ်တၢ်ဘိၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲလၢမုၢ်ဒဲးတဘ့ၣ်

ဖံဖံဆှၢန့ၢ်နီၢ်ဖီဖီလၢမုၢ်ဒဲးတဘ့ၣ်ဖဲမုၢ်အိၣ်ဘှံးနံၤ

@KECD_HBL2021

၈.၃. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ခီဖျိယုထၢတၢ်စံးဆၢလၢအဘၣ်ကတၢၢ်တဖျၢၣ်ဒီးကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

၁.ဖဲမုၢ်တၢတနံၤန့ၣ်နီၢ်ဖိဖိအဖံဟ့ၣ်အီၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.

က) မုၢ်ဒဲး ခ) မုၢ်ဆၣ် ဂ) မုၢ်ယူာ်

၂.ဖဲမုၢ်သၢနံၤတနံၤန့ၣ်မုၢ်မတၤတဘ့ၣ်လၢနီၢ်ဖံဖံဟ့ၣ်အီၤလဲၣ်.

က)မုၢ်ပျုၤ ခ) မုၢ်ဆၣ် ဂ) မုၢ်ယူာ်

၃.ဖဲအိၣ်ဘ့ံးအနံၤန့ၣ်ဖံဖံဆှၢန့ၢ်နီၢ်ဖိဖိမုၢ်မတၤလဲၣ်.

က)မုၢ်ဒဲး ခ) မုၢ်ဖီဖး ဂ) မုၢ်ဘူၣ်

၄.မုၢ်တဘ့ၣ်အံၤအမံၤဒ်လဲၣ်.

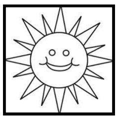

က)မုၢ်ဒဲး ခ) မုၢ်ဖီဖး ဂ) မုၢ်ဘူၣ်

၅. မုၢ်ယူာ်မ့ၢ်မုၢ်ဖဲလဲၣ်တဘ့ၣ်လဲၣ်.

က) 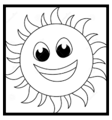 ခ) 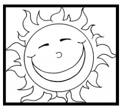 ဂ) 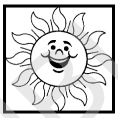

@KECD_HBL2021

၈.၄. ထီဘၣ်မုၢ်နံၤလၢလာ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

မုၢ်တနံၤ	မုၢ်ဘူၣ်
မုၢ်ခံနံၤ	မုၢ်ဖီဖး
မုၢ်သၢနံၤ	မုၢ်ဒဲး
မုၢ်လွံၢ်နံၤ	မုၢ်ယူာ်
မုၢ်ယဲၢ်နံၤ	မုၢ်ဆၣ်
မုၢ်ဃုနံၤ	မုၢ်ပျုၤ
မုၢ်အိၣ်ဘ့ံးနံၤ	မုၢ်လ့ၤခီၤ

၉.၁. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးကွဲးလီၤမၤပှဲၤတၢ်လီၤဟိတက့ၢ်.

______ယုၢ်

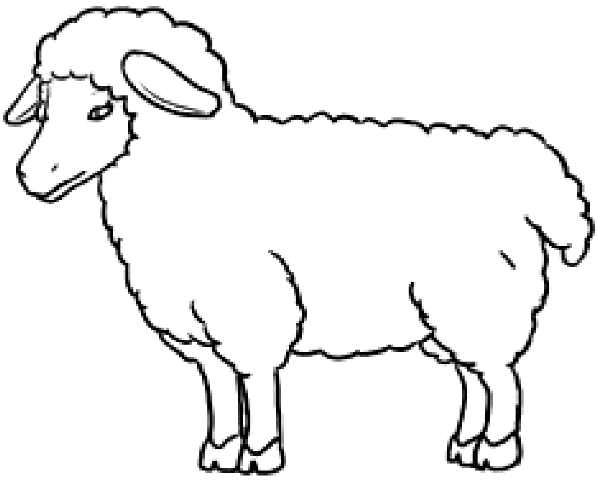

______ဖိ

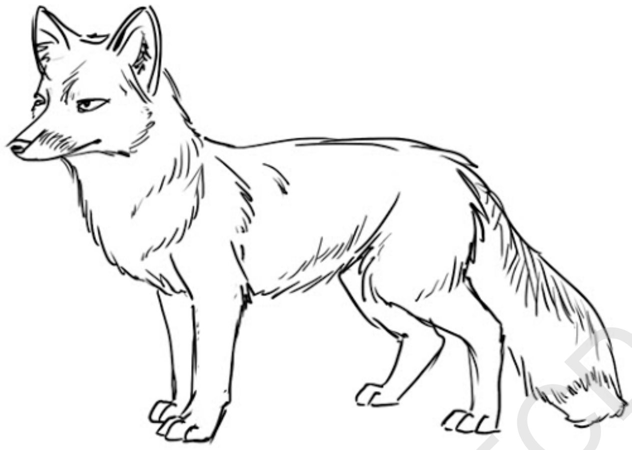

ထွံၣ်______ ခိၣ်

____ ကိ ___

____ဘ့

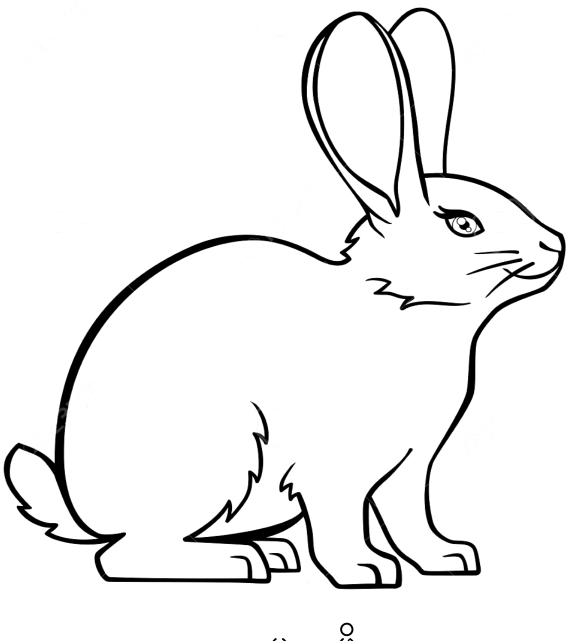

ပ ___ဖိ

@KEOD_HB 2021

၉.၂. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးကွဲးလီၤဘၣ်အမံၤဝံၤထၢနုာ်မၤပှဲၤတၢ်လီၤဟိတက့ၢ်.

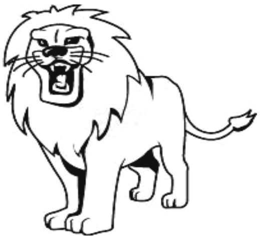

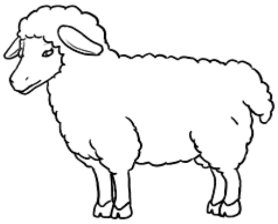
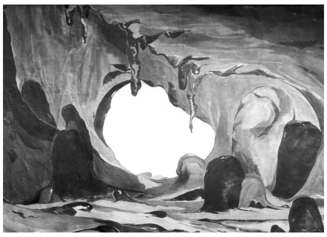
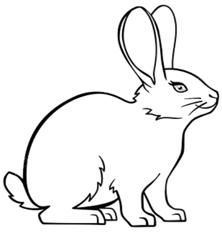

တနံၤနှၣ် ----------- သးပှၢ်အိၣ်လၢပှၢ်ပူၤတဒုနှၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ညါလီၤအသးလၢအသးပှၢ်ဒိၣ်မးဒီးဃုအီၣ်အဆၣ်တကဲလၢၤဘၣ်အဃိကူၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တခါလီၤ.အဝဲအိၣ်ဝဲလၢ --------- ကအိပူၤဒီးမ့ၢ်ထံၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိဟဲနှၣ်ဖိၣ်အီၣ်ဝဲလီၤ. တယံာ်ဘၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲ --------------------- တဒုအိၣ်အဆၣ်ဘူးဒီးအအိၣ်တၢ်လိၢ်နှၣ်လီၤ. ---------------- တဒုသံကွၢ်ဝဲ ----------------- သးပှၢ်တဒုနအိၣ်ဆူၣ်ဧါနှၣ်လီၤ. ဒီး ----------------- သးပှၢ်စံးဆၢအီၤလၢယအိၣ်တဆူၣ်ဘၣ်. ဝံသးစူၤဟဲဖိၣ်ကွၢ်ယခိၣ်ကိၢ်ဧါ. ဒီး ---------------- သးပှၢ်တဒုဖိၣ်အီၣ်ဝဲ ----------- ဖိတဒုနှၣ်လီၤ.တယံာ်ဘၣ်ဒီး ---------------- တဒုဟးဃုအိၣ်အဆၣ်ဘူးဒီးခ့ယှၢ်အိၣ်တၢ်အလိၢ်နှၣ်လီၤ. သိဖိသံကွၢ် -------------သးပှၢ်လၢနအိၣ်ဆူၣ်ဧါ. ဒီးစံးဆၢဝဲလၢယအိၣ်တဆူၣ်ဘၣ်နှၣ်လီၤ. -------------- သးပှၢ်မၢ --------------------- ဖိဟဲဖိၣ်ကွၢ်အခိၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီး ------------ သးပှၢ်အံၤဖိၣ်အီၣ်ဝဲဒၣ် ------------------- ဖိနှၣ်လီၤ.

၉.၃.ကဝီၤဝီၢ်သ့လၢတၢ်ကဒိးအီၤအဘၣ်ကတၢၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်.

(၁) ပာ်ထီထီၣ်သး	ပးထီၣ်ထီသး	ပာ်ထီၣ်ထီသး
(၂) တၢ်သာ်ကညီၤ	တၢ်သးကညီၤ	တးသးကညီၤ
(၃)သၣ်ဘုလါ	သၣ်ဘုလၤ	သၣ်ဘုလး
(၄) စိးဝၣ်ဃာ်	စိးဝၣ်ဃး	စိာ်ဝးဃး
(၅) တဘၣ်မဲာ်ဘၣ်နါ	တဘၣ်မဲးဘၣ်နါ	တဘးမဲာ်ဘၣ်နါ
(၆) ဃ့ကညး	ဃ့ကညာ်	ဃ့ကညၤ
(၇) မးကၤ	မၤကး	မၤကၣ်
(၈) ထွံးတဒု	ထွံၤတဒု	ထွံၣ်တဒု
(၉) ကဆီးတဒု	ကဆီတဒု	ကဆီတဒုး
(၁၀) ဒံၣ်လီၤ	ဒံးလီၤ	ဒံလီး

၉.၄. သူဝီၢ်သြဲတဖၣ်လၢကျိၤပှဲၤဖုၣ်ဖုၣ်ဖိတက့ၢ်.

(က)တၢ်သးကညီၤ

(ခ)တဘၣ်မဲာ်ဘၣ်နါ

(ဂ)ယု့ကညး

(ဃ)ဖျးနုာ်

(င)မၤကၣ်

၉.၅.တ့ထီၣ်ကဆီတဒုမ့တမ့ၢ်ထွံၣ်တဒုအဂီၤဒီးတ့ထီၣ်အလွဲၢ်ဝံၤကွဲးအဂ့ၢ်ယဲၢ်ကျိၤတက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၁၀.၁. ယကတဲနၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးယၤ

နံၤလၢအဂ့ၤတံၢ်သကိးဖိ..........

ယမံၤမ့ၢ်နီၢ်လၢပိၣ်ပိန့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဆိးလၢထံချုးသူသဝီအိၣ်သူၣ်လီၤအသးလၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ယသးနံၣ်အိၣ်ဝဲဃိး နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ကိုဖဲထံချုးသူတီၤဖှၣ်ကိုဒီးယမၤလိဝဲလွံၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဒီးယဒ့ဒ့ဖိတဂၤလၢအမံၤမ့ၢ်ဝဲစီၤတဒါဒီးယကိး အီၤလၢပုၢ်တဒါန့ၣ်လီၤ.အဝဲအိၣ်ဒံးဒၣ်ထဲသၢနံၣ်အဃိအဝဲထီၣ်ကိုတသ့ဒံးဘၣ်.ယအဲၣ်ဒိးလၢယပုၢ်တဒါကဒိၣ်ထီၣ်ချ့ချ့ဒီး လဲၤထီၣ်ကိုဒီးယၤန့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဒီးထွံၣ်ဖိတဒုလၢအမံၤမ့ၢ်ဝဲတၤသူဖိန့ၣ်လီၤ.ဖဲယချူးအခါယမၤစၢၤယမိၢ်မိလၢသ့ကဆှီလီခီ,ခွဲ ကဆှီဟံၣ်ဒီးဂဲၤလိာ်ကွဲဒီးယပုၢ်တဒါန့ၣ်လီၤ.တၢ်သၣ်လၢယအဲၣ်ဝံၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်နဲၣ်သၣ်ဒီးတကွံသၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အလွဲၢ်လၢယ အဲၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်တၢ်အလွဲၢ်လုးန့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢယအဲၣ်ကတၢၢ်လၢယတၢ်အိၣ်မူအပူၤမ့ၢ်ဆ့ကညီဝါဝါန့ၣ်လီၤ.ဖဲယလဲၤဆူသရိာ်အ ခါဒီးဖဲယလဲၤဆူနံၣ်ထီၣ်သီအခါယသိးယဆ့ကညီဝါဝါထီဘိလီၤ.

ယအဲၣ်ဒိးဒုးနဲၣ်နၤယဂ့ၢ်လၢဖီဖိအပူၤ.......

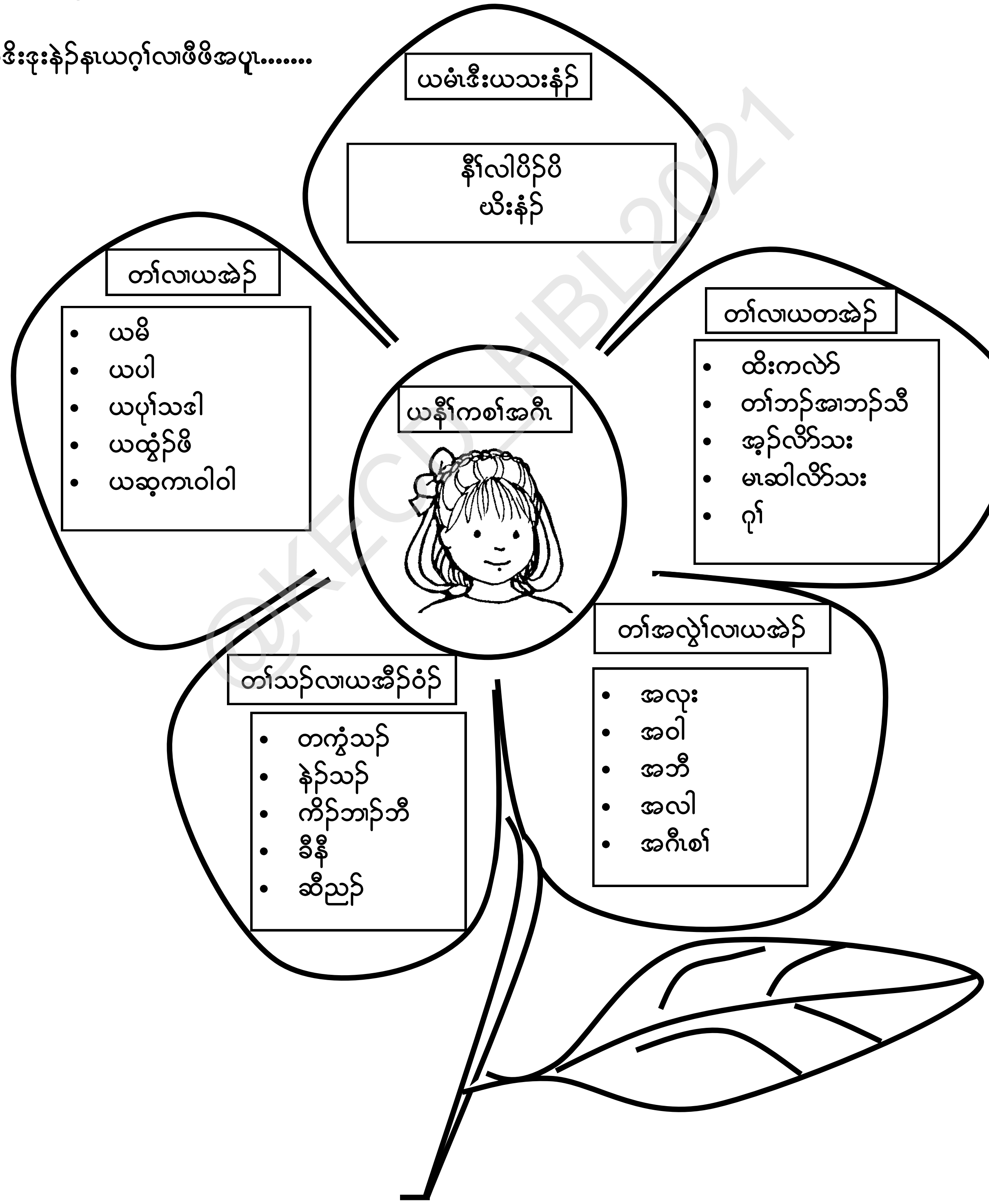

©KECD_HBL2021

၁၀.၂. အခဲအံၤတဲယၤဘၣ်ဃးဒီးနၤခီဖျိမၤပှဲၤတၢ်လီၤဟိလၢအဖီလာ်တဖၣ်တက့ၢ်.

ယမံၤမ့ၢ်________________န့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဆိးလၢ____________သဝီအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ____________ အပူၤန့ၣ်လီၤ.ယသးနံၣ်အိၣ်ဝဲ________ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ကၠိဖဲ____________တီၤဖ့ၣ်ကၠိဒီးယမၤလိဝဲလွံၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဒီး____________________ န့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး________________ န့ၣ်လီၤ.တၢ်သၣ်လၢယအီၣ်ဝံၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်ဝဲ____________________ န့ၣ်လီၤ.တၢ်အလွဲၢ်လၢယအဲၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်________________ န့ၣ်လီၤ.ဖဲယချုးအခါယမၤစၢၤယမိမိယပါပါလၢ____န့ၣ်လီၤ.

ဒုးနဲၣ်ယၤနဂ့ၢ်လၢဖီဖိအပူၤ.......

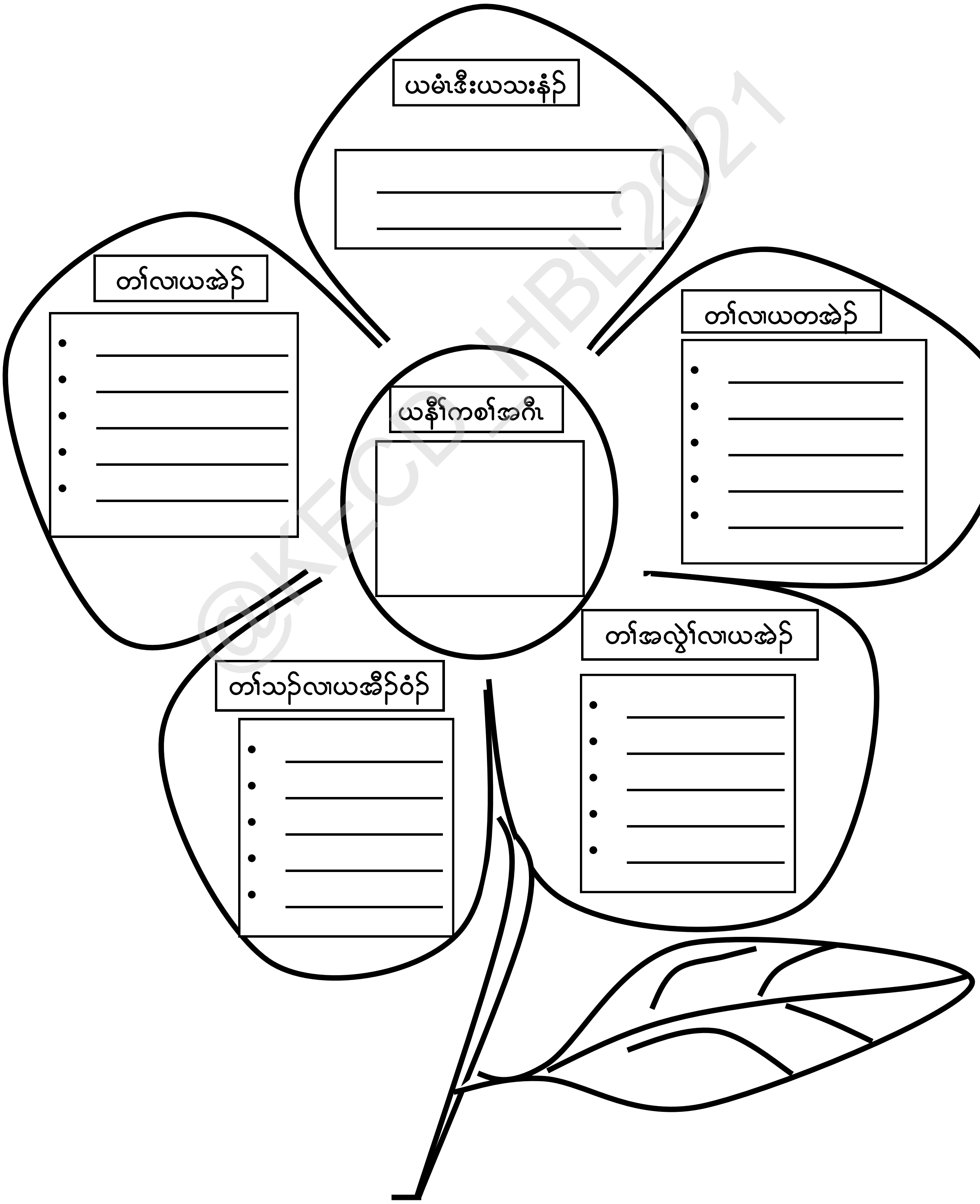

@KECD_HBL2021

၁၁. တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်ခံဘ့ၣ်အံၤဃုထံၣ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးယဲၢ်ခါဒီးကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

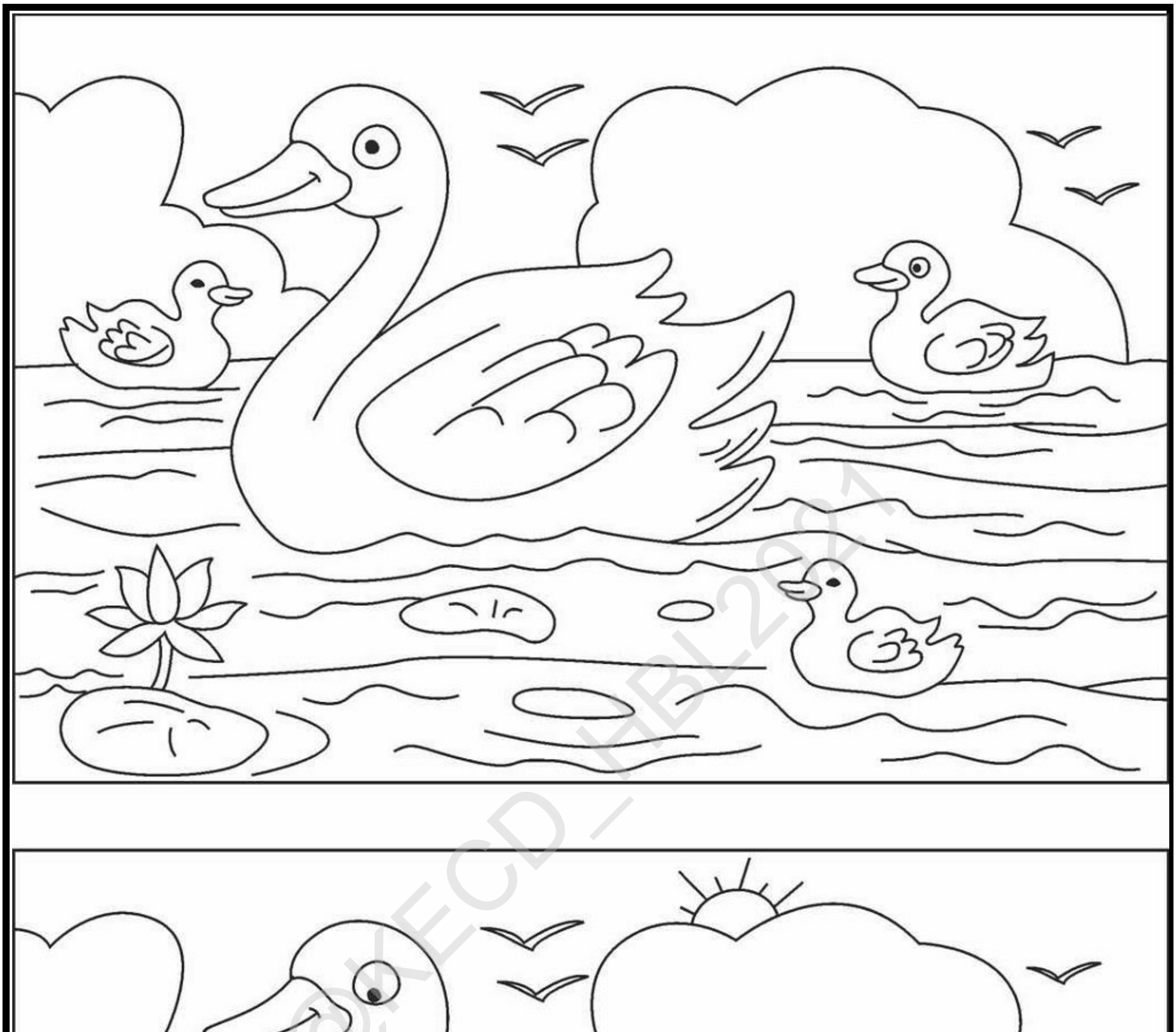

@KECD_HBL2021

၁၂. တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်ခံဘ့ၣ်အံၤဃုထံၣ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးယဲၢ်ခါဒီးကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

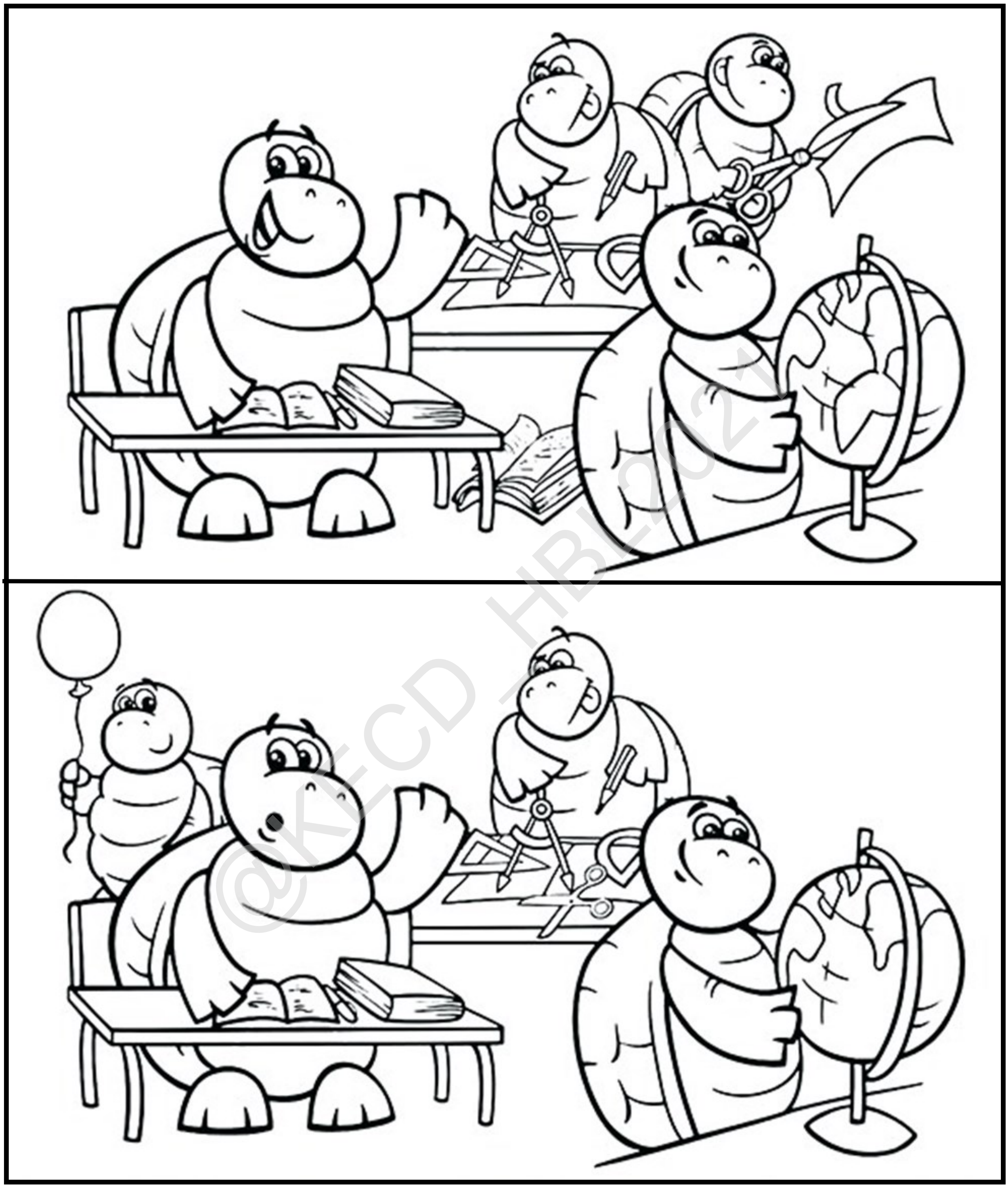

@KECD_HBL2021

၁၃. ကွ်ၢ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်ဒီးကွဲးထုးထီၣ်ပူၤဖုၣ်ဖုၣ်ဖိတယုၢ်တက့ၢ်.

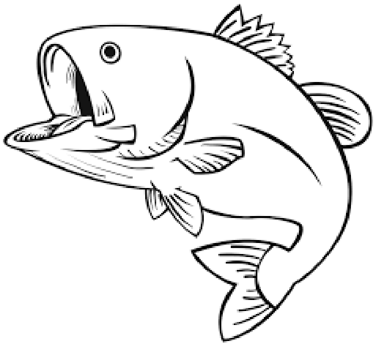

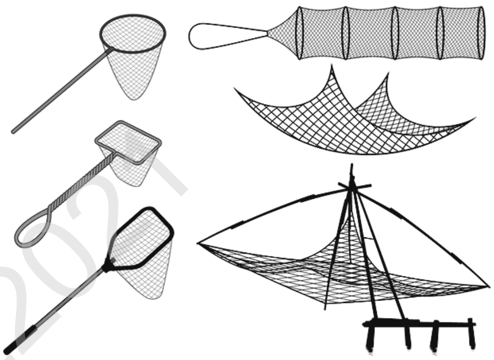

အဒိ–ပှၤကညီတဖၣ်ဟးဃုအီၣ်ဒ့ၣ်ဃုအီၣ်ညၣ်လၢကွံပူၤဒီးထံကျိပူၤလီၤ.တနီၤသူဝဲပှၥ်,စၤ,ဒီးသွ့သ့ၣ်တဖၣ်လၢ
ကဖိၣ်အီၣ်ညၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တနီၤနီၤတခီဟးဃုအီၣ်စ့ၢ်ကီးဒ့ၣ်ညၣ်လၢလ့ကိပူၤလီၤ.ကွံမ့ၢ်အိၣ်ဒီးညၣ်အိၣ်ဝဲမှၢ်
မးလီၤ.ဒ်သိးဒီးထံကအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဒိးသန့ၤထိၣ်အသးလၢသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်လီၤ.ဒ်သိးသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်ကအိၣ်အဂီၢ်ပဘၣ်
သူၣ်လီၤအါထီၣ်သ့ၣ်ဖိလီၤ.(ကွ်ၢ်လၢကိုဖိအတၢ်ထံၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်န့ၣ်ကွဲးဝဲသ့လီၤ.)

@KECD_HBL2021

၁၄.၁. ဖးဖိသၣ်ဖိစီၤလါဂ့ၤအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

စီၤလါဂ့ၤမ့ၢ်ဖိသၣ်လၢအအိၣ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်ဝံၣ်ဒိၣ်မးတဂၤလီၤ.ကီးမုၢ်ဂီၤကီးမုၢ်ဟါဒဲးအဝဲလဲၤပှၤအိၣ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်တဖၣ်လၢကျဲးပူၤလီၤ.ကီးမုၢ်ဟါဒဲးအဝဲမံကမၢၤဃာ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်ဒၣ်လဲာ်လီၤ.ဘၣ်တနံၤအမဲဆါထိၣ်ဝဲနးနးကလဲာ်လီၤ.တုၤဒၣ်လဲာ်ကီၤဝဲတကဲလၢၤဘၣ်

လီၤ.မုၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးအမိၢ်လဲၤဒုးထံၣ်လိာ်အီၤဒီးမဲကသံၣ်သရၣ်လီၤ.ကသံၣ်သရၣ်တဲအီၤလၢ "တဘၣ်အိၣ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်ဘၣ်နကဘၣ်ထူးနမဲကီးဂီၤကီးဟါဒဲး" န့ၣ်လီၤ.တုၤအဟဲက့ၤတုၤလၢအဟံၣ်ဒီးထူးဝဲအမဲကီးဂီၤကီးဟါဒဲးန့ၣ်လီၤ.လၢခံကတၢၢ်အမဲတဆါလၢၤဘၣ်ဒီးအမဲဖျါဝါဝဲဂ့ၤမးလီၤ.

၁၄.၂. နီၤဖးလီၤတၢ်သီၣ်မိၢ်ပှၢ်ဟ်ဖိုၣ်လၢလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်မိၢ်ပှၢ်ဒီးဟ်ဖိုၣ်ဃုာ်လၢတၢ်သီၣ်ဖှံဃၢလၢအလီၢ်တက့ၢ်.တဘၣ်ကွဲးလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ခံဘျီဘၣ်.

လံာ်မိၢ်ပှၢ်ဟ်ဖိုၣ်ဃုာ်လၢတၢ်သီၣ်မိၢ်ပှၢ်	လံာ်မိၢ်ပှၢ်ဟ်ဖိုၣ်ဃုာ်လၢတၢ်သီၣ်မိၢ်ပှၢ်ဒီးတၢ်သီၣ်ဖှံဃၢ
• လါ	• စီၤ

@KECD_HBL2021

၁၄.၃. ထီဘၣ်တၢ်ဂီၤဒီးလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်တက့ၢ်. တိၤဃီၤပနီလီၤလိၤတၢ်ဂီၤဆူလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်တက့ၢ်.

မံကမၤဃာ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်

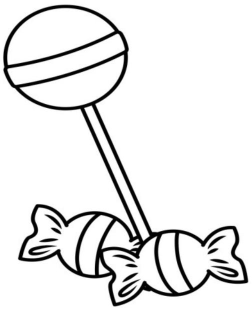

မဲလၢအကဆှီ

စီၤလါဂ့ၤထူးမဲ

မဲလၢတကဆှီ

တၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်

စီၤလါဂ့ၤအမဲဆါ

@KECD_HBL2021

၁၅. တိၤကစီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၁၆.၁. ကညီတၢ်သံကျံအပီးလီတဖဉ်–ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးဖးလံာ်ဖျၢဉ်တဖဉ်တက့ၢ်.

တပှၢ်(ဒၢဖးထီ)

တနၢ်က့ဉ်ကျိၤ

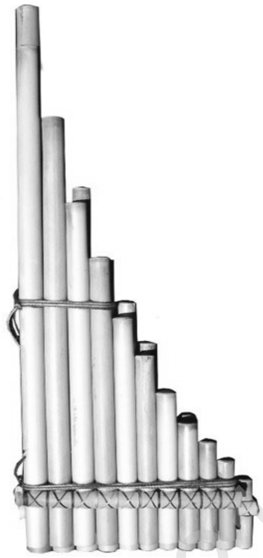

ပံဘၢ

ပံ

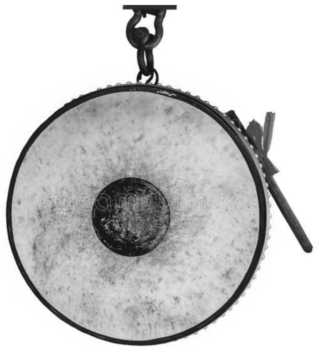

မိၤ

ပီၤကူ

ကျိဉ်

တနၢ်

ကွဲၤ(ကဆီမဲ)

သီတူၢ်

@KEO HBL2021

၁၆.၂. ထီဘၣ်က့ၤတၢ်ဂီၤဒီးအမံၤတဖၣ်တက့ၢ်.

မိၤ

ပံ

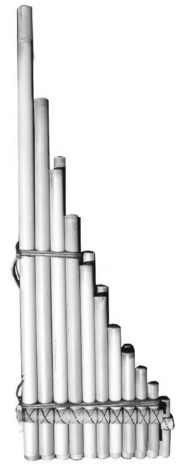

ကျိၣ်

တပုၢ်(ဒၢဖးထီ)

ပံဘါ

@KECD_HBL2021

၁၆.၃. ထီဘၣ်ကွၤတၢ်ဂီၤဒီးအမံၤတဖၣ်တက့ၢ်.

သီတူၢ်

ကွဲၤ(ကဆီမဲ)

ပီၤကူ

တနၢ်ကဲ့ၣ်ကျိၤ

တနၢ်

@KECD_HBL2021

၁၇. တိၤကဝီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

©KECD_HBL2021

၁၈.၁. ယဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂ့ၢ်.

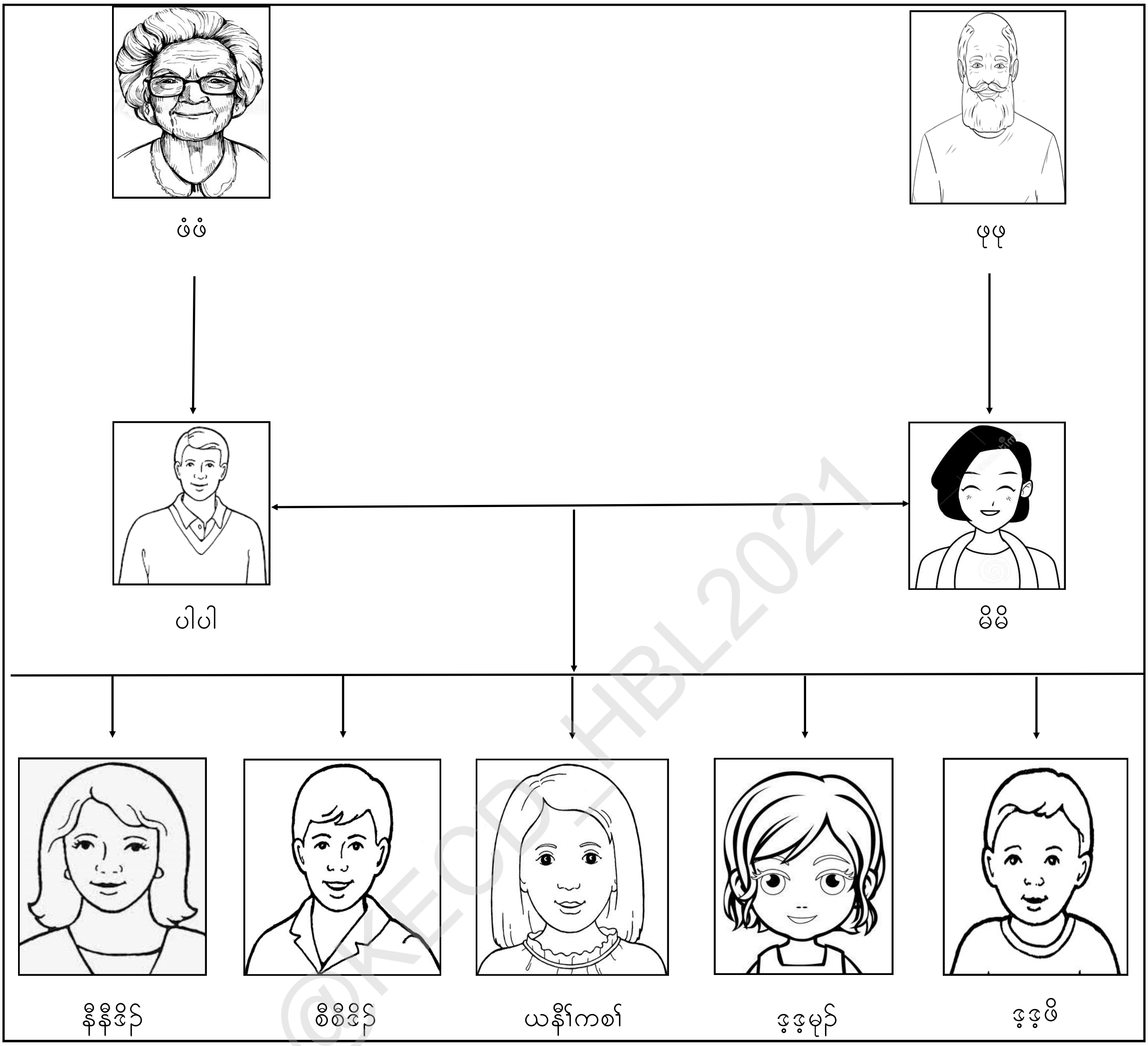

@KECD – HBL2021

ယမံၤမ့ၢ်နီၢ်အဲၣ်ဆံးဆံးန့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်တဆံတနံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယမ့ၢ်ပှၤကိုဖိတဂၤလီၤ.ယအိၣ်ဒီးယဖံဖံတဂၤယဖုဖုတဂၤန့ၣ်လီၤ.ယဖံဖံအမံၤမ့ၢ်နီၢ်ဖိအဲၣ်ဒီးအသးနံၣ်အိၣ်ယုဆံနံၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွံာ်ယဖံဖံမ့ၢ်ကိုခိၣ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ်အခဲအံၤအဝဲအိၣ်ဘှံးဝဲလံန့ၣ်လီၤ.ယဖုဖုအမံၤမ့ၢ်စီၤလူၢ်ဒီးအဝဲအသးနံၣ်အိၣ်ယုဆံခံနံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယဖုဖုမ့ၢ်တ့ၢ်သုးခိၣ်ဖိတဂၤလၢအအဲၣ်ပပှၤကလုာ်ကညီဖိဒိၣ်မႈန့ၣ်လီၤ.ယပါပါအမံၤမ့ၢ်ဝဲစီၤတၢ်အဲၣ်ဒီးအဝဲအိၣ်လွံၢ်ဆံခံနံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယပါပါမ့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်တဂၤလၢကွၢ်ပှၤဆါဖဲသဝီပူၤတၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယမိမိအမံၤမ့ၢ်ဝဲနီၢ်ဖိဝါန့ၣ်လီၤ.အဝဲအသးနံၣ်အိၣ်သၢဆံယီးနံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယမိမိကွၢ်ထွဲပဝဲဒီပုၢ်ဝဲၢ်ကီးဂၤဒီးမၤတၢ်လၢဟံၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.ယမိမိမ့ၢ်ပှၤဆးတၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.ထိဘိယမိမိအတၢ်မၤအါလၢကွၢ်ထွဲဟံၣ်ဃီ,ဖိအိၣ်တၢ်လၢပဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်,ဘၣ်ထိးဘၣ်ဆီဒီးဆးစ့ၢ်ကီးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပှၤမၢအဆးန့ၢ်ပှၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ယနီနီဒိၣ်အမံၤမ့ၢ်ဝဲနီၢ်လီၤအဲၣ်ဆိဒီးအဝဲထိၣ်ကိုဖဲဖုဒူပျ့ာ်ယှာ်ပတိၢ်ထီပီညါဖှၣ်စိမိၤကိုန့ၣ်လီၤ.ယနီနီဒိၣ်အသးနံၣ်အိၣ်တဆံယီးနံၣ်န့ၣ်လီၤ.ယစီစီဒိၣ်အမံၤမ့ၢ်စီၤအဲၣ်ဆိဆိ,အသးနံၣ်အိၣ်တဆံယုနံၣ်ဒီးအဝဲမၤလိတဆံခံတီၤန့ၣ်လီၤ.ယဒ့ဒ့မုၣ်အမံၤနီၢ်အဲၣ်ဝါဝါဒီးယဒ့ဒ့ဖိအမံၤမ့ၢ်ဝဲစီၤအဲၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.ယၤ,ယဒ့ဒ့မုၣ်ဒီးယဒ့ဒ့ဖိသၢဂၤပမၤလိတၢ်ဖဲတီၤသဝီပူၤတီၤဖှၣ်ကိုန့ၣ်လီၤ.ထိဘိယမၤစၢၤယမိမိလၢတၢ်မၤကဆှိဟံၣ်,တၢ်ဖီအီၣ်မ့ၤဒီးတဘျီဘျီယဆးလိတၢ်ဖဲကိုပျ့ၢ်အကတိၢ်န့ၣ်လီၤ.တဘျီဘျီယဖးယှာ်ယဒ့ဒ့မုၣ်ဒီးယဒ့ဒ့ဖိလံာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဖးတဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲယဖးလံာ်မ့ၢ်တဘၣ်အခါယသံကွၢ်ယနီနီဒိၣ်ဒီးယစီစီဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ပဒီပုၢ်ဝဲၢ်တဖၣ်ပမၤစၢၤလိာ်ပသးထိဘိန့ၣ်လီၤ.ယအဲၣ်ယဟံၣ်ဖိဃီဖိဒိၣ်မႈလီၤ.

၁၈.၂. မၤပှၤလံာ်တီၤဃ့ဘၣ်ဃးနီၢ်အဲၣ်ဆံးဆံးအဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

မံၤ	သးနံၣ်	ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်ဘၣ်ထွဲ	တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
နီၢ်ဖိအဲၣ်	ဃုဆံနံၣ်	ဖံဖံ	အပှၤကွံာ်မ့ၢ်ကို ခိၣ်,အိၣ်ဘှံးကူၤလံ

၁၈.၃. ကွဲးဖျါထီၣ်နဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၁၉. တိၤကဝီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

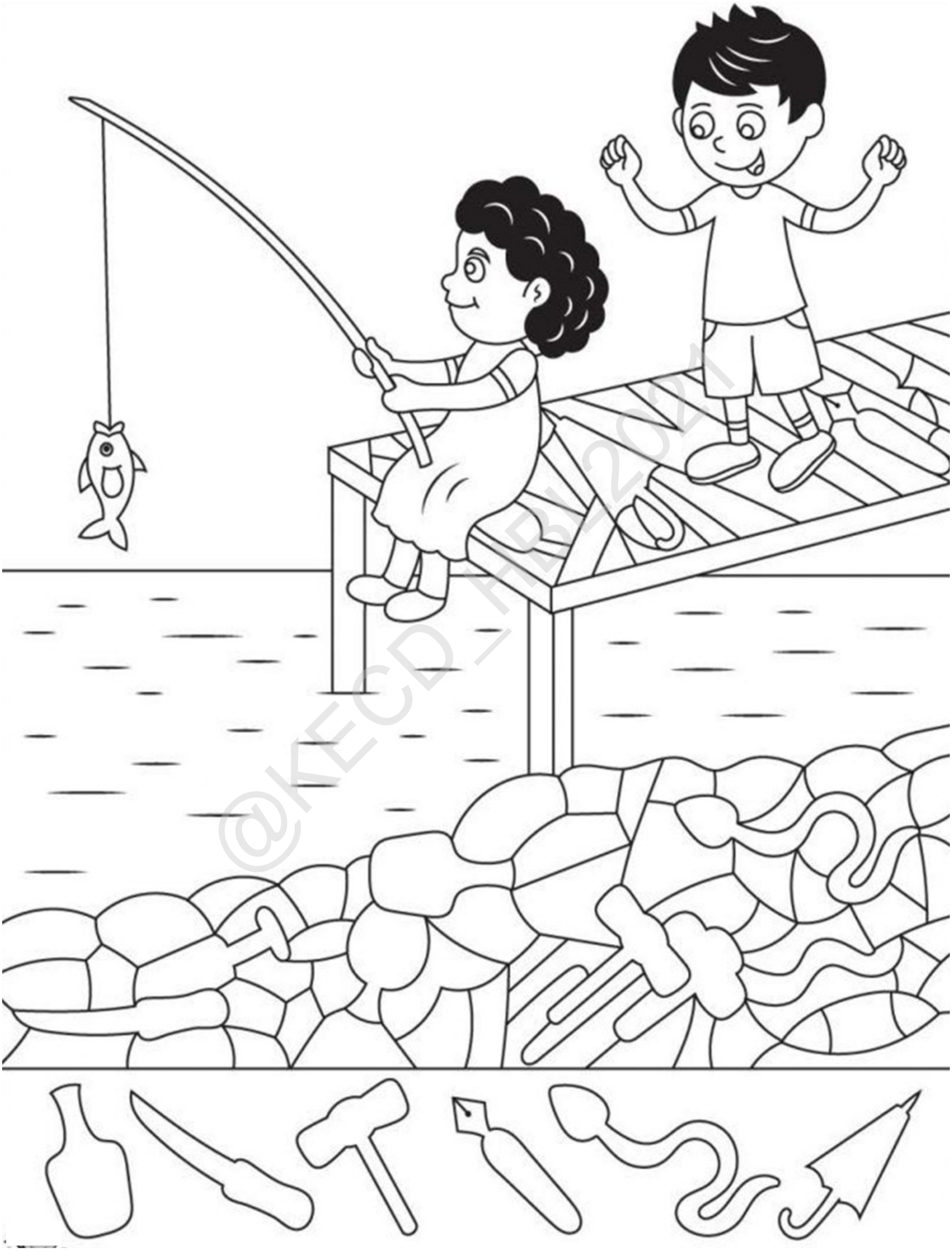

@KECD_HBL2021

၂၀. တိၤကဝီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

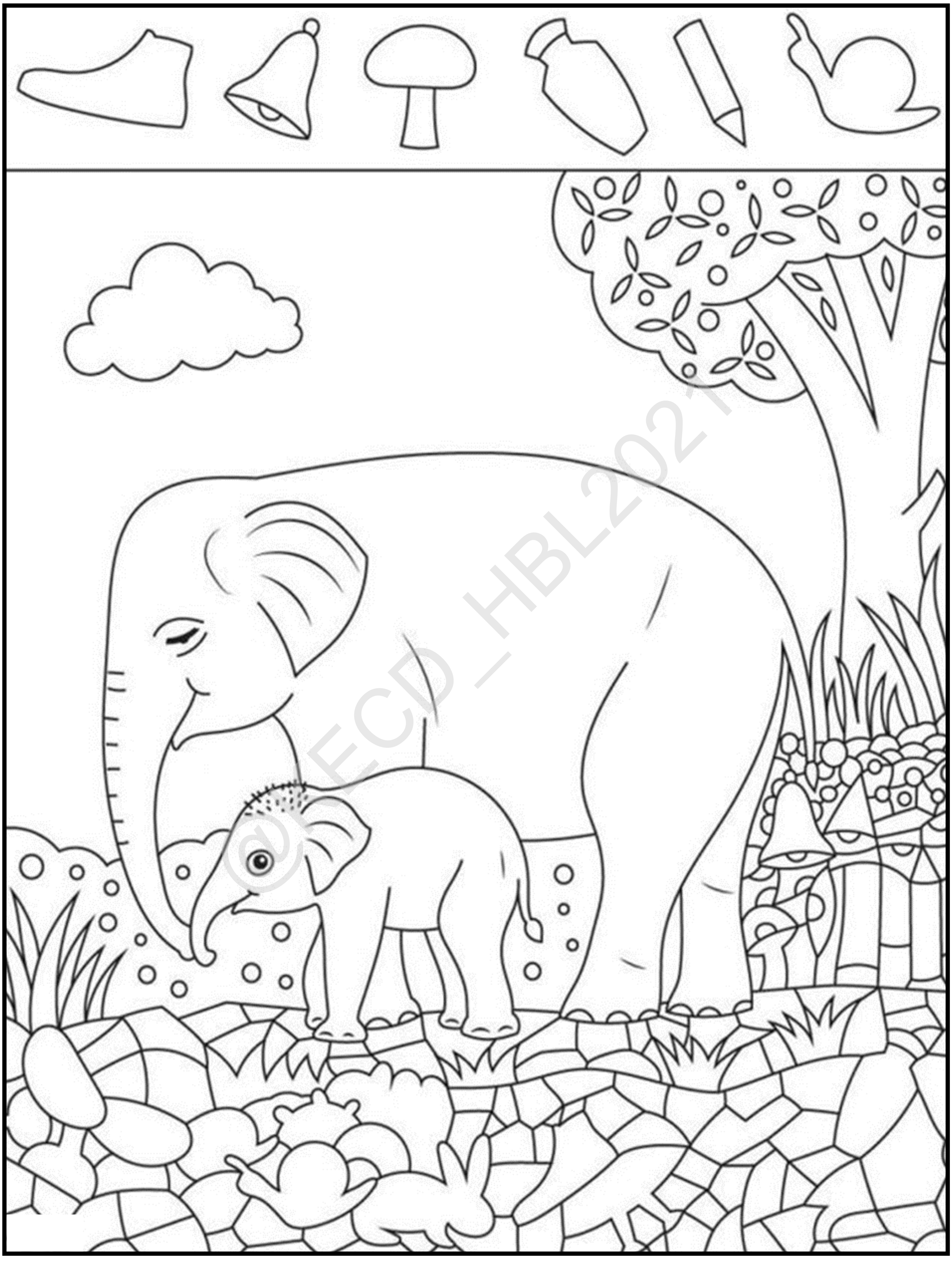

©ECD_HBL2021

၂၁.၁. ဖးလိသကိးထါဒိတလ့ၤကညီထါတက့ၢ်.

"လါသလ့ၤ" ဆၣ်ပှဲၤမူဒီ, ကညီဖိမၤနံၣ်ထီၣ်သီ,

ကဖဲးခုးကဖဲးသံၣ်ဂီၢ်, ဟးဃုသံၣ်လီၢ်ဆၢကတီၢ်.

"ထ့ကူၥ်" မ့ၢ်ပှၤဖဲးခုးလါ, ကျ့ထီၣ်ဃဲာ်လဲၤဆူပှၢ်ကျါ.

ဖီထ့ကူၥ်ဖးလၢသ့ၣ်ခံ, လါမံၤပှၢ်ယုၢ်ထွဲအခံ.

"သွကီ" မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကိၢ်ခါ, ပှၤလိဃ့လီၤ "ကီ" အလါ

ဖီထီၣ်ကီးဖးဂီၤကပြုၢ်, ပှၢ်ဒီဘ့ၣ်အိၣ်ဖျါသယုၢ်.

"လါချံ" တုၤဃီၤပှၤဖွဲၣ်ကီ, မ့ၣ်အူအိၣ်လဲးကစၢ်ဒီ.

မုၢ်ဆါခါသဝံသဝါ, မ့ၢ်ဝဲထံသံးနိသံးလါ.

"ဒ့ၣ်ညါ" အလါမ့ၢ်တုၤဃီၤ, ဘူးထီၣ်လၢတၢ်ကစူၤလီၤ.

ဖီဒ့ၣ်ညါဖးထီၣ်အလါ, အိၣ်ခိးသဂၢၢ်တၢ်စူၤခါ.

"လါခူး" မ့ၢ်တၢ်စူၤလီၤသီ, ဒ့ၣ်ဖိညၣ်ဖိစံၣ်ခွခွီ.

လီဝ့ၢ်အဒံးကလံၤဟဲ, ပိၢ်သတြူးလီသီၣ်လီသဲ.

"လါနွံ" မုခိၣ်ထံအကျါ, ဘုမၢ်ဖိမဲထီၣ်လါလါ.

ဖီထီၣ်ကံၣ်ဒီးဖိဒီယၢ်, ဘိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်သကုၤပှၢ်.

"လါဃိး" ပူၤထံဒိၣ်ဃိၣ်ယွၤ, လဲၤကွၤတၢ်တမၢ်တလၢၤ.

ဖီလါခုးဖးလၢပှၢ်ကျါ, မ့ၢ်ကညီဖိကံၢ်စုလါ.

"ဆံးမုၢ်" တၢ်စူၤလီၤသကွၤ, မုၢ်မဲာ်လါမဲာ်ဖျါထီၣ်က့ၤ.

သံဂိၢ်ခွါပှၤလၢပှၢ်ကျါ, ဘၣ်ဖဲဘုဒၢထီၣ်အခါ.

"ဆံးဆၣ်" တၢ်ယီၤထီၣ်က့ၤလံ, မုခိၣ်ဆၣ်လါဖျါဝါဆှံ.

တကီဖိဂီၤ, လုး, ဝါ, ဘီ, ကွဲကနဲယူၤအိၣ်အစီ.

"လါနီ" နံၣ်သိဃ့ထီလံ, ပှၤဂံၥ်အိၣ်နံၣ်သိအထံ.

ကူးဘုပုၥ်ဘုပျၢဘုခါ, ဘၣ်ဖဲခြိၢ်ပူၤတၢ်မၤအါ.

"လါပျုၤ" မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂိၢ်ခါ, ဘှၣ်မုၢ်ပစီၤလီၤအလါ

ဖီသ့ၣ်တြၢ်ဒီးဖိမုၢ်ဃါ, ဖးထီၣ်လၢပစီၤထံကျါ.

တနံၣ်အိၣ်တဆံခံလါ, နံၣ်ဒိၣ်အိၣ်တဆံသၢလါ.

လါပျုၤနံၣ်ကတၢၢ်တဘျီ, ခီဆူသလ့ၤနံၣ်ထီၣ်သီ.

@KECD_FBL 2021

၂၀.၂. လါအမံၤသ့ၣ်တအံၤရဲၣ်လီၤက့ၤအီၤစးထီၣ်လၢတၢတလါတုၤတဆံခံလါတက့ၢ်.

ဆံးမုၢ်
ထ့ကူၣ်
သလ့ၤ
လါချူး
လါပျုၤ
သှ့ကီ
လါချံ
ဆံးဆၣ်
လါယီး
ဒ့ၣ်ညါ
လါနှံ
လါနီ

၂၀.၃.ထီဘၣ်က့ၤလါအမံၤဒီးတၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးဖဲလါတဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်စှၢ်စှၢ်တက့ၢ်.

သလ့ၤ	ဒ့ၣ်ဖိညၣ်ဖိစံၣ်ခှ့ီ
ထ့ကူၣ်	ဘၣ်ဖဲဘှဒၢထီၣ်အခါ
သှ့ကီ	ကှဲကနဲယူၤအိၣ်ဖိစိ
လါချံ	ကညီဖိမၤနံၣ်ထီၣ်သီ
ဒ့ၣ်ညါ	ပှၤကူးဘှပှာ်ဘှပျာဘှ
လါချူး	ပှၤဖဲးခုးလါ
လါနှံ	တၢ်ဂိၢ်အဃိဘှၣ်မုၢ်ပစီၤထံလီၤအါ
လါယီး	ဖီထိၣ်ကီးဖးဂီၤကပြုၢ်
ဆံးမုၢ်	ဘှမာ်ဖိမဲထီၣ်လါလါ.
ဆံးဆၣ်	ဖီဒ့ၣ်ညါဖးထီၣ်အလါ
လါနီ	မှ့ၢ်ကညီဖိကံၢ်စုလါ
လါပျုၤ	မှ့ၢ်ဝဲထံသံးနိသံးလါ

၂၁. တိၤကစီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

၂၂. တိၤကဝီၤတၢ်ဂီၤအိၣ်ခူသူၣ်တဖၣ်ဒီးခဲၣ်ထီၣ်အလွဲၢ်တက့ၢ်.

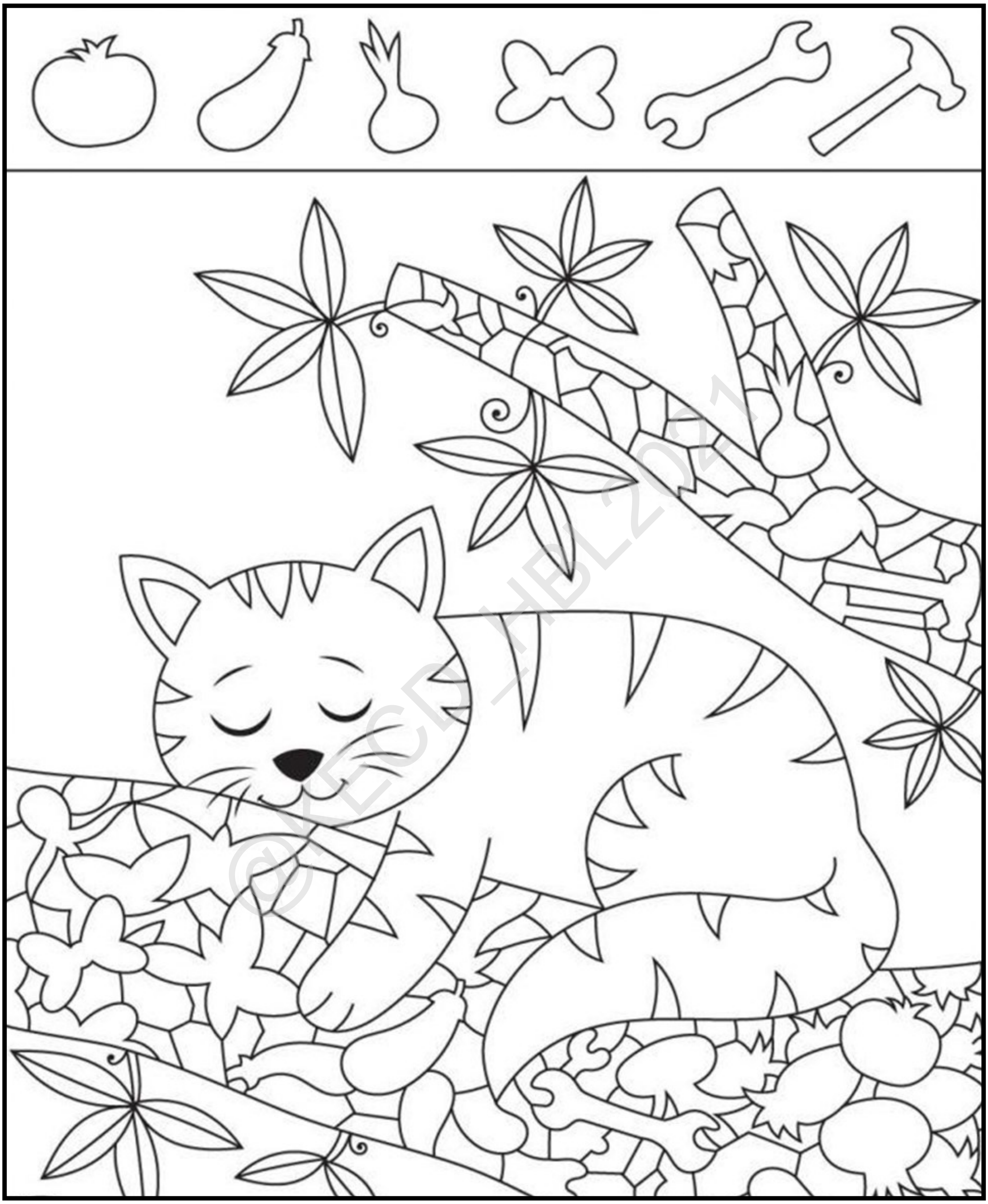

©KECD_HBL2021

၂၃.၁. ယတံၤသကိးလၢယအဲဉ်.

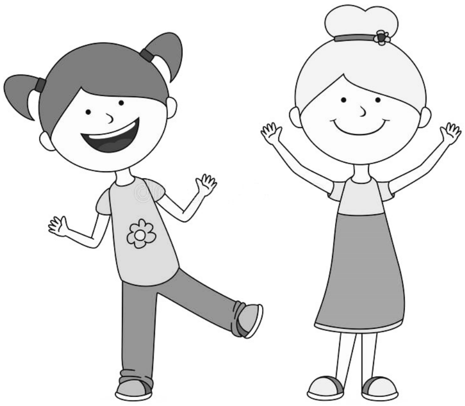

ယမံၤမ့ၢ်နီၢ်လါပိဉ်ပိ.ယအိဉ်တဆံခံနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.ယအိဉ်ဒီးယတံၤသကိးမုဉ်လၢယအဲဉ်တဂၤဒီးအဝဲအမံၤမ့ၢ်နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.ပထီဉ်ကွိၣ်ဒ်သိးသိးဖဲတီၤဖှဉ်ကွိၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.အသးနံဉ်အိဉ်တဆံတနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.အသးနံဉ်စၢ်နှ့ၢ်ဒ်ယၤတနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.ယတံၤသကိးမုဉ်နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢအခိဉ်ဆူဉ်ဘျၢဘျၢ,အညဉ်ဝါဝါဖိဒီးဃဲာ်ဃဲာ်ဖိတဂၤလီၤ.အဝဲအိဉ်ဒီးအဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဃုဂၤနဲ့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤလၢအဒီပုၢ်ဝဲၢ်အကျါနဲ့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအနၢ်လီၤ,ဂုၤကျဲးစၢးလၢအတၢ်မၤလိဒီးမၤစၢၤအမိၢ်ပါပါဖဲအချူးအဆၢကတီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.ယတံၤသကိးမုဉ်နီၢ်ဖီအဲဉ်မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢသူဉ်ဂ့ၤသးဝံအဲဉ်မၤစၢၤပှၤလၢအခိဉ်အဃၢၤနဲ့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢတ့တၢ်ဂီၤသ့ဒီးသးဝံဉ်တၢ်သ့တဂၤလီၤ.မ့မ့ၢ်ယၤနဲ့ၣ်ယသးဝံဉ်တၢ်တသ့ဒ်သိးအီၤဘဉ်.ဖဲယတၢ်နၢ်ပၢၢ်ဟံဉ်တၢ်မၤတဘျီလၢ်လၢ်အဝဲတဲယုာ်ယၤဒီးရဲယုာ်ယၤဟံဉ်တၢ်မၤကိးဘျီဒဲးနဲ့ၣ်လီၤ.ဖဲပချူးအဆၢကတီၢ်ပဂၤလိာ်ကွဲသကိးဒီးတ့သကိးတၢ်ဂီၤဒ်သိးသိးနဲ့ၣ်လီၤ.

၂၃.၂.လဲာ်ကျိၤလၢလာ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်ဘဉ်ဒီးကွဲး(ဘဉ်)မ့ၢ်တဘဉ်ဘဉ်ဒီးကွဲး(ကမဉ်)ဝံၤကွဲးဘဉ်ထီဉ်က့ၤတက့ၢ်.

၁)နီၢ်လါပိဉ်ပိအိဉ်ဒီးအသကိးမုဉ်တဂၤလီၤ.	(ဘဉ်)
၂)နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်အိဉ်တဆံခံနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.	(ကမဉ်) နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်အိဉ်တဆံတနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.
၃)နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်အခိဉ်ဆူဉ်တကံတကံနဲ့ၣ်လီၤ.	
၄)နီၢ်လါပိဉ်ပိတ့တၢ်ဂီၤတသ့ဒ်သိးဒီးနီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်ဘဉ်.	
၅)နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်ရဲပှ့းနီၢ်လါပိဉ်ပိဟံဉ်တၢ်မၤဖဲနီၢ်လါပိဉ်ပိတနၢ်ပၢၢ်ဟံဉ်တၢ်မၤတဘျီလၢ်လၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.	
၆)နီၢ်လါပိဉ်ပိအသးနံဉ်အါနှ့ၢ်ဒံးနီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်တနံဉ်နဲ့ၣ်လီၤ.	
၇)နီၢ်လါပိဉ်ပိအဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိဉ်ဃုဂၤနဲ့ၣ်လီၤ.	
၈)နီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢအတ့တၢ်ဂီၤသ့တဂၤနဲ့ၣ်လီၤ.	
၉)နီဖီအဲဉ်ခုဉ်ဒီးနီၢ်လါပိဉ်ပိဂဲၤလိာ်ကွဲဒ်သိးသိးဖဲအချူးအဆၢကတီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.	
၁၀)နီၢ်လါပိဉ်ပိဒီးနီၢ်ဖီအဲဉ်ခုဉ်တထီဉ်ကွိၣ်ဒ်သိးသိးဘဉ်.	

©KECD_TBL2021

၂၃.၃. တ့နၤဒီးနတံၤသကိးဖိလၢနအဲၣ်တဂၤအဂီၤတဘ့ၣ်ဝံၤကွဲးနတံၤသကိးလၢနအဲၣ်တဂၤအဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ်တက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၂၄.၁. ဖးလိသကိးဒီးဖးဘျ ထးခိၣ်လၢထါ(လါခူးကံၢ်စုလၢယအဲၣ်)တက့ၢ်.

လါခူးကံၢ်စုလၢယအဲၣ်

၁.လါခူးလါမ့ၢ်ဟဲတုၤယီၤ
ဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်နဲတဘျီယီ
မ့ၢ်လါရှဒိၣ်လၢပဂီၢ်
ဖီလါခူးဝါဝါဖးထီၣ်

၂.မုၢ်ထီၣ်မုၢ်နုာ်ကလံၤစိး
ကလံၤထံးဟဲက့ၤသကိး
လုၣ်ဂီၤလုၣ်ဝါဘၣ်ကံၢ်ထီၣ်
မ့ၢ်ကညီဖိတၢ်ပနီၣ်

၃.ဒ်မ့ၤတီၤဒုၣ်ပစံၢ်ဖှိၣ်
ကညီဘၣ်အိၣ်တဖှိၣ်လိၣ်
ဒ်ပအံမ့ၤတီၤဘုးတၢ်
ကညီဖိသးဘၣ်စၢယာ်

၄.ပှဲၤတၢ်သးခုတၢ်အဲၣ်အါ
ကညီဖိဟဲက့ၤကဒါ
ဖဲလါခူးပကံၢ်ပစု
ဟဲက့ၤကံၢ်စုပှဲၤသးခု

၅.ပြုၤကလၤပြုၤက့ၤကလၤ
မ့ၢ်နၢ်ဟူဟဲက့ၤကိးဂၤ
ကညီဖိသ့ၣ်ညါလိာ်သး
ဟဲက့ၤကံၢ်စုကိးအဂၤ

၂၄.၂. ယုလံာ်ဖျၢၣ်လၢလာ်တဖၣ်အံၤလၢလံာ်တီၤဃ့အပူၤတက့ၢ်.

ဖီလါခူး	လုၣ်ဂီၤ	လုၣ်ဝါ	တကွံသၣ်	ကထံပိာ်	ကံၢ်စု	တၢ်ပနီၣ်
ပအံ	မ့ၤတီၤဒုၣ်	နီၢ်ဒိကွာ်	ကီၢ်လဲၤ	မ့ၤ	ပြုၤကလၤ	ကညီဖိ

ဖိ	ဖီ	ဖိ	လုၣ်	တၢ်	ပ	နီၣ်	ညီ	ကီၢ်	နီၣ်	ညီ	စၢ	လုၣ်
စၢ	ဘၣ်	လါ	ဟဲ	က့ၤ	ကံၢ်	စု	ကိး	လဲၤ	နၢ်	ဟူ	ဘၣ်	ဝါ
ကံၢ်	စၢ	တ	ခူး	ကံၢ်	ပှဲၤ	တီၤ	ဘၣ်	ကံၢ်	ထီၣ်	တီၤ	မုၢ်	ထီၣ်
စု	ယာ်	ဖှိၣ်	စၢ	ပြု	က	လၤ	ဖိ	ညီ	မုၢ်	စၢ	ပ	ဖိ
သ့ၣ်	လုၣ်	ညီ	ကံၢ်	က	လံၤ	စိး	စိး	ဟဲ	ကံၢ်	အံ	မ့ၢ်	ညီ
နီၣ်	ထီၣ်	နဲ	နီၢ်	ဖီ	လုၣ်	လါ	တီၤ	က့ၤ	ဟဲ	က့ၤ	နၢ်	လုၣ်
တ	ဘျီ	ဒိ	ကျိၤ	ဂံၢ်	ဂီၤ	နီၣ်	တၢ်	မ့ၤ	တီၤ	ဒုၣ်	ဟူ	နီၣ်
ကွံ	ကွာ်	မံ	နီၣ်	ဂီၤ	ကီၢ်	ကံၢ်	သး	ညီ	လုၣ်	မုာ်	မံ	ကိး
သၣ်	ဖိ	ကီၢ်	ထီၣ်	တီၤ	စၢ	တၢ်	ခု	က	ဖိ	ဂံၢ်	ဝါ	စၢ
လုၣ်	ကဲ	ဘၣ်	ဖိ	က	ထံ	ပိာ်	အဲၣ်	အါ	ညီ	ကိး	ဂၤ	မ့ၤ
ကီၢ်	နှၢ်	ဘျုး	ကီၢ်	ရှ	ဒိၣ်	ညီ	တၢ်	နီၣ်	ညီ	ဖိ	လုၣ်	ဖီ

၂၅. ကွ်ၢ်တၢ်စီၤဒီးကွဲးလီၤကျိၤကူၣ်တက့ၢ်.

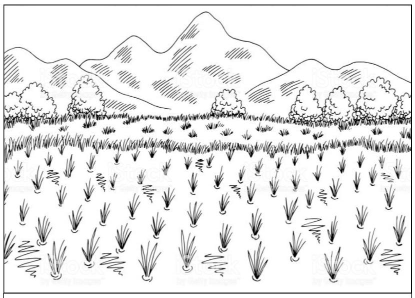

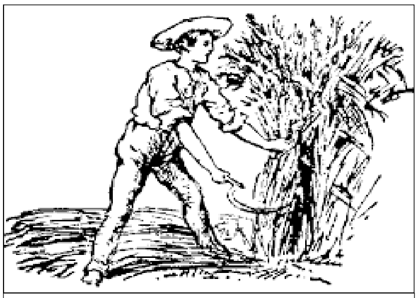

ဝီၢ်ဩဲလၢလံာ်တဖၣ်အံၤသူက့ၤအီၤဆူကျိၤပှဲၤတက့ၢ်.

၁. စၢကဒိၣ်

----

၂. ပျၢဘု

----

၃. ဆၢၣ်ယီၢ်

----

၄. အုကွဲၤ

@KEO_HBL20

၂၆. ကွ်ၢ်တၢ်ဂီၤဒီးကွဲးတၢ်မၤအီၣ်စံၣ်အကျိၤအကျဲဆီဘၣ်တဆီတက့ၢ်.

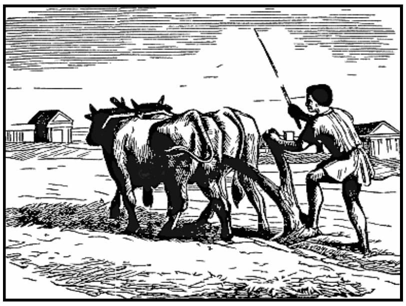
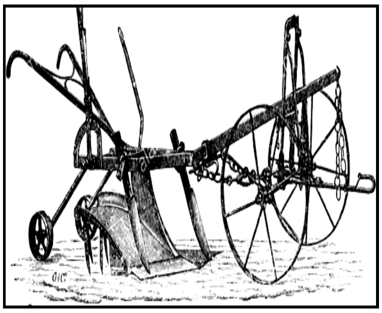

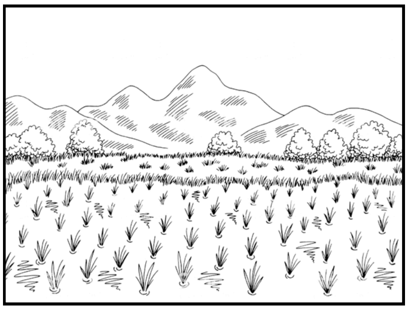

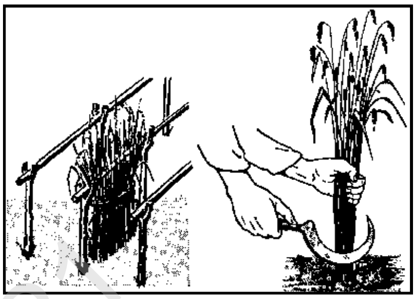

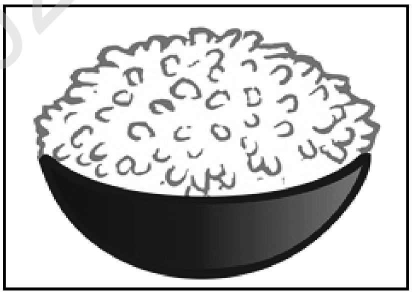

@KECD_2021

၂၇.၁. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးမၤပှဲၤလီၤတၢ်လီၤဟိတက့ၢ်.

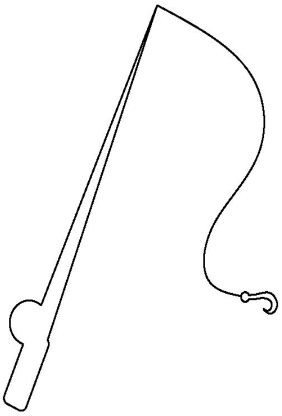

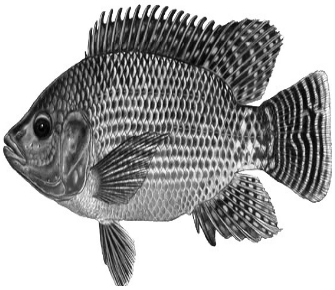

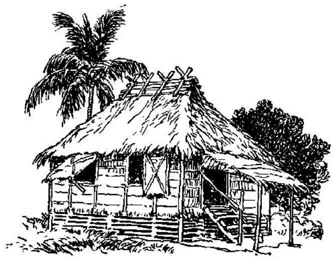

ပှၤမၤညၣ်ဖိဒီမိၢ်ဝၤခံဂၤစိာ်ထီၣ်———————————————————ဒီးလဲၤဝဲဆူ———————————ပူၤလၢကလဲၤ တခွဲအီၣ်————————————————————————အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တနံၤန့ၣ်တခွဲန့ၢ်ဝဲလၢ——————————ထုဖိ တဘိလီၤ.—————————————————ဖိတဘိအံၤတဲဘၣ်အီၤလၢတဘၣ်အီၣ်အီၤဘၣ်.ဒီး———————————— ထုဖိကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်လၢအသးလီဝဲခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပှၤမၤညၣ်ဖိသးလီဝဲ————————————————ဃံလၤဖိတဖျၢၣ် လီၤ. လၢခံတနံၤပှၤမၤညၣ်ဖိလဲၤဃ့ကဒီးညၣ်ထုဖိလၢ————————————————တခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢပှၤမၤ ညၣ်ဖိဒီမိၢ်ဝၤခံဂၤအံၤသးလီတၢ်အါအယိ,ဖဲမၢ်နၤပှၤမံမှာ်အဆၢကတီၢ်ညၣ်ဖိအံၤဆီတလဲက့ၤဟံၣ်ဃံလၤတဖျၢၣ် အံၤဆူ————————————————————ဖိတဖျၢၣ်အပူၤန့ၢ်လီၤ.

၂၇.၂. ဃုထၢလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်လၢအဘၣ်တဖျၢၣ်ဒီးကဝီၤဃာ်အီၤတက့ၢ်.

၁. တၢ်သူလီသးကွံ	တၢ်သူၣ်လီၤသးကွံ	တၢ်သူၣ်လီသးကွံ
၂. လီၤပှိၢ်ကွံာ်	လီၤပှိၤကွံာ်	လီၤပှိးကွံာ်
၃. ဟံးဖးဒိၣ်	ဟံာ်ဖးဒိၣ်	ဟံၣ်ဖးဒိၣ်
၄. တၢ်သူၣ်အုးသးအုး	တၢ်သူအုးသးအုး	တၢ်သူၣ်အူးသးအုး
၅. ညၣ်သူးညၣ်ပှိၤ	ညၣ်သူညးပှိၤ	ညၣ်သူညၣ်ပှိၤ

၂၈.၁. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဘၣ်ဃးသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အံၤဒီးဖးလံာ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

လၢအသးဖုံ

လၢအတဆူၣ်တချ့

လၢအလီၤဘှံး

လၢအပျံၤတၢ်

လၢအသးဒိၣ်ထီၣ်တၢ်

လၢအသၣ်ဝံၤသး

လၢအကမၢကမၣ်

လၢအမဲာ်ဆုးသ့

လၢအသးအုး

@KECD-HBL2021

၂၈.၂. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဘၣ်ဃးသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးကွဲးကဒုးလၢလံာ်ကျိၤတဖၣ်တက့ၢ်.

ဖိမုၣ်ဖိတဂၤအံၤအသးဖှံလီၤ.

©KECD_HBL2021

၂၈.၃. ကွၢ်တၢ်ဂီၤလၢလာ်တဖၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်ဒီးကွဲးကူ့ၤလၢလံာ်ကျိၤတက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၂၉.၁.ခဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဂီၤတဘ့ၣ်အံၤအလွဲၢ်တက့ၢ်.

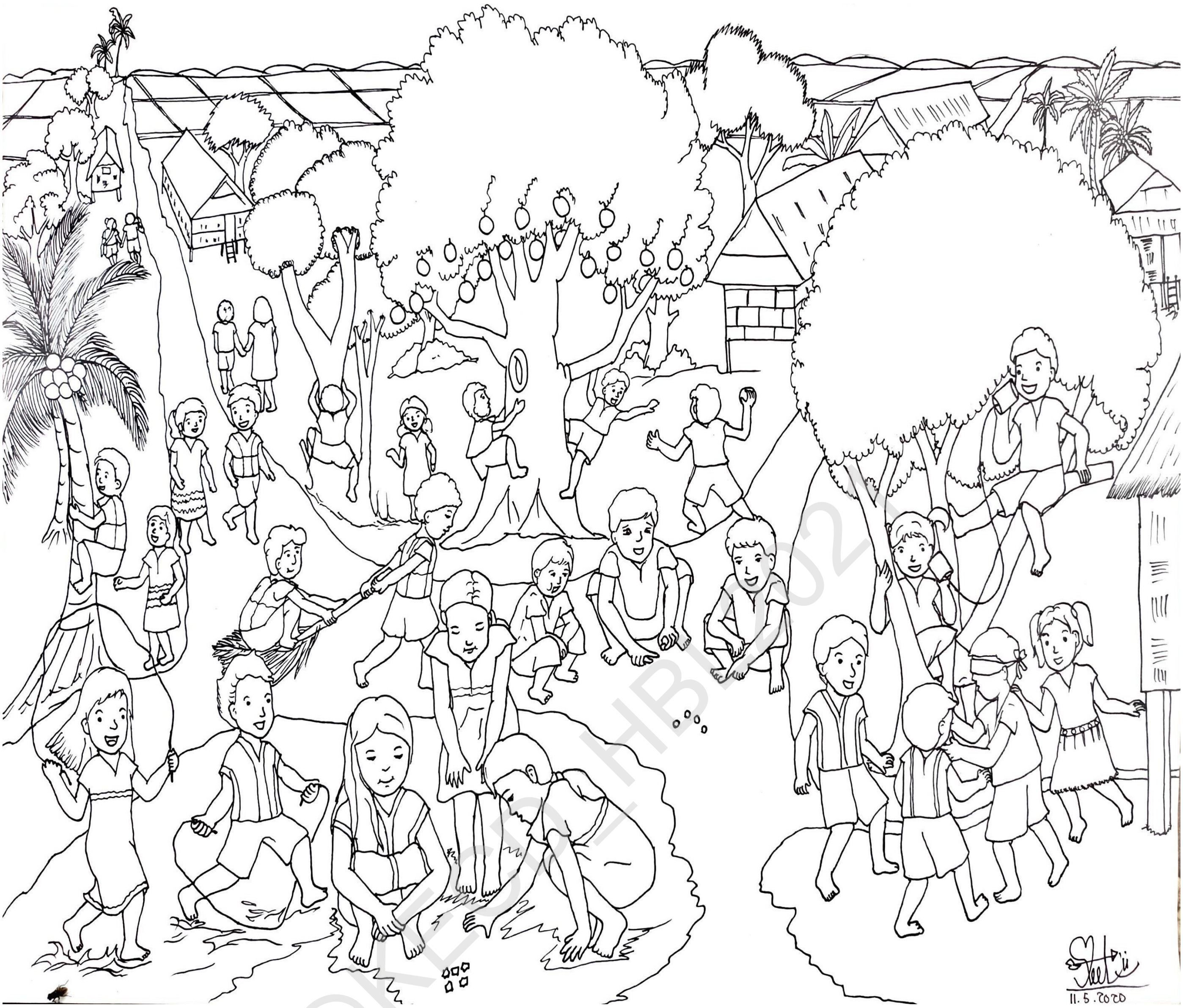

၂၉.၂. ကွၢ်တၢ်ဂီၤနီၢ်ဂံၢ်(၁)ဒီးကွဲးဖျါထီၣ်ဝီၢ်ဩဖျၢၣ်လၢနထံၣ်အီၤလၢတၢ်ဂီၤပူၤတဖၣ်တက့ၢ်.အစုၤကတၢၢ်တဆံယါၢ်မံၤ.

- ယီၤထူၣ်
- ဆ့ၣ်နီၤ
- ထီၣ်သ့ၣ်ခံ
- ဟံၣ်
-

၂၉.၃. ကွၢ်တၢ်ဂီၤ(၁)ဒီးကွဲးဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢနထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဂီၤတဘ့ၣ်န့ၣ်အပူၤတက့ၢ်. ပှၤဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်

လၢသဝီတဖျၢၣ်အပူၤန့ၣ်ပှၤဖိသၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ. အဝဲသ့ၣ် ....

@KECD_HBL2021

၂၀.၁. ခဲဉ်ထီဉ်တၢ်ဂီၤတဘ့ဉ်အံၤအလွဲၢ်တက့ၢ်.

၂၀.၂. ကွၢ်တၢ်ဂီၤနီၢ်ဂံၢ်(၁)ဒီးကွဲးဖျါထီဉ်ဝီၢ်ဩဲဖျာဉ်လၢနထံဉ်အီၤလၢတၢ်ဂီၤပူၤတဖဉ်တက့ၢ်.အစုၤကတၢၢ်တဆံယဲၢ်မံၤ.

- ညဉ်
- ထွံဉ်
-

၃၀.၃. ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂီၤဖဲနီၣ်ဂံၢ်(၁)ဒီးကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်လၢနထံၣ်အီၤဒီးတဲဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်မနုၤလၢ်တကၠၢ်.အစှၤကတၢၢ်ယဲၢ်မံၤ.

ထွံၣ်	ထွံၣ်ဖိတဒုဖဲအဟးလိာ်ကွဲအခါအဝဲထံၣ်ဝဲရၢ်တဘိ,အဝဲမိၤရၢ်ဒီးအကစၢ်နၢ်ဟူအဃိဟဲကျီဝဲရၢ်
ညၣ်	

@KECD_HBL2021

၃၁.၁. ခဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဂီၤတဘ့ၣ်အံၤတက့ၢ်.

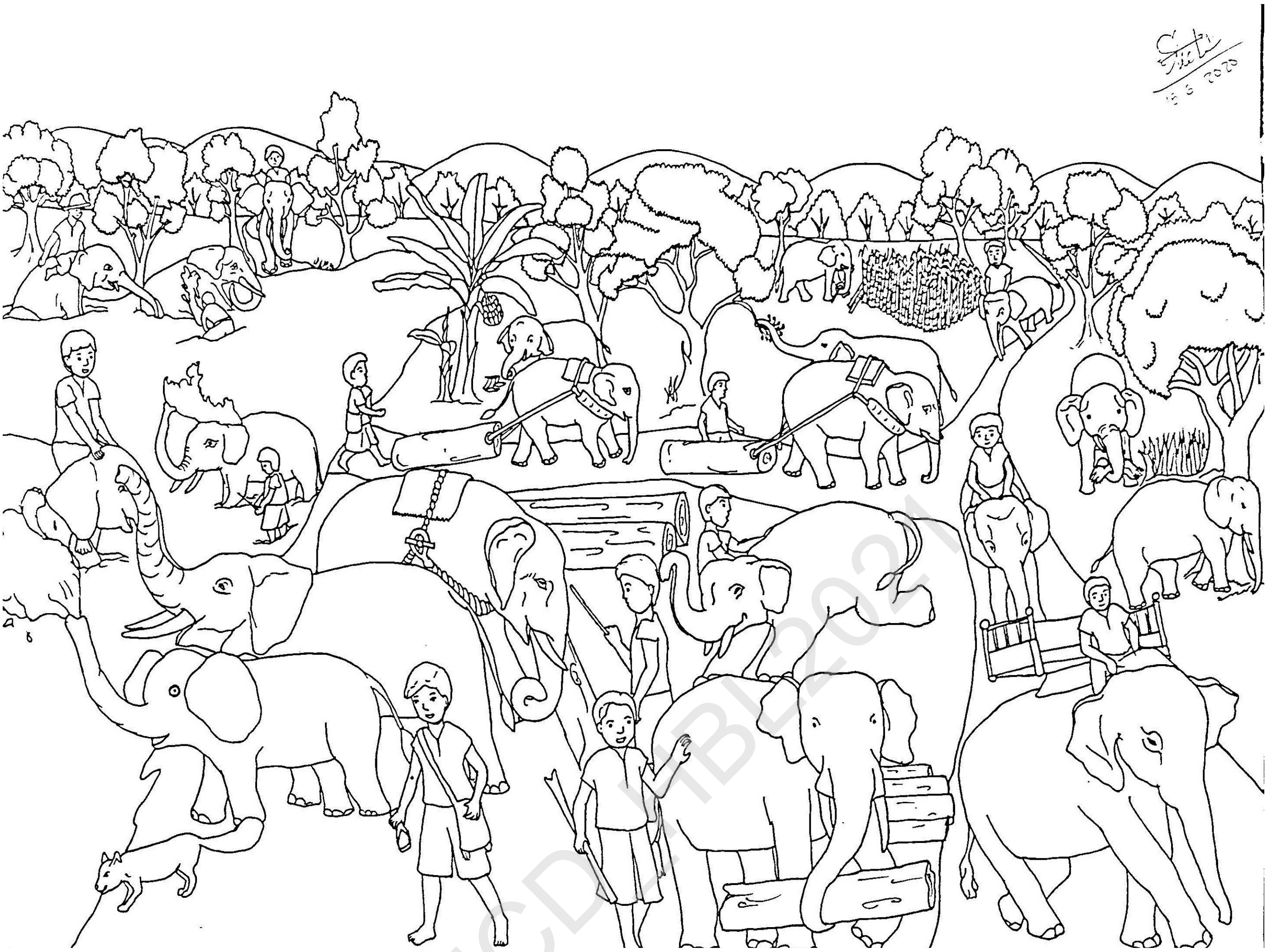

၄၃.၂. ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂီၤဖဲနီၢ်ဂံၢ်(၁)ဒီးကွဲးဖျါထီၣ်ကဆီသ့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်တက့ၢ်.

- ကဆီလုၢ်ထံ
- ကဆီခီထံ
-

၃၁.၃. ကွၢ်ကဆီတၢ်ဂီၤဒီးကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢနထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဂီၤတဘ့ၣ်န့ၣ်အပူၤဆူပူဖိတဖျၢၣ်တက့ၢ်.

လၢတၢ်ဂီၤအပူၤန့ၣ်,ကဆီသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ.အဝဲသ့ၣ်

@KECD_HBL2021

၃၂.၁. ခဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဂီၤတဘ့ၣ်အံၤအလွဲၢ်တက့ၢ်.

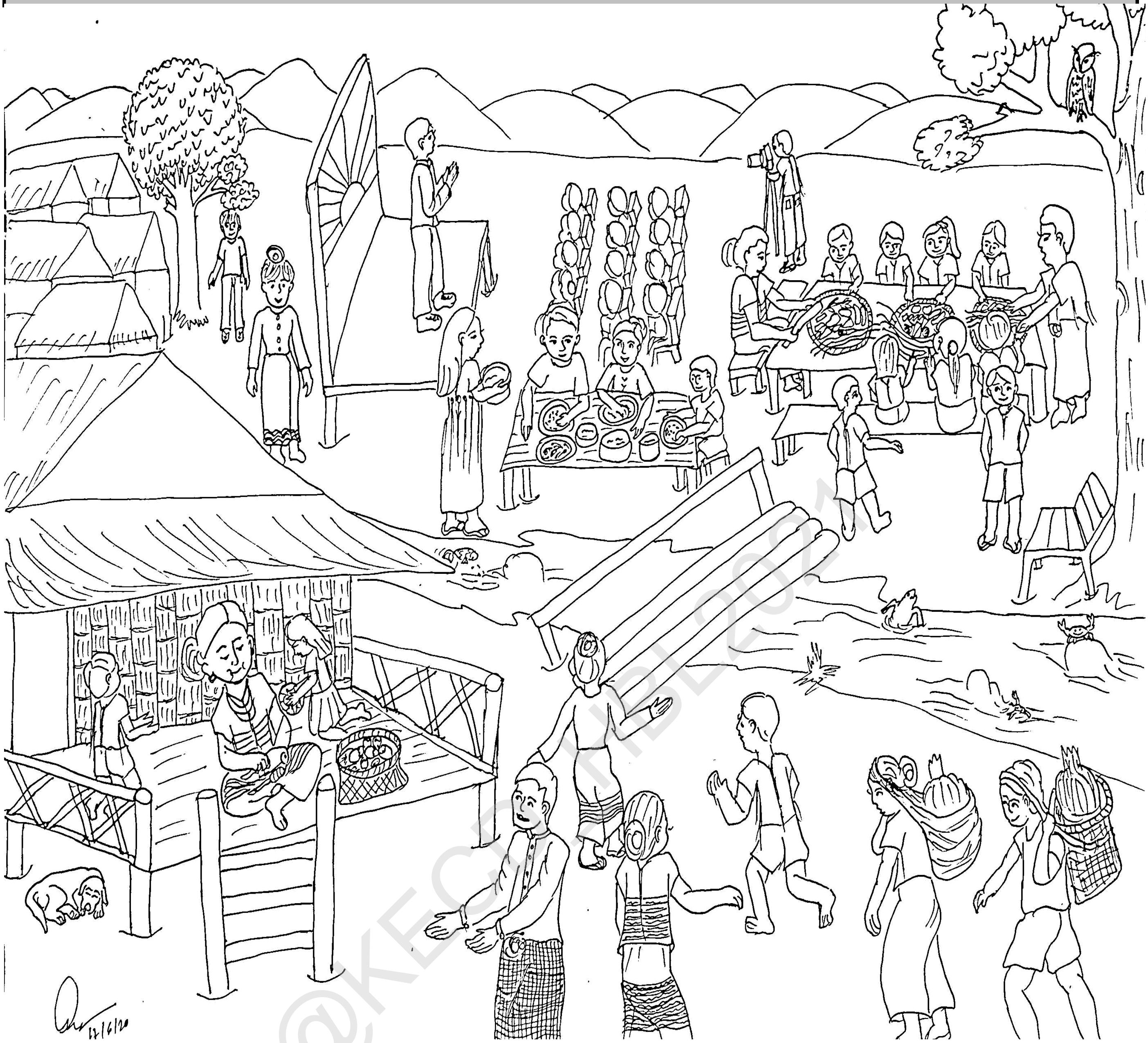

၃၂.၂. ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂီၤဖဲနီၢ်ဂံၢ်(၁)ဒီးကွဲးဖျါထီၣ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်တက့ၢ်.

- ပှၤဟးထီၣ်ဟးလီၤ
- ပှၤတဲလီၤတၢ်တဂၤ
-

၃၂.၃. ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂီၤဖဲနီၢ်ဂံၢ်(၁),ဃုထၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်တဲတဃုာ်တက့ၢ်.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

@KECD_HBL2021

၃၃.၁. ဖးသကိးနီၢ်ဖီဖီထါထ့ၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

	နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤမ့ၢ်ပှၤလၢထါတၢ်သ့တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအချူးအဆၢကတီၢ်အဝဲလ့ၢ်ဘဲဒီးထါဝ ကညီတၢ်ကူတၢ်ကၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
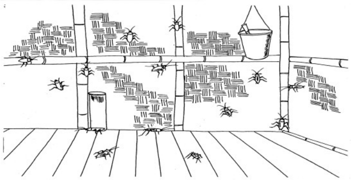	နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤအဟံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးစီလီအါမးန့ၣ်လီၤ.
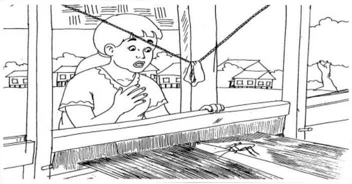	ဖဲနီၢ်ဖီဂီၤဂီၤထါဆ့ပျိၢ်အခါလၢတၢ်တပာ်သူၣ်ပာ်သးအပူၤစီလီတဘ့ၣ်အ့ၣ်တဲာ် အလှၣ်န့ၣ်လီၤ.နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤထံၣ်ဒီးကိးထီၣ်ဝဲ"စီလီ...စီလီ.."န့ၣ်လီၤ.
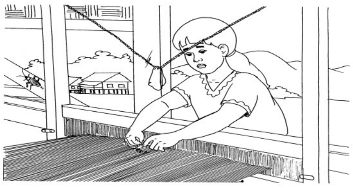	နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤစၢထီၣ်က့ၤလှၣ်လၢအထီၣ်တဲာ်တဖၣ်ဒီးထါက့ၤဆ့ပျိၢ်သိၣ်မး"ထဲးထဲး" န့ၣ်လီၤ.
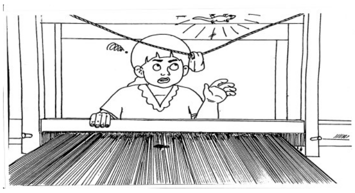	လၢတၢ်တပာ်သူၣ်ပာ်သးအပူၤဒီလ့ၣ်တဘ့ၣ်အ့ၣ်ဆါလီၤလၢအထၣ်လိၤန့ၣ်လီၤ.လၢ တၢ်သးဒိၣ်အပူၤနီၢ်ဖီဂီၤဂီၤသးထီၣ်ကိးထီၣ်ဝဲ"ဒီလ့ၣ်....ဒီလ့ၣ်"န့ၣ်လီၤ.
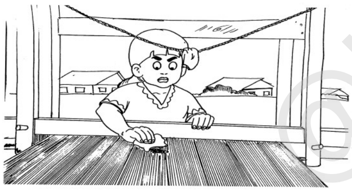	နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤထွါက့ၤဒီလ့ၣ်အ့ၣ်လၢအထၣ်လိၤဝံၤထါက့ၤကဒီးအဆ့ပျိၢ်န့ၣ်လီၤ.
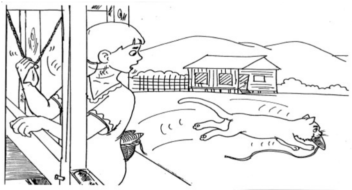	တစိၢ်ဖိသၣ်မံညီၤတဒုဟဲဃီၤလၢအကပၤဒီးစံၣ်စိာ်ကွံာ်အလှၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်သးအ့ န့အပူၤနီၢ်ဖီဂီၤဂီၤကိးထီၣ်ဝဲ"သၣ်မံယီၤ,သၣ်မံယီၤ.."န့ၣ်လီၤ.
	လၢတၢ်သးစူၤအပူၤနီၢ်ဖီဂီၤဂီၤလဲၤထၢထီၣ်က့ၤအလှၣ်ဒီးထါက့ၤအဆ့ပျိၢ်န့ၣ်လီၤ.
	တစိၢ်ဖိဒီးနီၢ်ဖီဂီၤဂီၤထံၣ်ဝဲတၢ်သူသူဟူးဝးလၢထၣ်အလိာ်န့ၣ်လီၤ.တဘျီအံၤနီၢ်ဖီဂီၤ ဂီၤဆိကမိၣ်လၢကတီၢ်သံဝဲန့ၣ်လီၤ.နီၢ်ဖီဂီၤဂီၤသုးအသးလၢကတီၢ်ဝဲအခါအဝဲထံၣ် လၢကပီၤတဘ့ၣ်ထါစၢၤအထၣ်န့ၣ်လီၤ.

@KECD_HBL2021

၃၂.၂. ကဝီၤဃာ်ဝီၢ်သြဲလၢတၢ်ကွဲးအီၤအဘၣ်ကတၢၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်.

၁)စီလီ	ဆီလီ	ကၠီလီ
၂)လ့ၣ်ဘဲ	လ့ၢ်ဘဲ	လ့းဘဲ
၃)တၢ်ကူတၢ်ကၤ	တၢ်ကူတၢ်ကၢ်	တၣ်ကူတၣ်ကၤ
၄)စ့ပျိၢ်	ဆ့ပျိၣ်	ဆ့ပျိၢ်
၅)ဒီလ့ၣ်	ဒီလ့ၣ်	ဒီလ့ၤ
၆)လုၣ်ထွံ	လုၣ်ထွံး	လုၢ်ထွံ
၇)သၣ်မံညီၤ	သၣ်မံယီၤ	သၢ်မံယီၤ
၈)ကပီာ်	ကပီၤ	ကပီး
၉)ထါထၣ်	ထါထၢ်	ထါထး
၁၀)ပာ်သူၣ်ပာ်သး	ပၤသူၣ်ပၤသး	ပာ်သူၣ်ပာ်သၤ
၁၁)စ့ကညီ	ဆ့ကယီ	ဆ့ကညီ

၃၂.၃. လံာ်ကျိၢ်လၢလာ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ကွဲးလၢ(ဘၣ်)ဒီးမ့ၢ်ကမၣ်န့ၣ်ကွဲး(ကမၣ်)ဝံၤကွဲးဘၣ်ထီၣ်က့ၤအီၤတက့ၢ်.

၁)နီၢ်ဖိဖိဂီၤမ့ၢ်ပှၤလၢထါထၣ်သ့တဂၤလီၤ.	(ဘၣ်)
၂)နီၢ်ဖိဖိဂီၤသးထီၣ်မ့ၢ်လၢစီလီအ့ၣ်တဲာ်အလုၣ်အယိအဝဲကျိ တဲာ်ကွံာ်အလုၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.	(ကမၣ်) နီၢ်ဖိဖိဂီၤစၢထီၣ်က့ၤအလုၣ်လၢစီလီအ့ၣ်တဲာ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
၃)နီၢ်ဖိဂီၤဂီၤအဟံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးစီလီအါမးန့ၣ်လီၤ.	
၄)နီၢ်ဖိဂီၤဂီၤလဲၤထၢထီၣ်က့ၤအလုၣ်လၢသၣ်မံယီၤအ့ၣ်စိာ်ဝဲန့ၣ် လီၤ.	
၅)သၣ်မံယီၤတဒုဟဲဃီၤဖဲနီၢ်ဖိဖိဂီၤကပၤဒိးဆ့ၣ်နီၤကွၢ်အထါ ထၣ်န့ၣ်လီၤ.	
၆)ကပီၤတဘ့ၣ်အ့ၣ်ဟးဂီၤကွံာ်နီၢ်ဖိဂီၤဂီၤအထၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ် လီၤ.	
၇)စီလီတဘ့ၣ်အ့ၣ်ဆါလီၤလၢနီၢ်ဖိဂီၤဂီၤအထၣ်လိာ်န့ၣ်လီၤ.	
၈)ဖဲနီၢ်ဖိဂီၤဂီၤချူးတဘျီလၢ်လၢ်အဝဲလ့ၢ်ဘဲဒီးထါကညီတၢ်ကူ တၢ်ကၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.	
၉)မ့ၢ်လၢဒီလ့ၣ်အ့ၣ်ဆါလီၤလၢနီၢ်ဖိဂီၤဂီၤအထၣ်လီၤဒီးဘၣ်အၢ ဝဲဒိၣ်မးအယိနီၢ်ဖိဂီၤဂီၤတၢၤကွံာ်အထၣ်န့ၣ်လီၤ.	

@KECD_HBL2021

၃၃.၁. ဖးလိသကိးဒီးဖးဘျ ထးခိဉ်လၢထါ(ဘဲအတၢ်ကဲဘျုး)တက့ၢ်.

ဘဲအတၢ်ကဲဘျုး

ဘဲတဖိးကဲလုဉ်တဘိ,လုဉ်အါဘိကဲဆ့တဘ့ဉ်
ဘဲတဖိးကဲလုဉ်အသိး,လုဉ်အါဘိကဲထဲစ့ၢ်ကိး
ဒ်လုဉ်ကဲထဲသ့အသိး,လုဉ်ကဲထိဉ်နံဉ်သ့စ့ၢ်ကိး
ဘဲတဖိးကဲထိဉ်ကူသိး,မ့ၢ်ကညီဖိအကူသိး
ကညီဖိကူသိးမ့ၢ်ဝဲ,နံဉ်ကံဉ်ဆ့အှူဆ့မိၢ်သု
တုၤဆ့မိၢ်သုထိဉ်နချၢ,နလီၤဖိသဉ်တန့ၢ်လၢၤ
တုၤဆ့မိၢ်သုထိဉ်နချၢ,နကၢၤဆ့ဝါတန့ၢ်လၢၤ

၃၃.၂. ကွဲးဖျါထိဉ်တၢ်ဂီၤလၢအဖီလာ်တဖဉ်အမံၤတက့ၢ်.

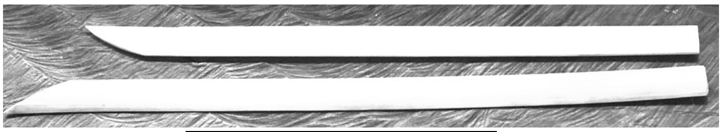

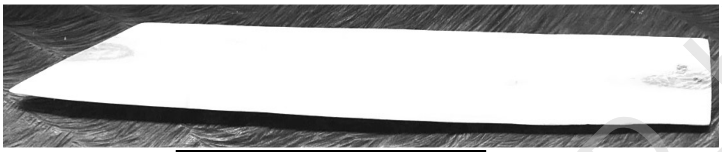

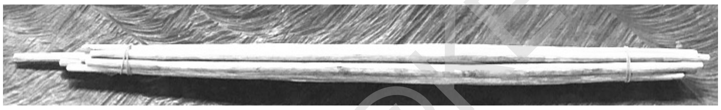

@KFCD_HBL2021

၃၄. တၢ်ဂီၤလၢလၢ်တဖၣ်အံၤရဲၣ်ဘၣ်က့ၤအီၤဝံၤကွဲးက့ၤအဂ့ၢ်လၢတၢ်ဃၤတဃုၢ်တက့ၢ်.

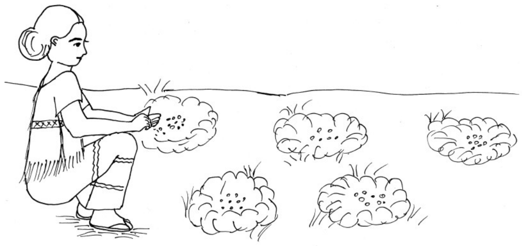

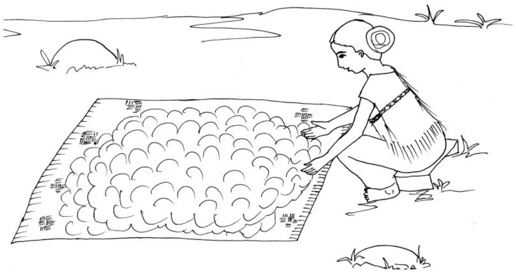

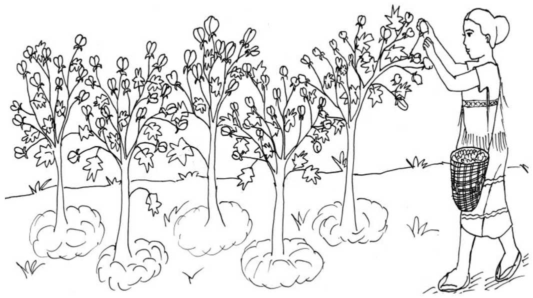

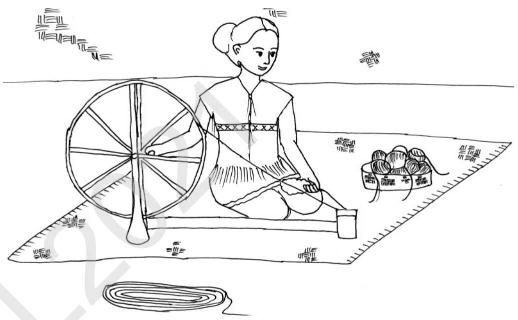

@KECD_HBL2024

၃၅.၁. ဖးသကိးပူ "တၢ်အဲၣ်တူၢ်တံၤတူၢ်တမံၤ" တက့ၢ်.

ဘၣ်တဟါဖဲမုၢ်ဟါလီၤယံၢ်ယီၤန့ၣ်ပှၤတဂၤဟဲဟးဖျိးလၢစီၤဖါလံကျိအသဝီအဃိအဝဲတူၢ်လိာ်မုာ်ဝဲလၢအဟံၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဒီးဟ့ၣ်ဒုးအီၣ်ဝဲဟါတၢ်အီၣ်ဒီးတၢ်ကပီၤလီၤ.

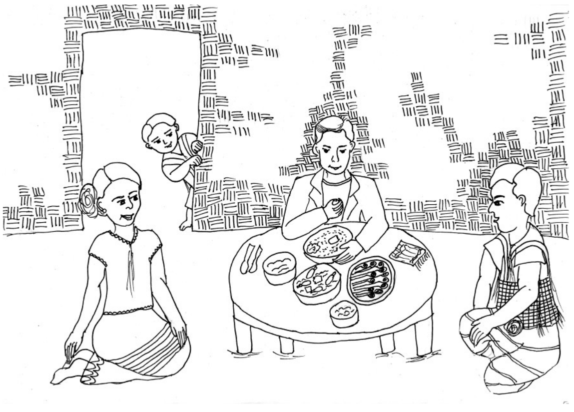

မုၢ်ဝါထီၣ်တၢတနံၤန့ၣ်စီၤဖါလံကျိလဲၤဝံၢ်ဘုဒီးပှၤတမံၤစ့ၢ်ကီး လဲၤဝံၢ်သကိးဘုဒီအီၤန့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ဝါထီၣ်ခံနံၤတနံၤန့ၣ်စီၤဖါလံကျိဒီးပှၤတမံၤလဲၤဝံၢ်ဘုဝံၤဟါလီၤခီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤအီသကိးဝဲတၢ်ထံန့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ဝါထီၣ်သၢနံၤတနံၤန့ၣ်စီၤဖါလံကျိဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိလဲၤလုၢ်ကျိးအဃိကွဲဃုာ်ဒီးပှၤတမံၤဖဲအလဲၤလုၢ်ကျိးဝံၤအီၣ်သကိးဝဲတၢ်အီၣ်လၢအလုၢ်ထီၣ်ဟ်ထီၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ဝါထီၣ်လွံၢ်သီတသီန့ၣ်စီၤဖါလံကျိလဲၤဟးယုၤဝဲပှၤတမံၤလၢကွဲၢ်ကဘီလ့ဒီးကွၢ်ကီဝဲကွဲၢ်ကဘီလ့အတၢ်ဃံလၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

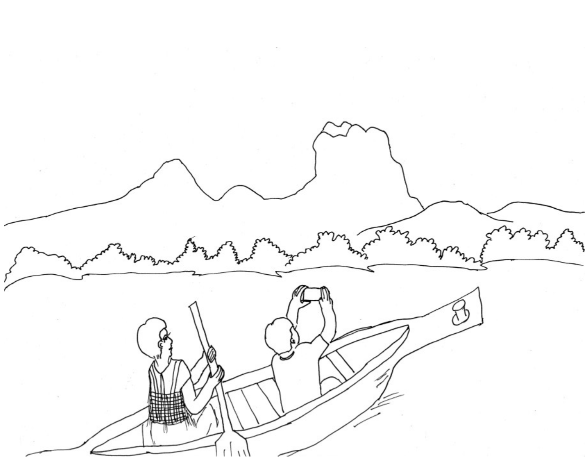

မုၢ်ဝါထီၣ်ဃုသီတသီန့ၣ်ပှၤတမံၤအံၤကကဲ့ၤကဒါကဲ့ၤလၢအအိၣ်တၢ်လီၢ်အဃိစီၤဖါလံကျိဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိဆၢဂ့ၤဆၢဝါဒီးလဲၤဆျၢကဲ့ၤအီၤလၢလှၣ်ထံးလီၤ.

၃၄.၂. ကွၢ်ဃုလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပာ်လၢလာ်တဖၣ်အံၤဖဲလံာ်တီၤဃ့အပူၤဒီးကဝီၤဃာ်အီၤတက့ၢ်.

မုၢ်ဟါလီၤ	တၢ်ကပီၤ	ဝံၢ်ဘု	လဲၤလုၢ်ကျိး	လုၢ်ထီၣ်ပာ်ထီၣ်	အတၢ်ဃံလၤ
ဟံၣ်ဖိဃီဖိ	ပှၤတမှံၤ	တါထံ	အိၣ်သကိး	ကွဲၢ်ကဘီလဲ့	လဲၤဆှၢ
ဆၢဂ့ၤဆၢဝါ	တၢ်အိၣ်	တူၢ်လိာ်မှာ်	ဟါတၢ်အိၣ်	ကွၢ်ကီ	က့ၤကဒါက့ၤ

ဘၣ်	မုၢ်	နံၤ	တၢ်	က့ၤ	ဒါ	က	က့ၤ	ဝံၢ်	ဘု	ဟံၣ်
နံၤ	ဟါ	အ	ဘၣ်	က	ထီၣ်	ဟါ	ဝါ	ဃံ	တါ	စ့ၢ်
ထီၣ်	လီၤ	လဲၤ	နံၤ	ထီၣ်	ပီၤ	တၢ်	အ	ထံ	အ	လုၢ်
ဃံ	ဝါ	ဆှၢ	တူၢ်	ထံ	ဝါ	အိၣ်	တၢ်	ကျိး	ကွဲ	ထီၣ်
လဲၤ	မုၢ်	တ	လိာ်	အိၣ်	အ	စ့ၢ်	ဃံ	ဝါ	မှံၤ	ပာ်
ဝါ	လုၢ်	စ့ၢ်	မှာ်	ထီၣ်	သ	ဘၣ်	လၤ	တ	ဝံၤ	ထီၣ်
ထီၣ်	သၢ	ကျိး	ဖါ	ဒီး	ဟံၣ်	ကိး	ပှၤ	ဖၣ်	ဃုာ်	ကွၢ်
စ့ၢ်	တၢ်	နံၤ	လံ	ဆၢ	ဂ့ၤ	ဆၢ	ဝါ	အိၣ်	ကီ	နံၤ
အိၣ်	နူၣ်	ကွဲၢ်	က	ဘီ	လဲ့	အ	လဲၤ	ကိး	အ	စ့ၢ်
နံၤ	အ	စီၤ	ကျိ	ဝါ	ထီၣ်	ဘၣ်	ဟံၣ်	ဖိ	ဃီ	ဖိ

@KECD_HBL2021

၃၄.၃.လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်တဖၣ်အံၤသူက့ၤအီၤဆူလံာ်ကျိၤတက့ၢ်.

ဟံၣ်ဖိဃီဖိ	
ဆၢဂ့ၤဆၢဝါ	
တူၢ်လိာ်မှာ်	
အတၢ်ဃံတၢ်လၤ	
သူၣ်ဂ့ၤသးဝါ	

၃၅.၁. တိၤကဝီၤဃာ်လံာ်ဖျာဉ်လၢအပဉ်ဃုာ်တၢ်သိဉ်ဖှံဃၢဒီးလံာ်ဖျာဉ်လၢအပဉ်ဃုာ်တၢ်သိဉ်ခၢဉ်စးန့ဉ်တိၤတဲာ်အခံတက့ၢ်.

တၢ်ပာ်ထီဉ်ထီသးအကျဲကတၢၢ်န့ဉ်မ့ၢ်တၢ်ဟးဂီၤ

တၢ်စံးဝဲတဘျီလၢပှၢ်တပှၢ်အပူၤန့ဉ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်န့ဉ်လီၤ.လၢပှၢ်တပှၢ်အံၤအပူၤအိဉ်စ့ၢ်ကီးဒီးထံကမါဖးဒိဉ်တဖျာဉ်လၢဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်ကအီထံအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.ဖဲတၢ်ကိၢ်ခါအဆၢကတီၢ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်ကလုာ်လၢအအိဉ်ဖဲပှၢ်ဒိဉ်ပှၢ်ယိာ်တဘ့ဉ်အံၤအပူၤဟဲအီထံလၢကမါဖးဒိဉ်တဖျာဉ်အံၤအပူၤန့ဉ်လီၤ.လၢဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိအကျါတၤဃီၤအိဉ်တဒုန့ဉ်လီၤ.တၤဃီၤတဒုအံၤထီဘိပာ်ထီဉ်ထီအသးလၢအမ့ၢ်ပှၤအဒိဉ်တၢ်ဂ့ၤကတၢၢ်အိဉ်ဒီးအနၢၤလၢအဃံလၤကတၢၢ်လၢဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ်အကျါန့ဉ်လီၤ.အဝဲဟးဒ့ဉ်ထဲတဒုဧိၤလၢပှၢ်တဘ့ဉ်အံၤအပူၤန့ဉ်လီၤ.ဘဉ်တနံၤတၤဃီၤတဒုအံၤလဲၤလီၤအီထံဆူထံကမါဖးဒိဉ်တဖျာဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ.ဖဲအဝဲအီထံအဆၢကတီၢ်ကွၢ်လီၤတၢ်ဆူထံကွံပူၤ,ထံဉ်ဝဲဒ့ဉ်အကဒုဒီးအနၢၤသ့ဉ်တဖဉ်ထီဉ်ဂ့ၤမးဒီးဖျါလီၤကဟုကညီၢ်ဒိဉ်မးလီၤ.အဝဲတဲထီဉ်ဝဲဒ့ဉ်“အိ..အိ..ယနၢၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤဖျါဂ့ၤမးလဲဉ်,မတၤတဂၤမးအနၢၤတအိဉ်ဒ်သိးဒီးယၢနီတဂၤဘဉ်.”တၤဃီၤတဒုအံၤပာ်ကဖၢလၢအသးဒိဉ်မးလၢအအိဉ်ဒီးအနၢၤလၢအဂ့ၤသ့ဉ်တဖဉ်အံၤအဃိလီၤ.အဝဲဆိကမိဉ်ဒိဉ်လီၤအသးဒီးတဆိကမိဉ်အက့ၢ်အဂီၤလၢအဂၤသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်မ့ၢ်တၢ်အရှ့ဒိဉ်လၢအဂီၢ်နီတမံၤဘဉ်.ဘဉ်တနံၤန့ဉ်အဝဲဟဲအီကဒီးထံလၢထံကမါတဖျာဉ်အံၤအပူၤန့ဉ်လီၤ.လၢတၢ်တပာ်သူဉ်ပာ်သးအပူၤပှၤခးတၢ်ဖိတဂၤဟဲထံဉ်တၤဃီၤတဒုအံၤဒီးကစီၤခးဝဲန့ဉ်လီၤ.ဖဲန့ဉ်အဆၢကတီၢ်တၤဃီၤတဒုထံဉ်ဆိဝဲပှၤခးတၢ်ဖိတဂၤအံၤပညိဉ်ဃီၤအကျိအခိဉ်လိၤလိၤဆူအအိဉ်လၢကခးအီၤအဂီၢ်လီၤ.တၤဃီၤဖါတံၢ်အံၤပာ်လီၤအသးလၢကဃ့ၢ်ပူၤဖျဲးကွံာ်အသးဆူတၢ်လိၢ်အဂၤန့ဉ်လီၤ.ဖဲအဝဲဃ့ၢ်ပူၤဖျဲးအသးအဆၢကတီၢ်န့ဉ်အနၢၤလၢအဃံလၤဒီးထီသ့ဉ်တဖဉ်ဘဉ်ဘျးအသးလၢပှံၤမုၢ်လၢအကျၢၤကျၢၤသ့ဉ်တဖဉ်အဃိအဝဲဃ့ၢ်ကွံာ်တန့ၢ်လၢာ်ဘဉ်.ဖဲပှၤခးတၢ်ဖိတဂၤအံၤလူၤကစီၤဝဲတၤဃီၤတဒုအံၤအခီဉ်လီၢ်လၢအဃ့ၢ်အကျိၤန့ဉ်ထံဉ်ဝဲဒ့ဉ်တၤဃီၤတဒုအံၤအနၢၤဘဉ်ဘျးဃာ်အသးဒီးပှံၤမုၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အဃိအဝဲခးတၤဃီၤဖါတံၢ်တဒုအံၤန့ဉ်လီၤ.တၤဃီၤဖါတံၢ်တဒုအံၤခီဖျိအပာ်ထီဉ်ထီအသးလၢအနၢၤလၢအဒိဉ်အထီသ့ဉ်တဖဉ်အဃိလၢခံကတၢၢ်န့ဉ်ဘဉ်သံကွံာ်ဝဲဒ့ဉ်လၢအနၢၤအဃိန့ဉ်လီၤ.

၃၅.၂. ခဲဉ်ထီဉ်တၢ်လၢလာ်တဖဉ်အံၤအလွဲၢ်တက့ၢ်.

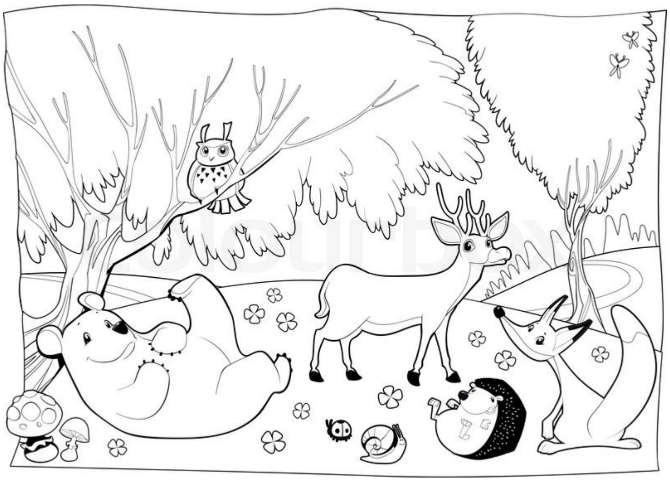

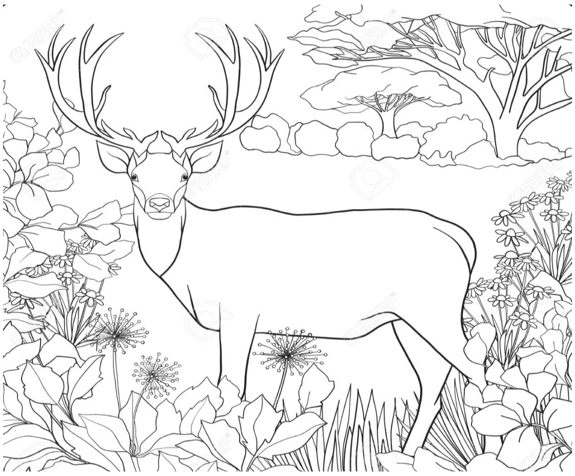

၃၅.၃. ဖးလံာ်ကျိၤလၢလာ်တဖၣ်လၢအတဲဖျါထီၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိအလုၢ်အလၢ်ဝံၤကွဲးလီၤဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိတဖၣ်အမံၤတက့ၢ်.

၁) တၢ်အနီၢ်ဖးဒိၣ်,အနၢ်ဖးလဲၢ်,အစုဖးဒိၣ်,အခီၣ်ဖးဒိၣ်,အကမျိၤဖးထီ,ပှၤမၤအီၤလၢထုးသ့ၣ် __________

၂) တၢ်လၢအစုတအိၣ်,အခီၣ်တအိၣ်,ဘျိၣ်လၢအသးနါပှၢ်,အိၣ်ဒီးအစုၣ်,အိၣ်လၢတၢ်ခဲကျါ __________

၃) တၢ်လၢအခီၣ်အိၣ်လွံၢ်ခီ,အနၢၤအိၣ်တဖုၣ်တထီ,အလွဲၢ်အိၣ်ကလုာ်ကလုာ်,ကိးသီၣ်အှူဘီၤဘီၤ,အီၣ်နီၣ်,အီၣ်လီၢ်ဘိ,ပှၤသူအီၤသ့လၢထဲၢ်တၢ်,ထုးလ့ၣ် __________

၄) တၢ်လၢအခီၣ်အိၣ်လွံၢ်ခီ,အနၢၤဖးထီ,အလွဲၢ်သူသူ,ကိးသီၣ် ဟွဲၣ်.....အဲး ဟွဲၣ်.....အဲး,တၢ်မ့ၢ်ကိၢ်န့ၣ်အစုၣ်ထံ,ပှၤမၤအီၤလၢပျၢဘု __________

၅) တၢ်လၢအိၣ်လၢထံကျါ,အပုာ်လုး,အစုတအိၣ်အခီၣ်တအိၣ်,အမဲၢ်တအိၣ်,စူးအိၣ်တၢ်သွံၣ်,အိၣ်မုာ်လၢထံဂၢၢ်ဂၢၢ် __________

၆) တၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအခီၣ်လွံၢ်ခီ,အိၣ်ဒီးအမဲၢ်,ပှၤမၤအီၤတၢ်အဂၤတသ့ဘၣ်,ဖဲပှၤလဲၤလၢပှၤပူၤလဲၤအိၣ်ခိၣ်တၢ်မံၤလၢအခါပှၤလဲၤကိးအီၤ,မ့ၢ်ထံၣ်ပှၤလီၤဆီဟဲန့ၣ်မီၤဝဲ __________

၇) တၢ်လၢအိၣ်လၢပှၢ်ကျါ,ဖုလၢအခီၣ်ခံခီ,အနၢ်ဖါထီစုစု,အစုဆံးဆံးဖိ,အမဲမဲာ်ညါခံဘ့ၣ်ဖးဒိၣ် __________

၃၅.၄. ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢလာ်တဖၣ်အံၤကွဲးဖျါထီၣ်က့ၤအီၤဒ်(တၢ်မၤလိ၄၉.၃)အသိးတက့ၢ်.

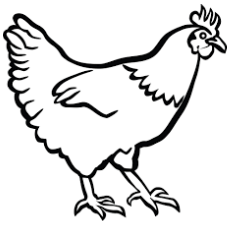

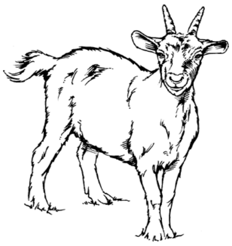

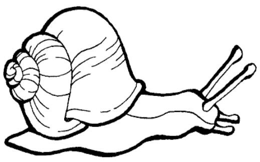

၃၆.၁. ဖးသကိး"ယတၢ်လဲၤဃုအီၣ်ဘီၣ်တဘျီဖဲမုၢ်ဃုန့ၤကွံပျၢ်ကတိၢ်"တက့ၢ်.

ယမံၤမ့ၢ်နီၢ်ဒါအဲၣ်န့ၣ်လီၤ.တနံၤအံၤမ့ၢ်မုၢ်ဃုန့ၤအဃိယကဘၣ်ဃုဟ်ကဒီးတၢ်ဒိးတၢ်လၣ်လၢတနွံအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၤယအီၣ်မ့ၤဝံၤဒီးယလဲၤကိးယသကိးနီၢ်အ့နန့,နီၢ်ဂီၤဆူၣ်ဒီးယတံၤသကိးအဂၤတဖၣ်လၢကလဲၤဃုအီၣ်ဘီၣ်လၢပျ်ကျါအဂီၢ်လီၤ.ပကတဲာ်ကတိၤထိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအလိၣ်တဖၣ်ဇ်အမ့ၢ်ဃဲာ်ဒီးကုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပလဲၤတၢ်တခီခီတဲနံၤတၢ်တခီခီလဲၤခိက်စံာ်ပှိဒီးထံကျိတဖၣ်ဇ်သိးကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဒိးတၢ်လၣ်,ဘီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.တၤပဃုဘီၣ်ပှဲၤပကုပူၤတဘျီမ့ၢ်လၢပဝံပဖံဘၣ်ခိၣ်ဆါလံအဃိပဟဲက့ၤသကိးဆူပဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.တၤပဟဲက့ၤတုၤလၢထံကျိနံၤတဘျီဃိပဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ဘှံးအိၣ်သါဝံၤပလုၢ်သကိးထံဒီးဂဲၤလိာ်ကွဲပိၢ်သကိးထံလၢတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပပိၢ်သကိးထံပျုၤပျုၤပျၤပျၤအခါယတံၤသကိးမုၣ်နီၢ်ဂီၤဆူၣ်တဂၤယှာ်ထိၣ်အစုတထံၣ်ထံၣ်ဒီးအခိၣ်သၣ်ဃံလီၤဘျ၊တထံၣ်ထံၣ်အဃိယဆိကမိၣ်မ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.တၤယကွၢ်ထံထံဒီးယသ့ၣ်ညါလၢယတံၤသကိးမုၣ်အံၤလီၤအုးထံန့ၣ်လီၤ.ယလဲၤဃီၤဆူအအိၣ်လၢတၢ်သူၣ်ကိၢ်သးဂီၤအပူၤဇ်သိးယကမၤစၢၤအီၤအဂီၢ်လီၤ.ယလဲၤတုၤဃီၤဆူအအိၣ်ဒီးယူထိၣ်အီၤဘၣ်ဆဲၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.ယယူထုးထိၣ်အစုဒီးအခိၣ်ဆူၣ်လၢာ်ဂံၢ်လၢာ်ဘါဘၣ်ဆဲၣ်တန့ၢ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်.ယဂုာ်ကျဲးစၢးယူထုးထိၣ်အီၤခံဘျီ,သၢဘျီဒီးမ့ၢ်လၢအဘျီအါထိၣ်အဃိယစုလီၤဘှံး,တၢ်ဘှံးယသးဒီးယပိၢ်ထံတန့ၢ်လၢၤဘၣ်တုၤဇၣ်လဲာ်ယအိဘၣ်ထံဒီးလီၤဇးလၢထံအဖီလာ်န့ၣ်လီၤ.ယကသါတန့ၢ်ဒီးယတနၢ်ဟူယတံၤသကိးဖိတဖၣ်လၢၤဘၣ်.

ယထံၣ်ဘၣ်ဖီကရၢ်ဃံလၢတဘ့ၣ်လၢအပူၤပှဲၤဝဲဒီးစီးကပ့ၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အခါယနၢ်ဟူယတံၤသကိးတဖၣ်ကိးယၤအဃိယဖုးဘၣ်ယသးဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထိၣ်က့ၤယသးအခါယထံၣ်လၢယတံၤသကိးတဖၣ်အိၣ်ဝးတရံးယကပၤန့ၣ်လီၤ.ယသံကွၢ်ယတံၤသကိးဖိတဖၣ်လၢယဟဲက့ၤထိၣ်ဆူထံကၢ်ခိၣ်ဇ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ယတံၤသကိးစံးဆၢယၤလၢဖဲယၤဒီးယတံၤသကိးမုၣ်နီၢ်ဂီၤဆူၣ်လီၤအုးထံအခါယတံၤသကိးတဖၣ်ဃ့တၢ်မၤစၢၤလၢပှၤဂၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဘူၣ်ဂ့ၤတီၢ်ဘၣ်အပူၤမုၢ်ဂၢ်ခံဂၤဟးဃုသ့ၣ်မုၣ်ဘၣ်အတီၤအဃိဟဲမၤစၢၤက့ၤယၤဒီးယတံၤသကိးမုၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ဂၢ်ခံဂၤတဲဘၣ်ပှၤလၢခံန့ၣ်တဘၣ်လုၢ်ထံထဲဖိသၣ်လၢၤတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.ပက့ၤက့ၤဆူပဟံၣ်လၢတၢ်သူၣ်ပိၢ်သးဝးအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၤပက့ၤတုၤဒီးပတဲဘၣ်ပသကိးအဂၤတဖၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်လၢအကဲထိၣ်ဒီးပှၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.စးထိၣ်မုၢ်နံၤအဝဲန့ၣ်ပတလုၢ်ထံလၢထံကျိပူၤထဲဖိသၣ်လၢၤဘၣ်.

@KEOD_HB_2021

၃၆.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘဉ်ဃး“ယတၢ်လဲၤဃုအီဉ်ဘီဉ်တဘျီဖဲမုၢ်ဃုနံၤကၠိပျၢ်ကတီၢ်”တက့ၢ်.

၁) နီၢ်အ့နူ,နီၢ်ဂီၤဆူဉ်ဒီးအတံၤသကိးအဂၤတဖဉ်လဲၤစိာ်တၢ်မနုၤဖဲအဝဲသ့ဉ်လဲၤဃုအီဉ်ဘီဉ်အခါန့ဉ်လဲဉ်.

၂) ဘဉ်မနုၤအဃိနီၢ်အ့နူ,နီၢ်ဂီၤဆူဉ်ဒီးအတံၤသကိးအဂၤတဖဉ်တလုၢ်လၢာ်ထံထဲဖိသဉ်လၢၤဘဉ်လဲဉ်.

၃) နမ့ၢ်ထံဉ်ဘဉ်ပှၤတဂၤဂၤလီၤအုးထံန့ဉ်နကမၤဒ်လဲဉ်.

၄) နလုၢ်ထံလၢထံကျိဖးယိာ်ပူၤလၢတပဉ်ဃုာ်ပှၤသးပှၢ်နီတဂၤဒီးပဉ်ဃုာ်ပှၤသးပှၢ်န့ဉ်လီၤဘဉ်ယိဉ်ဒိဉ်ဖဲလဲဉ်တခါလဲဉ်.

၅) မုၢ်ဂၢ်လၢအဟးဃုသ့ဉ်မုဉ်ခံဂၤမ့ၢ်တဟဲထံဉ်ချူးအဝဲသ့ဉ်လီၤအုးထံဒီးမ့ၢ်တမၤစၢၤအဝဲသ့ဉ်ဘဉ်န့ဉ်တၢ်ကဟဲကဲထီဉ်အသးဒီးအဝဲသ့ဉ်ဒ်လဲဉ်.အဝဲသ့ဉ်ကပူၤဖျဲးဒ်လဲဉ်.

၆) မဟါတနံၤမုၢ်ဃုနံၤန့ဉ်နမၤတၢ်မနုၤလဲဉ်.ကွဲးဖျါထီဉ်ဒ်တၢ်ဃၤတယုၢ်ဖံးသိးနီၢ်ဒါအဲဉ်ကွဲးဖျါထီဉ်ဝဲတက့ၢ်.

@KECD_HBL2021

၃၆.၃. လံာ်ဖျၣ်လၢလာ်တဖၣ်အံၤကွဲးကဲ့ၤအီၤဆူကျိၤပှဲၤတက့ၢ်.

တၢ်ဒိးတၢ်လၣ်	
တဲနံၤတဲအ့	
ပီၢ်သကီးထံ	
ဂုာ်ကျဲးစၢး	
သူၣ်ပိၢ်သးဝး	

၃၆.၄. ကွၢ်တၢ်ဂီၤဒီးဃုထၢလံာ်မဲာ်ဖျၣ်လၢအဘၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤတဖျၣ်ဝံၤကဝီၤဃာ်တက့ၢ်.

ဖိသၣ်
ထံကျိ
စံာ်ပျိ

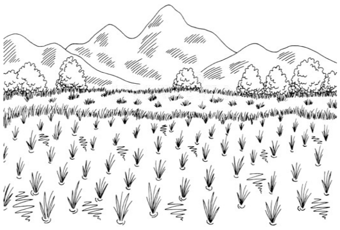

ပှၢ်ပူၤ
ထံကျိ
စံာ်ပျိ

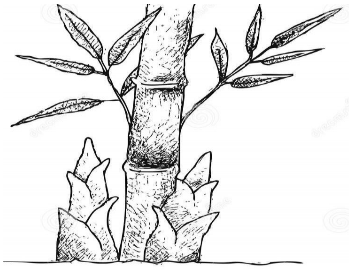

ဝၣ်ဘီၣ်	ဝၣ်	စံာ်ပျိ

ဝၣ်ဘီၣ်	ဝၣ်	သ့ၣ်ထူၣ်

ပီၢ်ထံ
အိထံ
လီၤအုးထံ

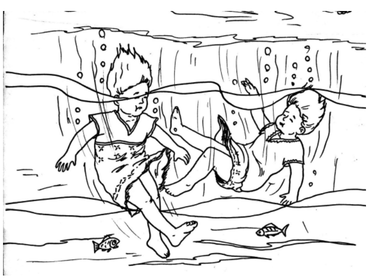

ပီၢ်ထံ
အိထံ
လီၤအုးထံ

@KECD_HBL2021

၃၇. တၢ်ဂီၤလၢလာ်တဖၣ်အံၤရဲၣ်ဘၣ်က့ၤအီၤဝံၤကွဲးက့ၤအဂ့ၢ်လၢတၢ်ဃဲၤတဃုာ်တက့ၢ်.

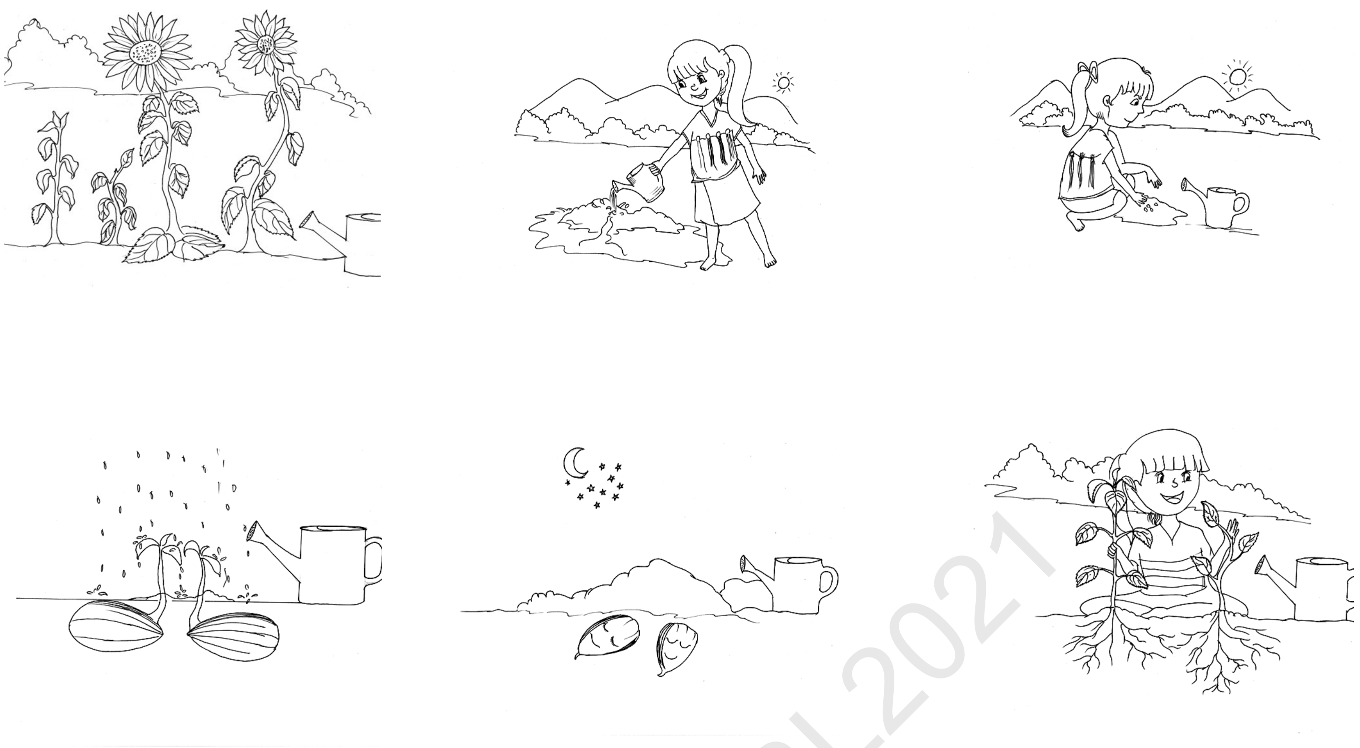

@KECD_HBL2021

၃၈.၁. ဖးတၢ်တဲ“မုၣ်ကနီၤပှၢ်ဒီးအတၢ်အဲၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ”တယုၢ်တက့ၢ်.

ဖဲအပူၤကွံၥ်တယံၥ်တမိၢ်ဘၣ်န့ၣ်မုၣ်ကနီၤပှၢ်လၢအသးအိၣ်အနံၣ်(၄၀)အိၣ်ဝဲတဂၤလီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပိၥ်မုၣ်တဂၤလၢအဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤ, ဃံလၤ,လီၤအဲၣ်လီၤကွံဒိၣ်မးလီၤ.

ဒ်အမ့ၢ်ပိၥ်မုၣ်လၢအဒိၣ်တၢ်ဃံလၤမးအသိး,သုၣ်ဂ့ၤသးဝါဒီးအဲၣ်စ့ၢ်ကီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

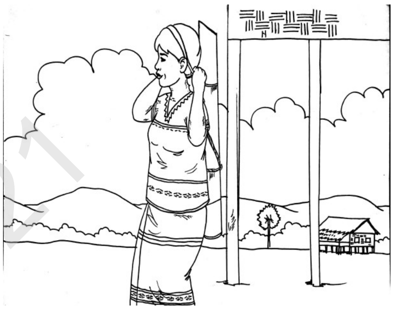

ဘၣ်တဟါန့ၣ်အဝဲလဲၤဆူဟံၣ်လိၢ်ခံဒီး ကွၢ်ဝဲအထံတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကွၢ်ဝဲအထံတအိၣ်ဘၣ်အဃိဝံထိၣ်အထံတၢ်လၢကလဲၤဒၢၣ်ဝဲထံလၢတၢ်ဖီအိၣ်တ့ၤအိၣ်လၢခံတနံၤအဂိၢ်လီၤ.

အဝဲဟံးထိၣ်ထံတၢ်ဝံၤလဲၤဝဲလၢကျဲအခါထံၣ်ဝဲထွံၣ်ဖိတဒုလၢအလီၤအဲၣ်လီၤကွံလီၤ.ထွံၣ်ဖိတဒုလီၤအဲၣ်ဒိၣ်မးအဃိအဝဲကိးထိၣ်ဝဲ“ကူရံ,ကူရံ”ဒီးထွံၣ်ဖိန့ၣ်ဟဲဃီၤဆူအအိၣ်လီၤ.

ဖဲထွံၣ်ဖိဟဲတုၤလၢအအိၣ်တဘျီဃီအဝဲဖူးလဲးဝဲထွံၣ်ဖိအခါ,ထွံၣ်ဖိန့ၣ်ကျၥ်အစုတဘျီဃီ“ယုၥ်”ကလၥ်လီၤ.

သ့ၣ်ညါဝဲလၢထွံၣ်အဝဲအံၤတမ့ၢ်ထွံၣ်အဂ့ၤအဃိလဲၤယ့ၢ်ဃီၤဆူကသံၣ်ဒၢးတဘျီဃီလီၤ.

တုၤအတုၤလၢကသံၣ်ဒၢးတဘျီကသံၣ်သရၣ်မၤကွၢ်အီၤ ဒီးသ့ၣ်ညါလၢအမ့ၢ်ထွံၣ်ပျုၢ်အ့ၣ်အီၤအဃိကသံၣ်သရၣ်ဆဲးလီၤန့ၢ်အီၤကသံၣ်တၢ်စုၣ်တဖၣ်လၢအဒီသဒၢထွံၣ်ပျုၢ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဝဲတတီၤဖိဒီးတၢ်စုၣ်အသဟီၣ်လီၤစၢ်ကွံၥ်ဝဲဒီးက့ၤကဒါက့ၤဆူအဟံၣ်ပှဲၤဒီးတၢ်ပလိၢ်သးန့ၣ်လီၤ.

@KECD_HBL2021

၃၈.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး“မုၣ်ကနီၤပှၢ်ဒီးအတၢ်အဲၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ”တက့ၢ်.

၁. ဖဲမုၣ်ကနီၤပှၢ်လဲၤဒၣ်ထံအခါအဝဲထံၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

၂. ဘၣ်မနုၤအဃိထွံၣ်အ့ၣ်မုၣ်ကနီၤပှၢ်လဲၣ်.

၃. ဘၣ်မနုၤအဃိမုၣ်ကနီၤပှၢ်လဲၤဖီၣ်ဝဲထွံၣ်ဖိန့ၣ်လဲၣ်.

၄. ထွံၣ်ပျုၢ်ဒီးထွံၣ်လၢအတပျုၢ်ဘၣ်န့ၣ်အတၢ်လီၤဆီလိာ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်.

၅. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢနတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်ကြၢးလၢနလဲၤဖီၣ်အီၤဒီးလဲၤထိးဘှူးအီၤစ့ၢ်ဓါ.ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်.

၆. နဆိကမိၣ်မုၣ်ကနီၤပှၢ်ကမၤစၢၤဝဲဒၣ်ထွံၣ်ပျုၢ်န့ၣ်ဒ်လဲၣ်.

၇. ထွံၣ်ပျုၢ်မ့ၢ်အ့ၣ်ဘၣ်နတံၤသကိးတဂၤဂၤန့ၣ်နကမၤစၢၤအီၤဒ်လဲၣ်.

၃၉.၁. ဖးတၢ်တဲ "စီၤထူဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိ" တယုၢ်တက့ၢ်.

လၢသဝီတဖျၢၣ်အပူၤ ဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်ဝဲဒၣ်တဒူၣ် လၢအမ့ၢ်ဝဲဒၣ်စီၤထူအဟံၣ်ဖိဃီဖိ န့ၣ်လီၤ.စီၤထူန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢ အဒိၣ်တၢ်ဘၣ်ဒုၣ်ဘၣ်ဒ့ဘီၣ်ဘီၣ်သိသိတဂၤ လၢအ ဟံၣ်ဖိဃီဖိအကျါန့ၣ်လီၤ.

စီၤ ထူ မ့ၢ် စ့ၢ် ကီ း ပှၤ တဂၤလၢ အအိၣ် မူ သူၣ် ဖံ့သး ညီ ဒီး တဲနံၤ တၢ်သ့တဂၤလီၤ. ညီနုၢ်စီၤထူ အံၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လီၤလီၤဆီ ဆီ လၢ တၢ်တဲ သကိ း တၢ် ဒီး အဟံၣ် ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤထူအံၤန့ၣ် အဖုအဲၣ်အီၤဒိၣ်မး ဒီးထိဘိန့ၣ်အဖုအဲၣ်ဒိးကနၣ်အလံၤခွါစီၤထူအတၢ် တဲလီၤနံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤထူအဖုအံၤအိၣ်ပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဖံ့သးညီခီဖျိလၢအအိၣ် ဒီးအလံၤခွါအံၤန့ၣ်လီၤ.

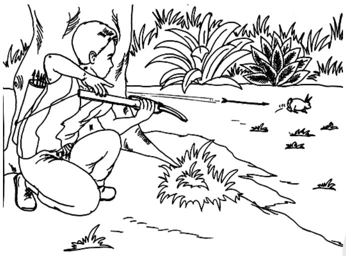

စီၤထူအံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ပှၤဆဲးအီၣ်ခးအီၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့တဂၤလီၤ. ဖဲဟါခီလီၤအဆၢက တီၢ်န့ၣ်စီၤထူအံၤတဲတၢ်ဘၣ်ဃးတနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်လဲၤခီဖျိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤထူ အံၤ အတံၤသကိ း သ့ၣ် တဖၣ် အဲၣ် ဘၣ် စ့ၢ်ကီး အီၤ ဒ် အမိၢ်အပၢ်အဲၣ် အီၤအသိး ခီ ဖျိအဝဲမ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအသူၣ်ဂ့ၤသးဝါ ဒီးသူၣ်ကညီၤသးကညီၤတၢ်သ့တဂၤလီၤ.

စီၤထူအံၤအတံၤအသကိးသ့ၣ်တဖၣ်ထိဘိကွဲဟးအိၣ်သ   ကိးအီၤလၢအဟံၣ်ဒီးဟး လိာ်ကွဲဆူတၢ်လီၢ်အဂၤလီၤ.အအံၤမ့ၢ်စီၤထူအတၢ်ဟ်သူၣ်ဟ်သးဒီးအသကဲးပဝးလၢ အဂ့ၤလၢအဒုးသးခုဘၣ်ပှၤလၢအခိၣ်အဃၢၤဒီးထိဘိဟံၣ်ဖိဃီဖိဟ်ကဖၢလၢအသးလၢ အဃိဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

၃၉.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး"စီၤထူဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိ"တက့ၢ်.

၁. စီၤထူန့ၣ်မၤတၢ်သ့မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

၂. ဘၣ်နုၤအဃိပှၤအါဂၤအဲၣ်ဘၣ်စီၤထူလဲၣ်.

၃. ဘၣ်မနုၤအဃိပတံၤသကိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ရ့ဒီးပှၤလဲၣ်.ဒီးဘၣ်မနုၤအဃိပဝဲစ့ၢ်ကီးပဘၣ်ရ့ဒီးပတံၤသကိးလဲၣ်.

၄. ပှၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဂ့ၤသးဝါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒ်လဲၣ်တကလုာ်လဲၣ်.

၅. ဒ်သိးနတံၤသကိးကအဲၣ်နၤရ့ဒီးနၤကမုာ်အဂီၢ်နကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်.

၆. စီၤထူန့ၣ်တဲယုၤအသကိး,အမိအပါဒီးအဖုလၢတၢ်တဲမနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

၇. တဲယုၤနတံၤသကိးတၢ်တဲလီၤနံၤတယုၢ်တက့ၢ်.

၄၀.၁. ဖးတၢ်တဲ“လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်လံ”တယုၢ်တက့ၢ်.

ဖဲလ့လ့ၣ်အကို့န့ၣ်တၢ်ကမၤဝဲတၢ်သးဝံၣ်အမူးဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢမူးဖးဒိၣ်အဂီၢ် ကို့ဖိကိးဂၤဂဲၤကလံၣ်လိဒီးသးဝံၣ်လိတၢ်လၢတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်လ့လ့ၣ်တခီ အသးတဖှံဘၣ်,အဝဲဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢအကသးပ့ၤနီၣ်ကွံာ် တၢ်သးဝံၣ်အဖျၢၣ်တဖၣ်လၢ ပှၤအါဂၤမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.လ့လ့ၣ်အနီၢ်နီၢ်စံးဘၣ်အီၤ,“လ့လ့ၣ်ဧၢ တဘၣ်ဘၣ်ယိၣ်တၢ်တဂ့ၤ. ယကသးဝံၣ်ယုၤနၤတၢ်သးဝံၣ် ဖဲပကဲ့ၤတုၤဆူဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်လိတၢ်ဒီးအနီၢ်နီၢ်လၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.တစိၢ်ဖိလ့လ့ၣ်အနီၢ်နီၢ်ကျၢၢ်ဘၢလံာ် ဒီးမၢအသးဝံၣ်ဘံၣ်မဲာ်န့ၣ်လီၤ.လ့လ့ၣ်တသ့ၣ်နီၣ်တၢ်သးဝံၣ်အဖျၢၣ်လၢၤဘၣ်. လၢတၢ်သးဘၣ်ဒိအပူၤလ့လ့ၣ်စံးဘၣ်အနီၢ်နီၢ်လၢ,“မူးဖးဒိၣ်လၢကို့မ့ၢ်တအိၣ်ကဂ့ၤဒိၣ်မးလီၤ.မူးဖးဒိၣ်ဘူးထိၣ်ဝဲတသီဘၣ်တသီန့ၣ်လီၤ. လ့လ့ၣ်အနီၢ်နီၢ်ဟဲစိာ်နှၤ်အီၤ တၢ်ဟ့ၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.လ့လ့ၣ်အသးကနိးဒိၣ်မးလၢမူးဖးဒိၣ်အဂီၢ်အဃိ အဝဲအိးထိၣ်ကွၢ်တၢ်ဟ့ၣ်တဘူၣ်ဘၣ်.အဝဲအဲၣ်ဒိးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီး လၢတၢ်မနုၤအိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အပူၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢခံအဝဲဆၢတဲာ်လီၤအသးလၢ ကအိးထိၣ်ကွၢ်စူၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲအိးထိၣ်ကွၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အခါ အမဲာ်ချံကပီၤဝဲဒ်နါကိၢ်လံဖိကပီၤ လၢတၢ်ခံးကျါအသိးန့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ ဆ့ကညီဝါဖးထီတဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.လ့လ့ၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဝဲလၢတဘျီအခါ အနီၢ်နီၢ်သးဝံၣ်တၢ်ဒီးသိးဆ့ကညီဝါဖးထီ,ဖၢၣ်ဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဝါဝါဖိတဘ့ၣ် ဖျါဃံလၤဂ့ၤမးလီၤ.လ့လ့ၣ်ဖိးဟုဃာ်တၢ်ဟ့ၣ်လၢအသးနါပှၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်သူၣ်ပိၢ်သးဝးအပူၤ လ့လ့ၣ်ဆၢထၢၣ်သးဝံၣ်တၢ်လၢအကလုၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်လိတၢ်လၢအကို့, လၢအဟံၣ်ဃုာ်ဒီးအနီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မံမီၢ်အပူၤဒၣ်လဲာ် လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်လိတၢ်န့ၣ်လီၤ.

မူးဖးဒိၣ်တုၤဃီၤလံ. လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်လၢပှၤအါဂၤမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.အခိၣ်ထံးဖဲလ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်အခါ ပှၤကိးဂၤအိၣ်ဘှၣ်အိၣ်ဘှိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တုၤလ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်တစိၢ်ဖိန့ၣ် ပှၤကိးဂၤဒဲစုဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလ့လ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လ့လ့ၣ်တသးပ့ၤနီၣ်တၢ်သးဝံၣ်အဖျၢၣ်တဖၣ်ဘၣ်. လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်သိၣ်မုာ်မးလီၤ. အကလုၢ်သိၣ်မုာ်ဒ်သိးထိၣ်လွံၢ်ဖိပှၤသိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

@KECD_HBI2021

၄၀.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး "လ့လ့ၣ်သးဝံၣ်တၢ်လံ" တက့ၢ်.

၁. လ့လ့ၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မနုၤလၢအနီနီအအိၣ်လဲၣ်.

၂. ဘၣ်မနုၤအဃိလ့လ့ၣ်ဆၢတဲာ်လီၤအသးလၢကသးဝံၣ်တၢ်လၢကွိတၢ်ပြၢလဲၣ်.

၃. လၢနကွိန့ၣ်ကွိတၢ်ပြၢအိၣ်တဘျီဘျီဓါ.လၢကွိတၢ်ပြၢဒီးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤန့ၣ်ကွိဖိတဖၣ်မၤတၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

၄. မ့မ့ၢ်သုဝဲန့ၣ်ဒ်သိးသုကတိၢ်န့ၣ်တၢ်သးဝံၣ်ဖျၣ်ကဘၣ်အဂီၢ်သုကသးဝံၣ်လိဒ်လဲၣ်.

၅. ပသးဝံၣ်တၢ်လၢဟံၣ်ဒီးသးဝံၣ်တၢ်လၢတၢ်ပြၢအပူၤန့ၣ်လီၤဆီလိာ်သးဒ်လဲၣ်.

၆. ပသးဝံၣ်တၢ်န့ၣ်ဂ့ၤဓါ.ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်.

၇. နမ့ၢ်ဘၣ်သးဝံၣ်တၢ်လၢကွိတၢ်ပြၢအပူၤန့ၣ်နက,ကတဲာ်ကတီၤနသးဒ်လဲၣ်.

@KECD_HBL2021

၄၁.၁. ဖးတၢ်တဲ“မၤစၢၤသကိးမိမိ”တယု်တက့ၢ်.

ဖီဝါအိၣ်ဒီးအဒ့မုၣ်တဂၤ ဒီးအဒ့ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. တနံၤအံၤကှိတထီၣ်ဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဖီဝါဂဲၤဆၢထၢၣ်ဂီၤမး,ပျ့ၢ်အမဲာ်ဒီးထူးအမဲန့ၣ်လီၤ. တုၤအဝံၤန့ၣ် အဝဲလဲၤယီၤဆူတၢ်ဖီအီၣ်မ့ၤလိၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ အမိၢ်ဖီအီၣ်တၢ်လၢတၢ်ဖီအီၣ်မ့ၤလိၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖီဝါကွၢ်တၢ်ဝးဝး ဒီးဆိကမိၣ်ထီၣ်ဝဲတနံၤအံၤ ယကဘၣ်မၤစၢၤယမိၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.တစိၢ်ဖိအဝဲကွၤယ့ၢ်ယီၤဆူအဒၢးပူၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲကီးဂဲၤဆၢထၢၣ်အဒ့မုၣ် ဒီးအဒ့ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖီဝါမၢအဝဲသ့ၣ်ပျ့ၢ်ကွံာ်အမဲာ် ဒီးထူးအမဲန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤယီၤဆူအမိၢ်အိၣ်အခါအမိၢ်ကတဲာ်ကတီၤဂီၤတၢ်အီၣ်ဝံၤဝဲလံန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်အီၣ်သကိးဂီၤတၢ်အီၣ်လၢတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အီၣ်မ့ၤဝံၤ ဖီဝါသ့ကဆှိလီခီ ဒီးသပၢၤလၢအဘၣ်အၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒ့မုၣ်ထွါကဆှိကွံာ်တၢ်အီၣ်မ့ၤအစီၢ်နီၤခိၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့မ့ၢ်အဒ့ဖိခံဂၤန့ၣ် ခွဲပျိတၢ်အီၣ်မ့ၤလိၢ် ဒီးတၢ်ဖီအီၣ်တၢ်လိၢ်န့ၣ်လီၤ.မၤကဆှိတၢ်အီၣ်မ့ၤလိၢ်ဝံၤ ဖီဝါနီၤလီၤမူဒါလၢ အဒ့မုၣ်ဒီးအဒ့ဖိတဖၣ်ကမၤဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖီဝါမၢအဒ့မုၣ်ခွဲပျိဟံၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.မ့မ့ၢ်ဖီဝါတခီ ခွဲပျိဟံၣ်ဖီလာ် ဒီးအဝဲမၢအဒ့ဒ့ဖိခံဂၤ တၢၤကွံာ်တၢ်ကမှံၤလၢအယံၤန့ၣ်လီၤ.ဖီဝါအပှၢ်သဒၢတၢၤကွံာ်တၢ်ကမှံၤတစိၢ်ဖိ ဒီးတၢ်ကၢၣ်ထီၣ်အသးအဃိ အဝဲအိၣ်ခုသုၣ်လၢသ့ၣ်ထူၣ်အချၢန့ၣ်လီၤ.

အနီဒီးအကှိတဖၣ် ကီးအီၤဘၣ်ဆၣ်တကီးဆၢဝဲဘၣ်.တစိၢ်ဖိအဝဲထံၣ်တၢ်လါလါတခါ ဟဲဘျိၣ်ယီၤလၢသ့ၣ်ဒ့လီၤဒီးဟဲယီၤဆူအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤအဝဲကွၢ်ထံဝဲတဘျီဃီ အဝဲသ့ၣ်ညါဝဲတၢ်လါလါတဘိန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.တဘျီဃီအဝဲကီးပသူထီၣ်လၢအကလု်ဖးဒိၣ်လၢ,“နီဒိၣ်ဧ,ဂု်သ့ၣ်လါ”န့ၣ်လီၤ. အနီဒီးအကှိတဖၣ် ဟဲယ့ၢ်ယီၤဆူအအိၣ်ဒီးလူၤတိၢ်ဂု်သ့ၣ်လါအဃိ ဂု်သ့ၣ်လါယ့ၢ်ဖှိးကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.ဖီဝါတဲဘၣ်အပှၢ်သဒၢလၢ, “နကၢၣ်မၤစၢၤတၢ်ဒီးနအိၣ်ခုသုၣ်လၢသ့ၣ်ကပၤအဃိ နထံၣ်ဘၣ်ဂု်သ့ၣ်လါန့ၣ်လီၤ.တဘၣ်ဟးအိၣ်ကြိလၢၤတဂ့ၤ.” တုၤနုၤတစု အဝဲသ့ၣ်မၤပျိသကိးကွၤတၢ်ဒ်သိးသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖီဝါအပှၢ်သဒၢမၤစၢၤကွၤအနီ ဒီးအကှိန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မၤပျိတၢ်ဝံၤ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢအမိၢ်ဟဲစိာ်ယီၤ တၢ်ကူတၢ်သိးလၢကဆှၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖီဝါထုးထီၣ်ထံလၢထံပူၤ လၢအမိၢ်ကဆှၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဒ့မုၣ်သ့ကဆှိကွံာ်တၢ်ဆှၣ်လၢအမိၢ်ဆှၣ်ဝံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်အဒ့ဖိခံဂၤတခီ လိလီၤတၢ်ဆှၣ်လၢအနီသ့ကဆှိဝံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤသကိး အမိၢ်လၢတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီအပူၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤသကိးအမိအဃိ အမိဆှၣ်တၢ်ဝံၤချ့မးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆှၣ်တၢ်ဝံၤ ဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ဘှံးသကိးဝဲလၢ အဟံၣ်ကပၤ,သ့ၣ်ထူၣ်ဖီလာ်လိၢ်ဆ့ၣ်နီၤခိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖိသၣ်သ့ၣ်ဧ,မ့ၢ်သုမၤစၢၤသုမိမိအတၢ်တဘျီဘျီစ့ၢ်ကီးဒါ.

@KECD_HBE 2021

၄၁.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး “မၤစၢၤသကိးမိမိ” တက့ၢ်.

၁. ဖိဝါဒီးအဒ္မုၣ်ဒ္ဖိတဖၣ်မၤစၢၤအမိမိတၢ်မနုၤလဲၣ်.

၂. ဘၣ်မနုၤလၢဖိဝါအပုၢ်တဒါအိၣ်ခူသူၣ်လၢသ့ၣ်ထူၣ်အလီၢ်ခံလဲၣ်.

၃. ဖိသၣ်သ့ၣ်ဧၢ,လၢသုဟံၣ်နု့ၣ်သုမၤစၢၤသုမိသုပါတၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

၄. တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဟံၣ်ဒ်အမ့ၢ်ခွဲကဆှိတၢ်,ဖီမှၤ,သ့လီခီ,ဒၢၣ်ထံ,ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်သုမၤမှာ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်. ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်.

၅. ဖိဝါမ့ၢ်ဖိမုၣ်လၢအနၢ်လီၤတဂၤမ့တမ့ၢ်အနၢ်တလီၤဘၣ်တဂၤလဲၣ်.ဘၣ်မနုၤအဃိအဝဲမ့ၢ်ဖိမုၣ်လၢအနၢ်လီၤတဂၤမ့တမ့ၢ်အနၢ် တလီၤဘၣ်တဂၤလဲၣ်.

၆. ဖိဝါတဲဘၣ်အပုၢ်တဒါလၢတၢ်မနုၤလဲၣ်.

၇. နမ့ၢ်ဘၣ်ဖုးဖိဝါန့ၣ်ဖဲနမၤစၢၤနမိမိတၢ်ဝံၤနကမၤကဒီးတၢ်မနုၤလဲၣ်.

@KECD_HBL2021

၄၂.၁. ဖးတၢ်တဲ"နီၢ်သဒၢါဒီးလီလ့ၣ်ယီၢ်"တယုၢ်တက့ၢ်.

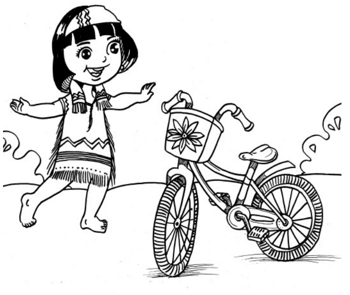

ဖုဖုပှၤနုၢ်နီၢ်သဒၢါလ့ၣ်ယီၢ်အသီတခိၣ်လီၤ. နီၢ်သဒၢါသးခုဒိၣ်မးလၢအဒိးနှၢ်ဘၣ်လ့ၣ်ယီၢ်အသီတခိၣ်နၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်နီၢ်သဒၢါယီၢ်လ့ၣ်ယီၢ်တသ့ဘၣ်.အဃိနီၢ်သဒၢါကဘၣ်မၤလိဝဲတၢ်ယီၢ်လ့ၣ်ယီၢ်နၣ်လီၤ.

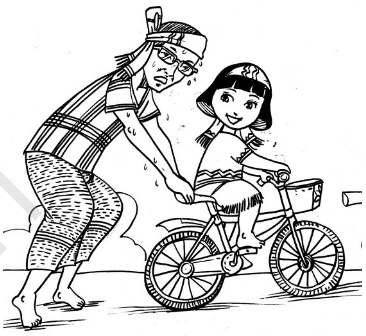

လၢတၢ်သးခုအပူၤ နီၢ်သဒၢါတဲနှၢ်ဖုဖုလၢ"ဖုဖုဧၢသိၣ်လိနှၢ်ယၤတၢ်ယီၢ်လ့ၣ်ယီၢ်မိၤ" ဒီးဖုဖုသိၣ်လိနှၢ်နီၢ်သဒၢါလီၤ.ဖုဖုဆီၣ်နှၢ်နီၢ်သဒၢါအလ့ၣ်ယီၢ်လၢအလီၢ်ခံကယီယီနၣ်လီၤ.ယံာ်ထိၣ်ယံာ်ထိၣ်ဖုဖုလီၤဘှံးဒီးတဲထိၣ်ဝဲ"ဖုလံၤမုၣ်ဧၢ,ဖုဖုတၢ်ဘှံးဒိၣ်မးလီၤ"အဃိဖုဖုကသ့ၤအိၣ်ဘှံးဝဲနၣ်လီၤ.နီၢ်သဒၢါလဲၤဝဲဆူပါပါအအိၣ် ဒီးတဲနှၢ်ဝဲပါပါလၢ"ပါပါဧၢသိၣ်လိယုၤယၤလၢတၢ်ယီၢ်လ့ၣ်ယီၢ်နီၤ"နၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပါပါစံးဆၢအီၤလၢ"ပါပါတချုးဒံးဘၣ်ပါပါကဘၣ်လဲၤလၢခုး"နၣ်လီၤ.

နီၢ်သဒၢါဟဲကွ့ၤဆိၣ်လ့ၣ်ယီၢ်ကယီကယီလၢတၢ်သးတမုာ်ဘၣ်အပူၤနၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်နီၢ်သဒၢါသးခုဒိၣ်မးလၢထံၣ်ဘၣ်မိမိဒီးတဲနှၢ်ဝဲမိမိလၢ"မိမိဧၢသိၣ်လိယၤလ့ၣ်ယီၢ်နီၤ"လၢတၢ်သးခုအပူၤနၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်မိမိတဲနှၢ်အီၤလၢ"မိမိတချုးဒံးဘၣ်,မိမိကဘၣ်လဲၤသူၣ်တၢ်ဒိးလၢတၢ်ဒိးကျိး"နၣ်လီၤ.

နီၢ်သဒၢါဟဲကွ့ၤဆိၣ်လ့ၣ်ယီၢ်ကယီကယီလၢတၢ်သးတမုာ်ဘၣ်အပူၤနၣ်လီၤ.နီၢ်သဒၢါဖိၣ်ထိၣ်လ့ၣ်ယီၢ်ကျုၤကျုၤဒီးဟ်လီၤဝဲအခိၣ်ခံခီလၢလ့ၣ်ယီၢ်အခိၣ်ယီၢ်ခံကပၤတကပၤတခီ ဒီးဒိးထိၣ်ဝဲလ့ၣ်ယီၢ်နၣ်လီၤ.နီၢ်သဒၢါဖိၣ်ဃာ်လ့ၣ်ယီၢ်အခိၣ်တကျုၤဒံးဘၣ်ဒီးနီၢ်သဒၢါလီၤဃံၤဝဲဒီးလ့ၣ်ယီၢ်နၣ်လီၤ.နီၢ်သဒၢါဂဲၤဆၢထၢၣ်ချုချုဒီးဒိးထိၣ်လ့ၣ်ယီၢ်ကဒီးအသီတဘျီနၣ်လီၤ.

@KECD – HBL 2021

နီၢ်သဒၢါထံၣ်အပုၢ်စီၤသဒၢါ ဒီးအိၣ်ပတုာ်ဝဲနၣ်လီၤ.စီၤသဒၢါထံၣ်ဘၣ်အနီယီၢ်လ့ၣ်ယီၢ် ဒီးတဲဘၣ်အနီလၢတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအပူၤလၢ "နီဖိဧၢသိၣ်လိယၤလ့ၣ်ယီၢ်နီၤ" ဒီးနီၢ်သဒၢါနံၤကမှံထိၣ်ဝဲဒီးကတၢၢ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

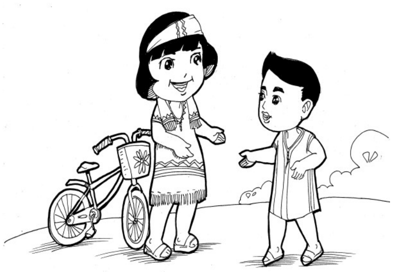

၄၂.၂. စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး "နီၢ်သဒၢဒိးလ့ၣ်ယီၢ်"တက့ၢ်.

၁. နီၢ်သဒၢဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်လၢမတဂၤအအိၣ်လဲၣ်.

---

၂. နီၢ်သဒၢဒိးလ့ၣ်ယီၢ်သ့ထီၣ်ဒ်လဲၣ်.

---

၃. နီၢ်သဒၢဒိးလ့ၣ်ယီၢ်သ့လံအဃိအဝဲကဟးဒိးလ့ၣ်ယီၢ်ဖဲလဲၣ်.

---

၄. နဒိးလ့ၣ်ယီၢ်မ့ၢ်သ့န့ၣ်ကမၤစၢၤနၤဒ်လဲၣ်.

---

၅. ပမ့ၢ်ဒိးလ့ၣ်ယီၢ်န့ၣ်ဒ်သိးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသုတအိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်ပကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်.

---

၆. နီၢ်သဒၢန့ၣ်ကသိၣ်လိအဒ့ဖိလၢတၢ်ဒိးလိလ့ၣ်ယီၢ်ဒ်လဲၣ်.

@KECD_HBL2021

၄၃.၁.တၢ်ဂံၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နီၣ်) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကွဲဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

အ့ရှၢၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကိၢ်ကရၢ (The Association of Southeast Asian Nations- ASEAN)

အ့ရှၢၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကိၢ်ကရၢ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ လါအီကူာ်စသီ,၁၉၆၇နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ထံကိၢ်လၢအပၣ်ဃုာ်ခဲလၢာ် အိၣ်ဝဲ၁၀ဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အ့ရှၢၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကိၢ်ကရၢအံၤတၢ်ပညိၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမံၤလၢကမၤသကိးတၢ်ဒီး ဆီၣ်ထွဲလိာ်သးကဒဲကဒဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ပညိၣ်အါမံၤအကျါတမံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖှိၣ်ထီၣ်သးလၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွာ်တၢ်မၤအဂီၢ်ဒ်သိးကဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလိာ်သးလၢထံကိၢ်တၢ်ဆါတၢ်ပှၤခီကိၢ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ခိတၢ်သွဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံကိၢ်လၢအပၣ်ဃုာ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒ်လာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ဂံၢ်	ထံကိၢ်မံၤလၢ ကိၤလၤဝါကျိာ်	ထံကိၢ်မံၤလၢ ကညီကျိာ်	နံၣ်လၢထံကိၢ်နုာ် လီၤကဲထီၣ်ကရၢဖိ	ကျိာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကတိၤဝဲ ဒီးသူဝဲတဖၣ်	ထံကိၢ်ဝ့ၢ်ခိၣ်	ထံကိၢ်စ့လၢ အသူဝဲအမံၤ
၁	Brunei Darussalam	ကိၢ်ဘြူၤနဲၣ်ဒ ရူၤစလၤ	7 January 1984	Malay (မလ့)	Bandar Seri Begawan ဘဲးဒၢးစရံဘဲကဝၤ	ဘြူၤနဲၣ်ဒီလၣ်
၂	Cambodia	ကိၢ်ကၣ်ဘိဒံယါ	30 April 1999	Khmer (ခမဲၤ)	Phnom Penh ဖနီဖဲ	ရံယၢၣ်
၃	Indonesia	ကိၢ်အ့ၣ်ဒိၣ်နံရှာ်	8 August 1967	Indonesian (အ့ၣ်ဒိၣ်နံစံယါ)	Jakarta ကျၤခၤတၤ	ရူဖံၤယၣ်
၄	Lao	ကိၢ်လါအိၣ်	23 July 1997	Loa (လီ)	Vientiane ဖံၤယဲခွၢၣ်	ခံးဖ်
၅	Malaysia	ကိၢ်မလ့ရှါ	8 August 1967	Malaysian (မလ့စံယါ)	Kuala Lumpur ကွာ်လၤလါဖၢၤ	ရှကံး
၆	Philippines	ကိၢ်ဖံးလံးဖံ(စ်)	8 August 1967	Fillipino, English (ဖံးလံးဖံနိၣ်,အဲကလံး)	Manila မနံၤလၤ	ဖဲးစိး
၇	Singapore	ကိၢ်စ့ကဖိ	8 August 1967	Malay, Mandarin, English, Tamil (မလ့,မဲးဒရှ,အဲကလံး,ထမဲလ်	Singapore စ့ကဖိ	စ့ကဖိဒီလၣ်
၈	Thailand	ကိၢ်ကွိၣ်တဲၣ်	8 August 1967	Thai (ထဲ)	Bangkok ဘီကီး	ဘး
၉	Vietnam	ကိၢ်ဘံၣ်ယဲးနၣ်	28 July 1995	Vietnamese, ဘံၣ်ယဲးနၣ်မံးစ်	Hanoi ဟၤန္ဍါ	ဒီန်
၁၀	Myanmar	ကိၢ်ပယီၤ	23 July 1997	Burmese (ပယီၤ)	Naypyidawန့ၤပွံးတီၤ	ကျူး

@KECD_HBL2021

၄၃.၂. တၢ်ဂဲၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နီၣ်) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကွဲဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

အ့ရှၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢ– ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤဒီးကျိၣ်စ့လၢအသုဲ

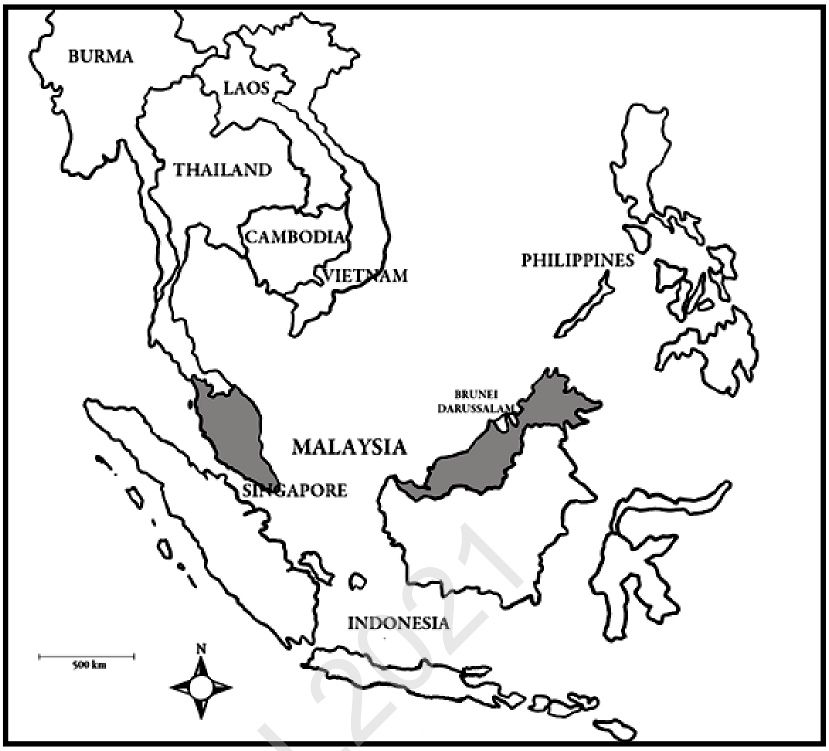

Myanmar Kyat

Brunei dollar

Cambodia riel

Laos kip

Malaysia ringgit

Indonesia rupiah

Singapore dollar

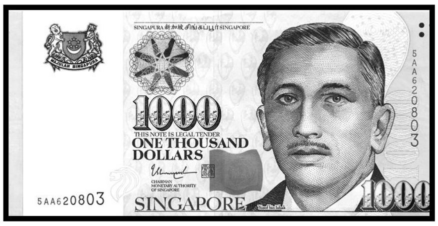

Vietnam Dong

Thailand baht

Philippines piso

@KED-HBL2021

၄၃.၃. တၢ်ဂံၢလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နိၢ်) ထီရီလၢကမၤအါထီၣ်ကွဲဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်.

အ့ရှၢၣ်မုၢ်ထိၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢ–ထံကီၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ်ဒီးအနီၣ်တယၢ်

၁. ကီၢ်ဘြူၤနဲၣ်ဒရူးစလၤ

မ့ၢ်ကီၢ်ဆံးဆံးဖိ တဘ့ၣ်လၢကဲဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ် ၄၃၃,၂၈၅ ဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထံကီၢ်လၢစီၤပၤပၢတၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အါတက့ၢ် ဘါမူးစလ့ၣ် တၢ်ဘါ န့ၣ်လီၤ.

၂. ကီၢ်ကၣ်ဘိဒံယါ

မ့ၢ်ကီၢ်တဘ့ၣ်လၢအကီၢ်ဆၢစဲဘူးဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်မုၢ်နုာ်ကလံာ်စိးန့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်၀ဲ၁၆.၄၉ကကွဲၢ်ဂၤဒီးအါတက့ၢ်ဘါဘူးဒးတၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးထံကီၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအစီၤလိၣ်စီၤပၤန့ၣ်လီၤ.အစီၤပၤမံၤမ့ၢ်၀ဲ Norodom Sihamoni န့ၣ်လီၤ.

၃. ကီၢ်အ့ၣ်ဒိၣ်နံရှာ်

မ့ၢ်ကီၢ်တဘ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီး ကီး(၁၇,၀၀၀)ကီးဒီး မ့ၢ်ထံကီၢ်တဘ့ၣ်လၢ အအိၣ်ဒီး ကီးအါကတၢၢ် လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢန့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်(၂၇၀.၆)ကကွဲၢ်ဂၤအါတက့ၢ် အိၣ်ဆိးလၢ ကီးကျၤဖၤဒီး ဘါမူးစလ့ၣ် တဖၣ် ဘါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထံကီၢ်တဘ့ၣ်လၢ အအိၣ်ဒီးကလုာ်ဖုၣ်အါန့ၢ် ၁၃၀၀ ဖုၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်အံၤ အိၣ်ဒီး အစီၤပၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

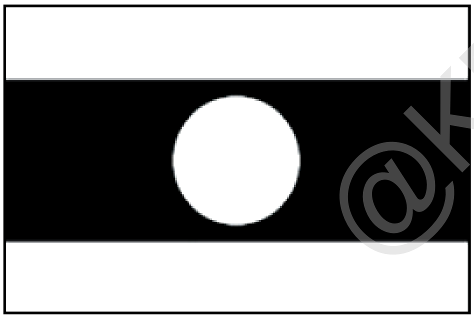

၄. ကီၢ်လါအိၣ်

မ့ၢ်ကီၢ်တဘ့ၣ်လၢအိၣ်ဘူးဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဘူးဘူးတံၢ်တံၢ်တဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်၇.၁ ကကွဲၢ်ဂၤဒီးအါတက့ၢ်ဘါဘူးဒးတၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.

၅. ကီၢ်မလ့ရှါ

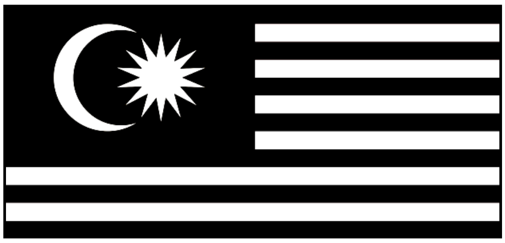

မ့ၢ်ကီၢ်တဘ့ၣ်လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤသးစဲဘူးဒီးကွီၣ်တဲၣ်ကလံၤထံးန့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်၃၁.၉၅ကကွဲၢ်ဂၤဆူဖိခိၣ်ဒီးအါတက့ၢ်ဘါမူးစလ့ၣ်တၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.ထံကီၢ်အံၤအိၣ်၀ဲဒီးတၢးဖးထီတယံာ်ခံဖျၢၣ်လၢအမံၤဟူသၣ်ဖျါလၢအမ့ၢ်၀ဲ The Petronas Towers န့ၣ်လီၤ.

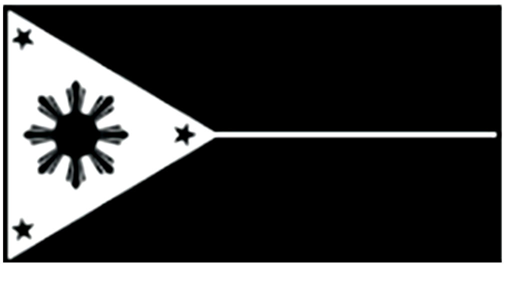

၆. ကီၢ်ဖံးလံးဖံ(စ်)

မ့ၢ်ကီၢ်တဘ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးကီး(၇,၁၀၀)ကီးန့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်(၁၀၈.၁) ကကွဲၢ်ဂၤဒီးထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်ဘါခရံာ်တၢ်ဘါရိမ့ၤခဲာ်သလ့းန့ၣ်လီၤ.

@KECD_HBL2021

၄၃.၃. တၢ်ဂ့ၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နီၣ်) အဆဲး

၇. ကီၢ်စ့ကဖိ

မ့ၢ်ကီၢ်ဆံးဆံးဖိတဘ့ၣ် လၢအိၣ်ဒီး ကဘီသန့ဒိၣ်ကတၢၢ်လၢ အ့ၡၣ် အဃိ မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကီၢ်လၢအထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ် (၅.၇၀၄)ဂၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်အံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤဇ်အမ့ၢ်ထံကီၢ်လၢအကဆဲကဆို ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအလူၤပိာ်ထွဲထံကီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိဂ့ၤမးန့ၣ်လီၤ.

၈. ကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်

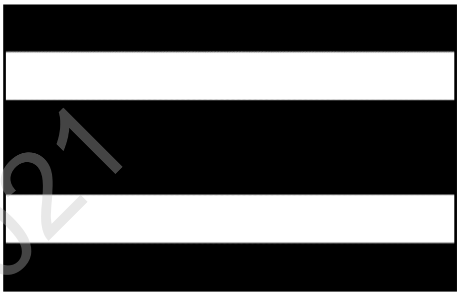

မ့ၢ်ထံကီၢ်လၢအိၣ် ဒီးစီၤပၤပၢတၢ်ယံာ်ကတၢၢ် လၢဟိၣ်ခိၣ်ချၢန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ရှၣ်အိၣ် ၇၇ ဘ့ၣ်ထံဖိ ကီၢ်ဖိအိၣ် ၆၉.၆၃ ကကွဲၢ်ဂၤ, မ့ၢ်ထံကီၢ်လၢဘါ ဘူးဒးတၢ် ဘါန့ၣ်လီၤ. လၢပှၤ ဟးလိာ်ကွဲဖိတဖၣ် အဂီၢ်တၢ်လၢအထုးန့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အသး လၢကီၢ်ကိၣ်တဲၣ် ပူၤတဖၣ်မ့ၢ်ဇ် ပီၣ်လဲၣ်နံၤတဖၣ်, ဝ့ၢ်လၢပျၤတဖၣ်, တၢ်အိၣ် တၢ်အိ ဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ အလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

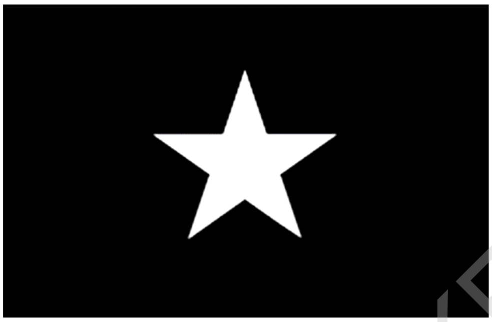

၉. ကီၢ်ဘံၣ်ယဲးနၣ်

ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် အိၣ်ဝဲ ၉၆.၄၆ ကကွဲၢ်ဂၤဒီး ၇၀ မျးကယၤဘါဘူးဒးတၢ်ဘါ ဒီး ၃၀ မျးကယၤဘါခရံာ် တၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ခိၣ်မူၣ် နံး(စ်)ပၢဆှၢသနူထံကီၢ်တ ဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ကီၢ်ဘံၣ်ယဲးနၣ်အံၤအမံၤဟူသၣ်ဖျါလၢဘံၣ်ယဲးနၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤ.

၁၀. ကီၢ်ပယီၤ

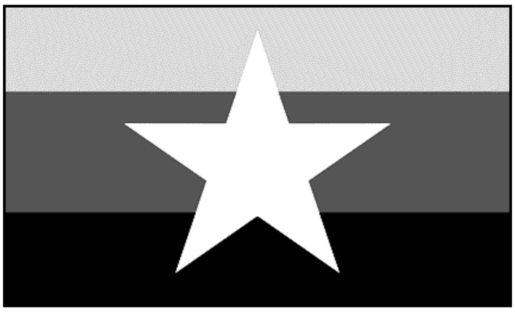

ထံကီၢ်အံၤအိၣ်စဲဘူးဒီးကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်တခီန့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် အိၣ်၅၄.၀၅ကကွဲၢ်ဂၤဒီး၉၀မျးကယၤန့ၣ်ဘါဘူးဒးတၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.ထံကီၢ်အံၤ အိၣ်ဒီးကလုာ်ဒူၣ်ပှၤထူလံၤဖိလၢအအါန့ၢ်ဒံး၁၀၀န့ၣ်လီၤ.

အ့ၡၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢနီၣ်တယၢ်

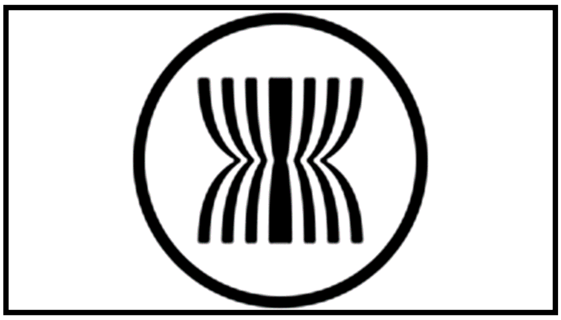

@KECD_HBL2021

၃၄.၄. (က)တၢ်ဂဲၤလိ–ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီလၢကွဲဖိမၤလိဘၣ်

နီၣ်တယၢ်တဘ့ၣ်စှၢ်စှၢ်လၢတၢ်ဖီလာ်အံၤမ့ၢ်ထံကိၢ်ဖဲလဲၣ်တဘ့ၣ်အနီၣ်တယၢ်လဲၣ်.မၤပှဲၤထံကိၢ်အမံၤဖဲနီၢ်ဂံၢ် ဟ့ၣ်ဟ်အသိးတၢ်တိၤဃုဒီၣ်ဃီၤဒီးတၢ်တိၤဃုအဆၢထၢၣ်အပူၤတက့ၢ်

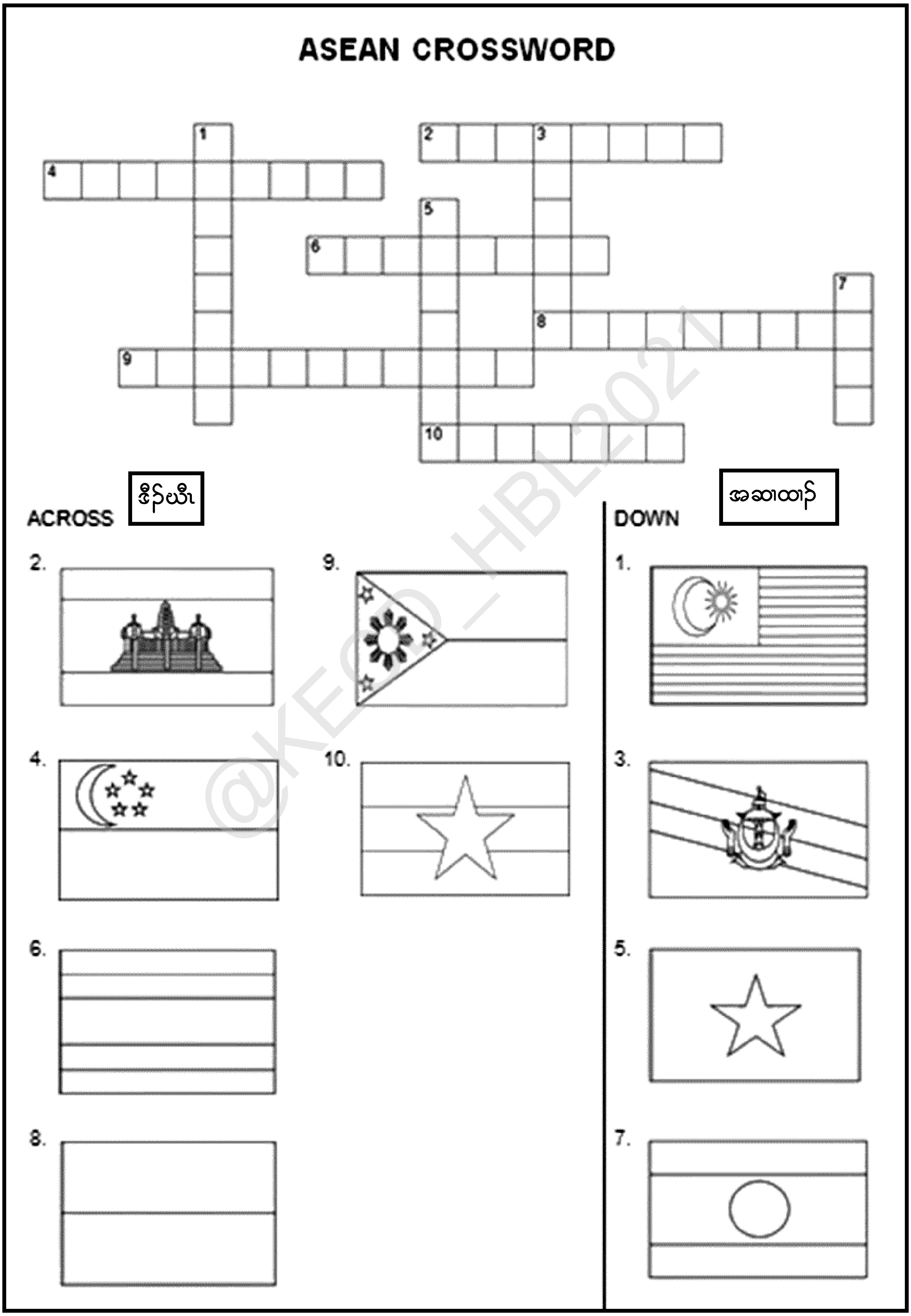

@KECD_HBL2021

၃၄.၄.(ခ)တၢ်ဂ့ၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နီၣ်)

စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးကီၢ်အ့ၡ့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢတဖၣ်တက့ၢ်.

၁. ထံကီၢ်မနုၤတဘ့ၣ်လၢအကီၢ်ဆၢစဲဘူးဒီးကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်မုၢ်နုာ်ကလံာ်စီးန့ၣ်လဲၣ်.

....

၂. ထံကီၢ်မနုၤတဘ့ၣ်လၢအကီၢ်ဆၢစဲဘူးဒီးကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်ကလံၤထံးန့ၣ်လဲၣ်.

....

၃. ထံကီၢ်မနုၤတဘ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီးစီၤပၤပၢတၢ်ယံာ်ကတၢၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢန့ၣ်လဲၣ်.

....

၄. ကီၢ်အ့ၡ့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢအံၤထံကီၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်ပှဲၤဘ့ၣ်လဲၣ်.

....

၅. ထံကီၢ်မနုၤတဘ့ၣ်လၢ အအိၣ်ဒီးကီးအါကတၢၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢန့ၣ်လဲၣ်

....

@KECD_HBL2021

၃၄.၄.(ဂ)ကွဲးလီၤကီၢ်အ့ၡ့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးထံကီၢ်ကရၢတဖၣ်အမံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအပူၤတက့ၢ်.

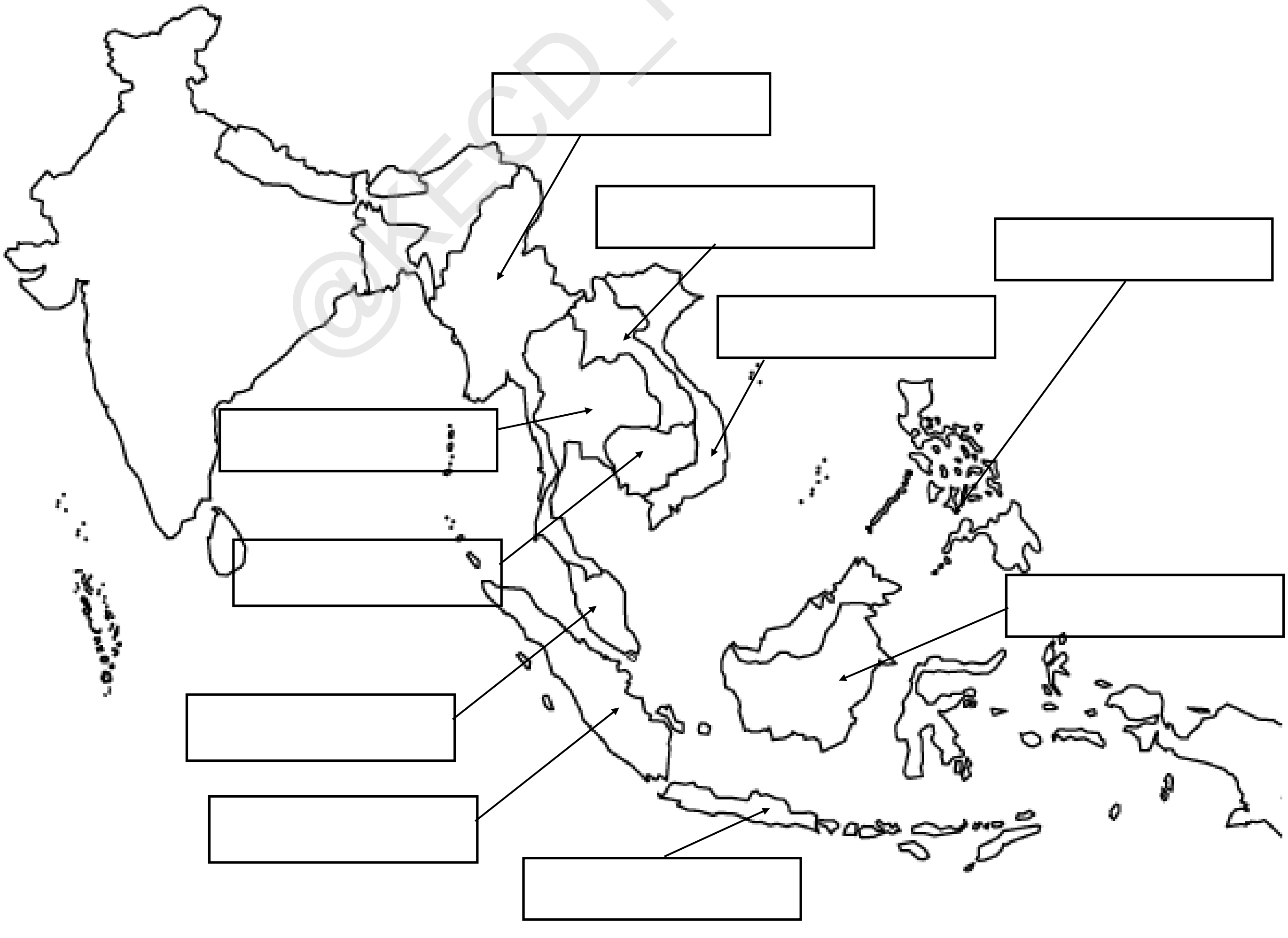

၃၅.၁.တၢ်ဂဲၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကွိဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

ပှၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်လီတဲစိအဆိကတၢၢ်

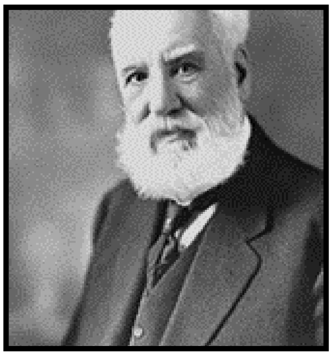

အဲလဲးစဲဒၢ်ကြဲဟါ(မ်)ဘဲ(လ်)မ့ၢ်ပှၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် လီတဲစိ အ ဆိ ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတ့ထီၣ်စဲးဒိလီပျံၤတဖျၣ်, ဒီးဘၣ်တနံၤမ့ၢ်လၢစဲးအံၤအက့ၢ်အဂီၤလီၤမၢ်တမံၤအဃိ အတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ် လီၤဆီထီၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.တၢ်ကဲထီၣ်အသးဒီးဘဲ(လ်)သတူၢ်ကလာ် အံၤ ဒုးသ့ၣ်ညါ လီၤတံၢ်အီၤလၢ တၢ် ကလုၢ်န့ၣ်တၢ်ဒုးသီၣ်ဟူအီၤလၢ တၢ်လီၢ်လၢ အစီၤ စုၤ ယံၤသ့လီၤ. ဖဲလါမၢ်ရှး၇သီ, ၁၈၇၆နံၣ်အနံၤန့ၣ်အဝဲဒိးန့ၢ်ပဒိၣ်အလံာ်တၢ်ပျဲအဃိ စးထီၣ်ဘှီထီၣ် ဝဲစဲးဆျၢတၢ်ကလုၢ် တဖျၣ်ဒီး

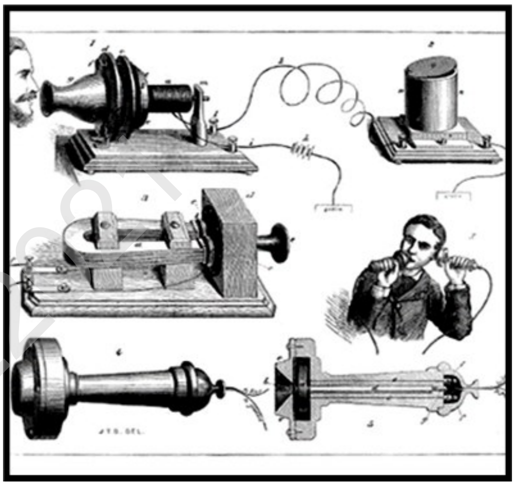

စဲး တူၢ် လိာ် တၢ်ကလုၢ် တဖျၣ်လီၤ. ပှၤမၤစၢၤအီၤ မ့ၢ်ဝဲ ထီမါး(စ်)အ့ၣ်ဝဲး စၢၣ် န့ၣ်လီၤ.ဖဲလါမၢ်ရှး ၁၀သီ,၁၈၇၆နံၣ်နှၣ်ဝဲးစၢၣ် အိၣ်လၢဒၢးအ ဂၤတ ဖျၣ်အပူၤဒီးကတဲာ်ကတီၤထီၣ် စဲးလၢကမၤကွၢ်တၢ် အဂီၢ်အခါအသ ရၣ် ဘဲ(လ်)တခီအိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢ ဒၢးအဝဲတဖျၣ်အပူၤဒီးမၤလီၤ ဆံၣ်ဘၣ် အဲး စ့းအထံလၢအလီၤအဃိ အတၢ်ကီးဃီၤအီၤလၢ “မံးစထၢၣ်ဝဲးစၢၣ်ဓၢ,ဟဲ လၢအံၤ,ယလိၣ်ဘၣ်နၤ”,တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤအဆိကတၢၢ်တဘျီ လၢဝဲးစၢၣ် နၢ်ဟူ ဝဲထံထံခီဖျိအစဲးဒိလီပျံၤတဖျၣ်လၢအအိၣ်လၢအကပၤ နှၣ်လီၤ.

၃၅.၂.အနံၣ်တကယၤဘျဲၣ်အတီၢ်ပူၤလီတဲစိအတၢ်လဲလိာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်(၁၈၀၀–၂၀၀၀)

@KECD_HBL2021

၃၅.၂. တၢ်ဂဲၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကိုဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

(က) စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးလီတဲစိအဂ့ၢ်တက့ၢ်

၁.ပှၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်လီတဲစိအဆိကတၢၢ်တဂၤအမံၤဒ်လဲၣ်.

၂.အဝဲဒီးန့ၢ်ပဒိၣ်အလံာ်တၢ်ပျဲလၢနံၤသီလါဒီးနံၣ်မတၤလဲၣ်.

၃.ပှၤမၤစၢၤအီၤတဂၤအမံၤဒ်လဲၣ်.

၄.လီတဲစိန့ၣ်တၢ်သူအီၤလၢမနုၤအဂီၢ်လဲၣ်.

၅.စိၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤလီတဲစိအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအိၣ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

(ခ) ပကကွၢ်သကိးမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီတဲစိအတၢ်ဘၣ်ဘျုးဒီးအတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်လၢဖိသၣ်ဒီးသးစၢ်အဂီၢ်

ပဟ့ၣ်ဃးတၢ်အဒိတနီၤ––––ထၢနုာ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်နသ့ၣ်ညါအသိး

လီတဲစိအတၢ်ဘၣ်ဘျုး

၁.တၢ်ဆဲးကျိးညီထီၣ်ချ ထီၣ်

၂.တၢ်ရှလိာ်မှာ်လိာ်စ့ၤထီၣ်လၢတၢ်လီၢ်လၢအယံၤအဘူး

၃.ဃုမၤလိန့ၢ်တၢ်လၢအသိ

၄.

၅.

၆.

၇.

လီတဲစိအတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်

၁.ဘၣ်ဒိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ

၂.လှၢ်လၢ်သကဲာ်ပဝးဟးဂီၤ

၃.မၤလာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်

၄.တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်

၅.

၆.

၇.

@KECD_HBL2021

၃၆.၁. တၢ်ဂ့ၤလိ (ဖးလိ,မၤလိ,ကွၢ်နီၣ်) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကၠိဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်အီၣ်ယၢ်ကရူၢ်ကလုာ်လၢပလိၣ်ဘၣ်

တၢ်အီၣ်(၅)ကရူၢ်လၢပကြၢးသ့ၣ်ညါဒီးတၢ်အီၣ်လၢပအီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကဲဘျုးလၢပနီၢ်ခိတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ်ကြၢးလၢပသ့ၣ်ညါအီၤန့ၣ်လီၤ.

၁. Dairy– တၢ်အီၣ်တၢ်အီလၢဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်န့ၢ်အီၤလၢတၢ်နုၢ်ထံတဖၣ် တၢ်အီၣ်တၢ်အီဒ်အမ့ၢ်ထီပး,တၢ်နုၢ်ထံဆံၣ်,တၢ်နုၢ်ထံလီၤသကၤတဖၣ်,ကိၣ်လၢ တၢ်မၤအီၤလၢတၢ်နုၢ်ထံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အီၣ်တဖၣ်အံၤကမၤစၢၤပထူၣ်ပယၢ်, ပဃံ,ပမဲ,ပမဲာ်ချံကဆးဒီးမၤစၢၤနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤဒီးခိၣ်နူာ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

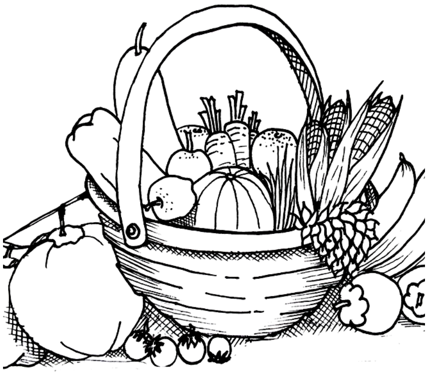

၂. Fruit– တၤသူတၤသၣ်တၤသူတၤသၣ်မ့ၢ်တၢ်အီၣ်တကလုာ်လၢအဟ့ၣ်ပှၤဘ့ၤ တၣ်မံၣ်ဒီးမံးနရၢၣ်အသဟီၣ်လၢအကမၤစၢၤပနီၢ်ခိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤပစဲလ်တဖၣ်လၢကတြီဆၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါကန့ၢ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.ပမ့ၢ် အီၣ်တၤသူတၤသၣ်ထီဘိန့ၣ်ကမၤစှၤလီၤတၢ်ဘၣ်ယိာ်လၢပကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါဒ်အ မ့ၢ်ခဲစၢၣ်,တၢ်ဆံၣ်ဆၢ,သွံၣ်ဆၢ,သးတၢ်ဆါဒီးတၢ်ပှၤလီၢ်ညီးထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီး လီၤ.

၃.Grain ဘု,ဟုသး,ဘုကၠူၣ်,ဘုခ့အကလုာ်တဖၣ် တၢ်အီၣ်ကလုာ်အံၤဟ့ၣ်ပနီၢ်ခိတၢ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်ဒ်အမ့ၢ်ခၣ်ဘိၣ် ဟဲးဖြဲးန့ၣ်လီၤ.တၢ်အီၣ်အကလုာ်အံၤဟ့ၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢပသွံၣ်ပထံ, ပထူၣ်ပယၢ်ဒီးပက့ၢ်ဂီၤလၢအအိၣ်လၢတၢ်ကိပူၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

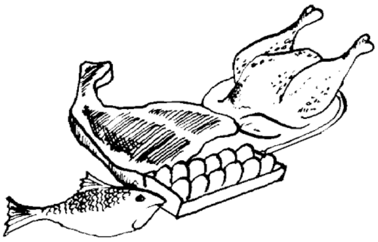

၄. Meats, Poultry, fish, eggs, bean and nuts –တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်,ဆီ,ညၣ်ဒီး တၢ်ဒံၣ်,သဘ့အကလုာ်တဖၣ်တၢ်အီၣ်တကလုာ်အံၤအိၣ်ဒီးစၢ်ထးသဟီၣ်လၢအမၤစၢၤ ပမိၢ်ပှၢ်,ပဃံ,ပဖံးဘ့ၣ်ဒီးပခိၣ်သူအစဲလ်တဖၣ်လီၤ.အဝဲမၤစၢၤစ့ၢ်ကီးပသွံၣ်ပထံလၢအ ကစိာ်ဆှၢဝဲအီးစံးကွၣ်လၢပနီၢ်ခိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၅. Vegetables–တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်တၢ်သၣ်တဖၣ်တၢ်အီၣ်တက လုာ်အံၤမၤစၢၤပစဲလ်လၢကမၤအါထီၣ်သွံၣ်ဂီၤဖျၢၣ်ဖိတဖၣ်လၢအ ကတြီဆၢတၢ်ဃၢ်ဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သးသဟီၣ် လီၤစၢ်,ခဲစၢၤ,သွံၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

@KECD_HBL2021

၃၆.၂.တၢ်ဂဲၤလီ (ဖးလီ,မၤလီ,ကွၢ်နီၣ်) ထီရီၤလၢကမၤအါထီၣ်ကိုဖိတၢ်သ့ၣ်ညါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်အီၣ်ကရၢ်

(က) တၢ်ဂီၤလၢလာ်တဖၣ်အံၤကွဲးလီၤဘၣ်အမံၤဒီးတၢ်အီၣ်ကရၢ်လၢအဘၣ်ထွဲအီၤတက့ၢ်

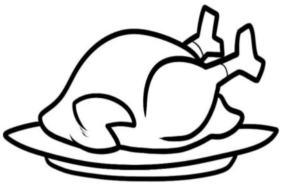
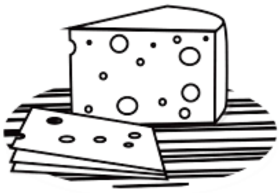

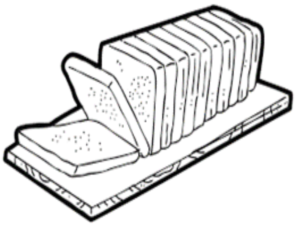

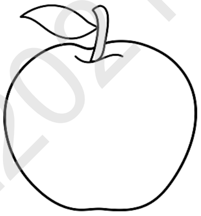
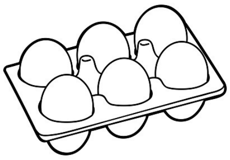

@KEOD_HBL2021

(ခ) တ့တၢ်ဂီၤဒီးကွဲးလီၤဘၣ်ဃးနကစၢ်တနံၤအဂီၢ်တၢ်အီၣ်လၢနအီၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.တၢ်အီၣ်ကရၢ်ဟ်ဃုာ်ပှဲၤခါလဲၣ်.